

Ekonomické expertízy, investiční poradenství

Thunovská 12, Praha 1 – Malá Strana, 118 00, Czech Republic

tel.: +420 224 232 754, +420 224 224 242, fax: +420 224 238 738, e-mail: mail@eeip.cz

II. ANALÝZA

SHRNUTÍ INFORMACÍ K IMPLEMENTACI ČLÁNKU 17 SMĚRNICE

[LISTOPAD 2019]

Poznámka zpracovatelů:

Společnost EEIP, a.s. vypracovala následující studii na základě veřejně dostupných dat, dat poskytnutých Ministerstvem kultury (MK) a na základě konzultací s dotčenými subjekty.

Vzhledem k tomu, že v analýze byla použita data z veřejně dostupných zdrojů a MK, společnost EEIP, a.s. neodpovídá za jejich správnost a úplnost ani za případné škody vzniklé využitím této analýzy k jinému účelu, než k jakému byla určena.

Obsah

1	ÚVOD	3
2	ČLÁNEK 17	4
3	DEFINICE PROBLÉMU A SHRNUÍ SOUČASNÉHO STAVU	8
3.1	DEFINICE PROBLÉMU	8
3.2	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU	8
3.2.1	<i>Využívání internetu v České republice</i>	9
3.2.2	<i>Přístup k online obsahu v České republice</i>	11
3.3	POPIS EXISTUJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY V DANÉ OBLASTI	20
3.4	ROZŠÍŘENÍ SLUŽEB PRO ONLINE SDÍLENÍ SOUBORŮ	22
3.4.1	<i>Nejčastěji využívané služby k přístupu k videu</i>	22
3.4.2	<i>Míra využití služeb pro sdílení dat a přístup k dílům</i>	23
3.4.3	<i>Ochota platit za obsah</i>	25
3.4.4	<i>Případová studie I: Největší pirátské služby v České republice – AV díla</i>	26
4	VÝSLEDKY ANALÝZY II – ČL. 17	29
4.1	KATEGORIZACE SUBJEKTŮ POSKYTUJÍCÍCH DIGITÁLNÍ OBSAH V ČR	29
4.2	IDENTIFIKACE DOTČENÝCH SUBJEKTŮ PŮSOBÍCÍCH NA ČESKÉM TRHU	50
4.2.1	<i>Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online – plný režim (čl. 2 odst. 6)</i>	54
4.2.2	<i>Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online – mírný režim (čl. 17 odst. 6)</i>	60
4.2.3	<i>Poskytovatelé služeb vymezených negativní definicí (čl. 2 odst. 6)</i>	62
4.2.4	<i>Subjekty, které mohou poskytovat licence k užití předmětů ochrany</i>	63
4.3	PRAXE V ČR V OBLASTI „BEST EFFORTS“ K ZÍSKÁNÍ LICENCE OD NOSITELŮ PRÁV (ČL. 17 ODST. 4 PÍSM. A))	67
4.4	PRAXE SYSTÉMŮ NOTICE & TAKE DOWN / NOTICE & STAY DOWN“ V ČR A JEJICH EFEKTIVNOST	69
4.4.1	<i>Případová studie II: nahlašování obsahu na online úložištích v režii ČNS IFPI</i>	71
4.4.2	<i>Případová studie III: nahlašování obsahu na online úložištích v režii ČPU</i>	72
4.4.3	<i>Případová studie IV: soudní spor Dilia vs. Ulož.to</i>	73
4.5	DOSTUPNOST VHODNÝCH A ÚČINNÝCH PROSTŘEDKŮ A JEJICH NÁKLADY PRO POSKYTOVATELE SLUŽEB (ČL. 17 ODST. 4 PÍSM. B) A C))	74
4.5.1	<i>Manuální kontrola nahrávaného obsahu</i>	76
4.5.2	<i>Automatizovaná kontrola nahrávaného obsahu</i>	78
4.5.3	<i>Závěrečné poznatky</i>	96
4.6	STÍŽNOSTNÍ MECHANISMY POSKYTOVANÉ PROVOZOVATELI SLUŽEB A JEJICH VYUŽÍVÁNÍ (ČL. 17 ODST. 9)	97
4.7	POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ UŽIVATELŮM SLUŽEB (ČL. 17 ODST. 9 POSLEDNÍ PODODSTAVEC)	99
4.8	JINÁ TÉMATA, KTERÁ MOHOU MÍT VLIV NA VOLBU VHODNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY IMPLEMENTUJÍCÍ USTANOVENÍ ČL. 17 SMĚRNICE 101	
4.8.1	<i>Nutnost ochrany legálního využívání služeb</i>	101
4.8.2	<i>Možnost stanovení sankcí, opatření proti uploaderům</i>	102
4.8.3	<i>Rizika automatického filtrování obsahu</i>	102
4.8.4	<i>Opomenutí problému sítě BitTorrent</i>	104
	ZDROJE DAT A LITERATURA	105
	SEZNAM ZKRATEK	107

1 ÚVOD

Tato, druhá část analýzy zpracovávané v souvislosti s přípravou transpozice schválené směrnice (EU) 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu pojednává o tématech týkajících se užití autorských děl a jiných předmětů ochrany poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online. Zabývá se tak primárně problematikou článku 17 předmětné směrnice.

Nedílnou součástí předkládané analýzy jsou postoje a stanoviska různých stran, jež mohou být působností článku 17 dotčeny. Zpracovatel tato stanoviska v souladu se svým zadáním uvádí, nicméně zároveň předesílá, že tato stanoviska dotčených stran se nemusí shodovat se stanovisky zpracovatele. Zároveň zpracovatel postoje jednotlivých dotčených subjektů nehodnotí, jelikož to nespadá mezi jeho úkoly v rámci této analýzy.

Samotná analýza v kapitole 4 tohoto dokumentu je rozdělena do několika podkapitol kopírujících tematické okruhy, jež byly v souvislosti s připravovanou transpozicí směrnice do českého právního řádu identifikovány jako zásadní.

2 ČLÁNEK 17

Úvodem předkládá zpracovatel textaci článku 17 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES v podobě, v jaké byla směrnice schválena dne 17. dubna 2019.

Box 1: Schválené znění předmětných článků směrnice

Článek 2 obsahující definici poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online (odst. 6)

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

- 1) „výzkumnou organizací“ vysoká škola včetně jejích knihoven, výzkumný ústav nebo jakýkoli jiný subjekt, jejichž hlavním cílem je provádět vědecký výzkum nebo vykonávat vzdělávací činnosti, jejichž součástí je rovněž vědecký výzkum:
 - a. na neziskovém základě nebo tak, že zpětně investuje všechny zisky do svého vědeckého výzkumu, nebo
 - b. v souladu s úkoly ve veřejném zájmu uznávanými členským státemtakovým způsobem, že přístup k výsledkům tohoto vědeckého výzkumu není přednostně umožněn podniku, který na tuto organizaci vykonává rozhodující vliv;
- 2) „vytěžováním textů a dat“ jakákoli automatizovaná technika analýzy, jejímž cílem je analyzovat text a data v digitální podobě za účelem získání informací a která zahrnuje mimo jiné vzory, tendence a souvztažnosti;
- 3) „institucí kulturního dědictví“ veřejně přístupná knihovna nebo muzeum, archiv nebo instituce pečující o zachování filmového nebo zvukového dědictví;
- 4) „tiskovou publikací“ sbírka tvořená převážně literárními díly novinářské povahy, která může rovněž obsahovat jiná díla a jiné předměty ochrany a která:
 - a. představuje jednotlivou položku v rámci periodicky zveřejňované nebo pravidelně aktualizované publikace pod tímž názvem, jako jsou noviny nebo časopis s obecnou či speciální tematikou;
 - b. má za cíl poskytovat veřejnosti informace z oblasti zpravodajství nebo jiných témat a
 - c. je zveřejněna v jakémkoli médiu z podnětu, na redakční odpovědnost a pod kontrolou poskytovatele služeb.

Periodické publikace vydávané pro vědecké či akademické účely, jako jsou vědecké časopisy, se nepovažují za tiskové publikace pro účely této směrnice;

- 5) „službou informační společnosti“ služba ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535;
- 6) „poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online“ poskytovatel služby informační společnosti, jehož hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahravaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.

Poskytovatelé služeb, jako jsou neziskové online encyklopedie, nezisková vzdělávací a vědecká úložiště, platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, poskytovatelé služeb elektronických komunikací ve smyslu směrnice (EU) 2018/1972, online tržišť a mezipodnikové cloudové služby a cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah pro vlastní potřebu, se nepovažují za „poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online“ ve smyslu této směrnice.

Článek 17 upravující užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online

KAPITOLA 2

Některé způsoby užití chráněného obsahu online službami

Článek 17

Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online

1. Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online provádějí sdělení veřejnosti nebo zpřístupnění veřejnosti pro účely této směrnice, pokud poskytují veřejnosti přístup k dílům chráněným autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahraným svými uživateli.

Poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online je proto povinen získat od nositelů práv uvedených v čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice 2001/29/ES svolení ke sdělení nebo zpřístupnění děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti, například uzavřením licenční smlouvy.

2. Členské státy stanoví, že pokud poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online získal svolení, například uzavřením licenční smlouvy, vztahuje se toto povolení rovněž na úkony prováděné uživateli služeb, na něž se vztahuje článek 3 směrnice 2001/29/ES, pokud nejednají v rámci podnikatelské činnosti a pokud jejich činnost nevytváří významné příjmy.

3. Pokud poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online provádí sdělení nebo zpřístupnění veřejnosti za podmínek stanovených v této směrnici, nevztahuje se na situace, na něž se vztahuje tento článek, omezení odpovědnosti podle čl. 14 odst. 1 směrnice 2000/31/ES.

Prvním pododstavcem tohoto odstavce není dotčena možnost použít čl. 14 odst. 1 směrnice 2000/31/ES na tyto poskytovatele služeb pro účely nespádající do oblasti působnosti této směrnice.

4. Pokud není svolení poskytnuto, odpovídá poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti, pokud neprokáže, že:

- a) vynaložil veškeré úsilí k získání svolení a
- b) v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl a jiných předmětů ochrany, o nichž mu nositelé práv poskytlí relevantní a nezbytné informace, a v každém případě
- c) ihned poté, co od nositelů práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).

5. Při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti podle odstavce 4, a s ohledem na zásadu proporcionality se zohlední mimo jiné:

- a) druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a
- b) dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.

6. Členské státy stanoví, že odpovědnost poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online, jejichž služby dosud byly k dispozici veřejnosti v Unii po dobu kratší tří let a kteří mají roční obrat nižší než 10 milionů EUR, vypočtený v souladu s doporučením Komise 2003/361/ES (20), podle odstavce 4 je omezena na dodržení podmínek uvedených v odst. 4 písm. a) a na povinnost ihned poté, co obdrží dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnit přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranit ze svých internetových stránek.

Pokud průměrný měsíční počet jedinečných návštěvníků těchto poskytovatelů služeb vypočtený na základě předchozího kalendářního roku překročí 5 milionů, mají rovněž povinnost prokázat, že vynaložili veškeré úsilí k zamezení dalšímu nahrávání oznámených děl a jiných předmětů ochrany, o nichž nositelé práv poskytlí relevantní a nezbytné informace.

7. Spolupráce mezi poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online a nositeli práv nesmí vést k omezování dostupnosti děl nebo jiných předmětů ochrany nahraných uživateli, které neporušují autorské právo a práva s ním související, včetně případů, kdy se na tato díla nebo jiné předměty ochrany vztahuje výjimka nebo omezení.

Členské státy zajistí, aby uživatelé služeb pro sdílení obsahu online v každém členském státě mohli při nahrávání a zpřístupňování obsahu vytvořeného uživateli služeb pro sdílení obsahu online využívat kteroukoli z těchto existujících výjimek či omezení:

- a) citace, kritika, recenze;
- b) užití pro účely karikatury, parodie nebo pastiše.

8. Uplatňování tohoto článku nesmí vést k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu.

Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online poskytnou nositelům práv na jejich žádost přiměřené informace o fungování svých postupů s ohledem na spolupráci uvedenou v odstavci 4, a pokud byly mezi poskytovateli služeb a nositeli práv uzavřeny licenční smlouvy, informace o užití obsahu, na něž se tyto smlouvy vztahují.

9. Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online musí zavést účinné a rychlé mechanismy pro stížnosti a nápravu, které uživatelé jejich služeb budou moci využívat v případě sporů týkajících se znemožnění přístupu k jimi nahraným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo jejich odstranění.

Pokud nositelé práv požádají o znemožnění přístupu k jejich konkrétním dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo o jejich odstranění, musí svou žádost řádně odůvodnit. Stížnosti podané v rámci mechanismu stanoveného v prvním pododstavci jsou vyřizovány bez zbytečného odkladu a rozhodnutí o znemožnění přístupu k nahranému obsahu nebo o jeho odstranění podléhají přezkumu člověkem. Členské státy rovněž zajistí, aby pro řešení sporů byly k dispozici mimosoudní nápravné mechanismy. Tyto mechanismy musí umožňovat nestranné řešení sporů a nesmějí uživateli bránit ve využití právní ochrany, kterou mu poskytuje vnitrostátní právo, aniž jsou dotčena práva uživatelů na účinnou soudní ochranu. Členské státy zejména zajistí, aby uživatelé měli přístup k soudu nebo jinému příslušnému justičnímu orgánu za účelem uplatnění výjimky z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo jejich omezení.

Tato směrnice se nedotýká oprávněných způsobů užití, jako je užití na základě výjimek nebo omezení stanovených právem Unie, a nesmí vést k identifikaci jednotlivých uživatelů ani ke zpracování osobních údajů jinak než v souladu se směrnicí 2002/58/ES a nařízením (EU) 2016/679.

Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online informují své uživatele prostřednictvím svých obchodních podmínek o tom, že uživatelé mohou užívat díla a jiné předměty ochrany na základě výjimek z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo omezení těchto práv stanovených v právu Unie.

10. Od 6. června 2019 uspořádá Komise ve spolupráci s členskými státy dialogy se zúčastněnými stranami o osvědčených postupech spolupráce mezi poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online a nositeli práv. Komise po konzultaci s poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online, nositeli práv, organizacemi uživatelů a jinými relevantními zúčastněnými stranami a s ohledem na výsledky dialogů se zúčastněnými stranami vydá pokyny pro uplatňování tohoto článku, zejména pokud jde o spolupráci uvedenou v odstavci 4. Při diskusi o osvědčených postupech by měla být mimo jiné věnována zvláštní pozornost nutnosti zajistit rovnováhu mezi základními právy a uplatňováním výjimek a omezení. Pro účely těchto dialogů se zúčastněnými stranami mají organizace uživatelů přístup k přiměřeným informacím od poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online o fungování jejich postupů podle odstavce 4.

3 DEFINICE PROBLÉMU A SHRNUTÍ SOUČASNÉHO STAVU

Tato úvodní kapitola nabízí základní výchozí vhléd do problematiky transpozice Směrnice 2019/790 do českého právního řádu. V první části je nastíněno pozadí problému, na který struktury Evropské unie reagovaly schválením předmětné směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Druhá část shrnuje základní údaje o využívání internetu v České republice, a to s důrazem na využívání za účelem přístupu k autorským dílům a jiným předmětům ochrany. Hlavním cílem této podkapitoly je přiblížit rozsah problému porušování autorských práv v online prostředí. V této podkapitole je pak ve stručnosti představen stávající legislativní rámec autorskoprávní ochrany v oblasti sdílení obsahu online, a to v kontextu evropské i národní legislativy.

3.1 Definice problému

Internetový trh a vůbec oblast informačních technologií prochází v současnosti dynamickým, pro někoho možná až zběsilým vývojem. Svět, v němž žijeme, tak na nás klade stále další a další nároky, abychom neztratili krok s dobou. V této situaci však nejsou pouze lidé v roli občanů a uživatelů informačních technologií. Stejně tak se musí novým nárokům a standardům přizpůsobovat podnikatelé, firmy, organizace i veřejné instituce. A nejinak je na tom legislativa. Také ta, má-li občanům a dalším subjektům zajistit právní jistoty uplatnitelné v moderním světě, musí na technologický vývoj umět reagovat.

O přizpůsobení poměrům dnešní doby si tak nyní žádá i legislativa v oblasti autorského práva. K dynamickému rozvoji došlo v posledních letech totiž také na poli kreativních odvětví, mediálního světa a zábavního průmyslu. A spolu s tím, za oponou, došlo k masivnímu rozvoji také v oblasti internetového pirátství. Právě na tyto výzvy má za cíl reagovat směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES (dále jen jako „Směrnice o autorském právu“, „Směrnice 2019/790“ či pouze „Směrnice“), jež byla Evropským parlamentem schválena dne 17. dubna 2019, čímž začala běžet dvouletá lhůta pro její transpozici do českého právního řádu.

Ze samotného znění Směrnice, jejíž část relevantní pro tuto analýzu je přiložena v předcházející kapitole, je zřejmé, že direktiva bude mít nezanedbatelné dopady i na subjekty působící v České republice. Cílem této analýzy tak je především zmapování stávající podoby trhu služeb pro sdílení obsahu online (tak jak je Směrnice definuje) a zmapování stávajícího přístupu těchto služeb k autorskoprávní ochraně, to vše zejména ve vazbě na jednotlivá ustanovení Směrnice.

Tato analýza se věnuje konkrétně jednomu z celkem dvaatřiceti článků Směrnice. Jedná se o článek 17, jenž pojednává právě o užití autorských děl a jiných předmětů ochrany poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online.

3.2 Popis stávajícího stavu

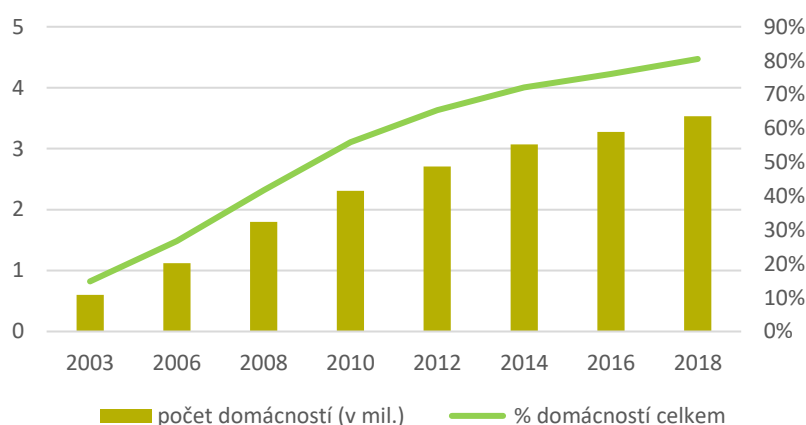
V této podkapitole jsou uvedeny základní informace o internetovém prostředí v České republice, a to s důrazem na oblasti dotčené článkem 17, jenž pojednává o užití autorských děl a jiných předmětů ochrany poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online. Kapitola je rozdělena do dvou částí. V první jsou uvedeny obecné informace o využívání internetu v České republice, čímž je přibližně vytyčena populace občanů, kterých se potenciální změny autorského práva mohou

v konečném důsledku dotknout. Obsahem druhé části je pak analýza konzumace internetového obsahu v České republice, a to s důrazem na čtyři typy obsahu – internetové zpravodajství a online tisk, hudba, filmy a seriály a obrazové materiály. Na základě této analýzy jsou identifikována některá česká specifika, na něž je dále navázáno v dalších kapitolách.

3.2.1 Využívání internetu v České republice

Primárními charakteristikami poptávkové strany jsou penetrace připojení k internetu, způsob připojení k internetu a rychlost připojení k internetu. K vytyčení rozsahu populace, na níž mohou změny vyvolané transpozicí Směrnice o autorském právu potenciálně dopadnout, využívá zpracovatel nejnovější veřejně dostupná data Českého statistického úřadu. Graf níže představuje vývoj jedné ze základních charakteristik poptávkové strany, tj. absolutního počtu a zejména pak procentuálního podílu domácností připojených k internetu v České republice v letech 2003 až 2018. Z obrázku je patrný dynamický vývoj v posledních 15 letech, kdy podíl připojených domácností vzrostl z pouhých 15 procent v roce 2003 na celých 80 procent v roce 2018. V roce 2019 pak tento podíl dle dostupných údajů dále rostl. V současnosti je tak v České republice k internetu připojeno více než 2,5 milionu domácností.

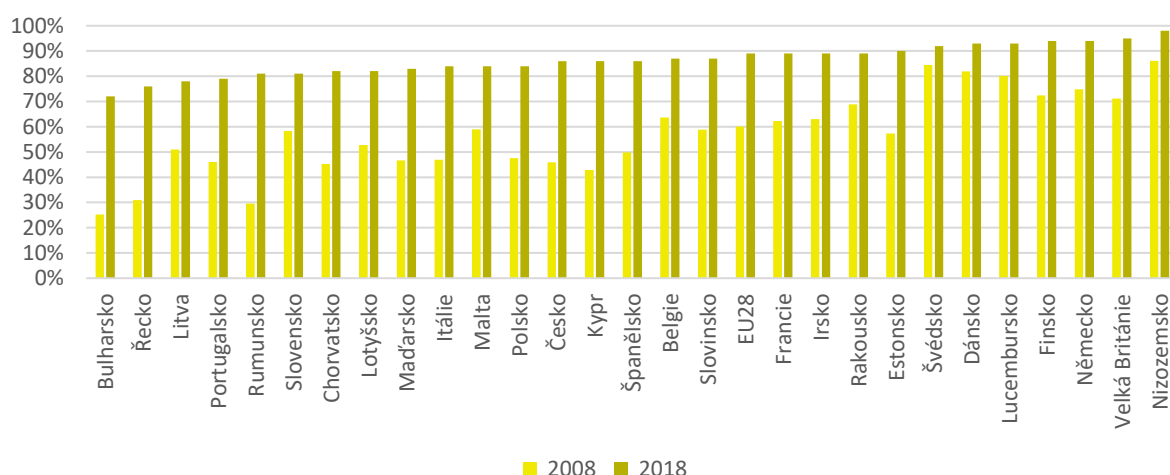
Graf 1: Vývoj připojení domácností a podniků k internetu v ČR (2003 – 2018)

Zdroj: ČSÚ

Pro mezinárodní komparaci lze využít například statistiky Eurostatu, jež používají lehce odlišnou metodologii, a údaje se tak od statistik ČSÚ mírně liší (nezahrnují totiž „nejstarší“ domácnosti, v nichž žijí pouze lidé starší 74 let). Z hlediska podílu domácností s připojením k internetu v rámci zemí EU patří Česká republika s 86 procenty stále ještě k zemím s lehce podprůměrnou penetrací internetovým připojením, a to i přes stále se snižující rozdíl, a tedy postupné přibližování k unijnímu průměru (ten činí 89 procent). Mezi státy s nejvyšším podílem domácností připojených k internetu patří Nizozemsko, Velká Británie či Německo. Celkem v osmi zemích podíl připojených domácností dosahuje 90 či více procent všech domácností, naopak ve čtyřech zemích nedosahuje ani na 80 procent.

Graf 2: Domácnosti s připojením k internetu v zemích EU, 2018¹

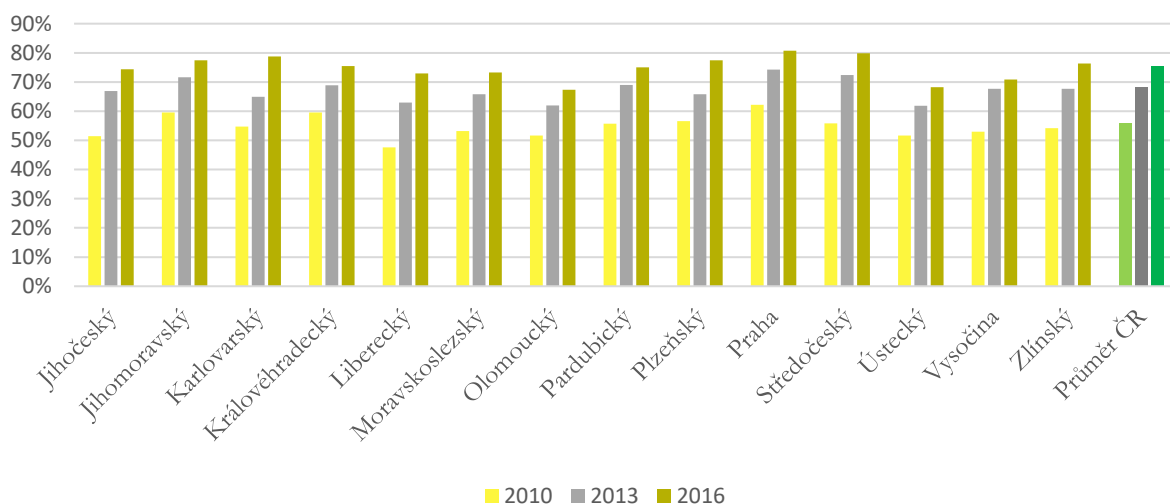

Zdroj: EUROSTAT

Internetovým připojením tedy dle údajů EUROSTATU disponují v současnosti více než čtyři z pěti tuzemských domácností. Celkem 85 procent lidí ve věku 16 či více let lze označit za uživatele internetu, 70 procent lidí ve stejném věkovém rozmezí pak internet využívá každý nebo téměř každý den.

Další graf nabízí podíly domácností připojených k internetu v letech 2010, 2013 a 2016 v rozdělení dle krajů České republiky. Nejvyšších hodnot dosahuje hlavní město Praha, Středočeský kraj a Karlovarský kraj, ve kterém došlo mezi lety 2013 a 2016 k výraznému skoku. Naopak nejnižší je podíl domácností připojených k internetu Na Olomoucku, Ústecku a na Vysočině.

Graf 3: Podíl domácností připojených k internetu dle krajů ČR (2010 - 2016)²

Zdroj: ČSÚ

¹ Eurostat používá oproti ČSÚ odlišnou metodologii, což má za následek mírnou odchylku mezi údaji obou agentur. Hodnota uváděná Eurostatem je procentem z celkového počtu domácností s alespoň jedním členem ve věku 16–74 let v dané zemi. Nejsou zde tak zahrnuty domácnosti, v nichž žijí pouze lidé starší 74 let, a proto jsou uvedené podíly ve srovnání s údaji ČSÚ mírně vyšší.

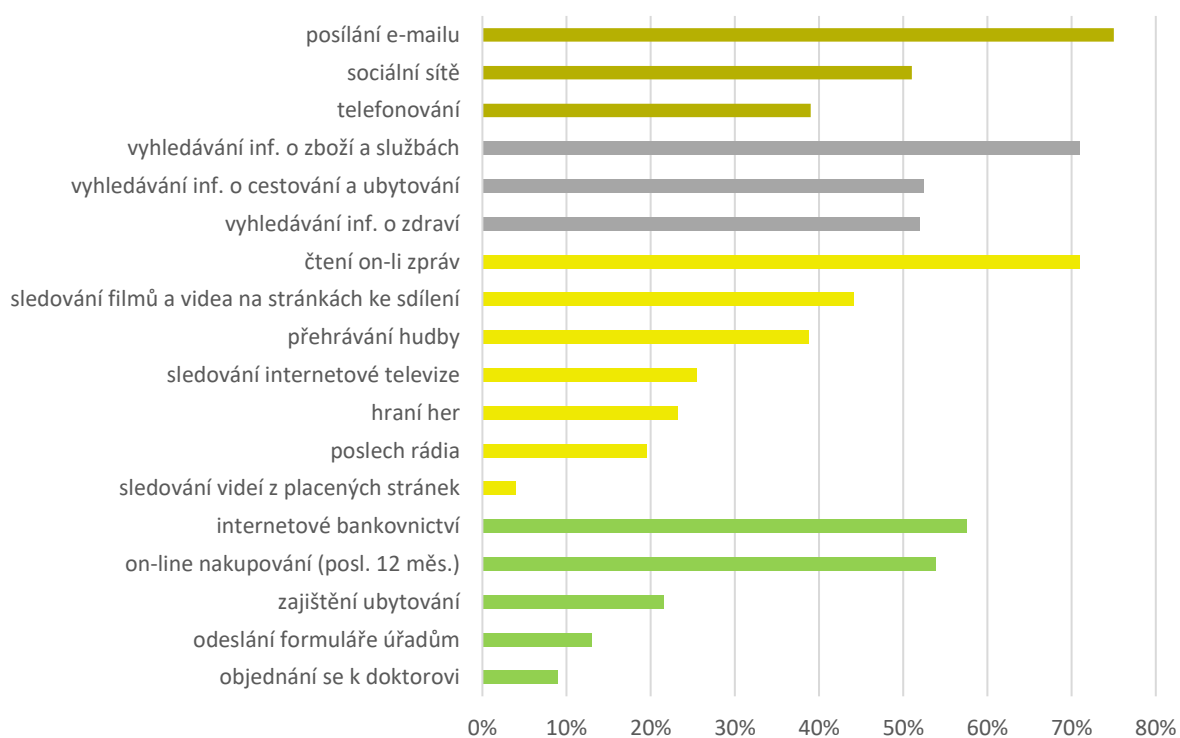
² Pro vyšší a reprezentativnost jsou údaje v krajském členění počítány jako tříleté klouzavé průměry.

3.2.2 Přístup k online obsahu v České republice

Po spíše obecném úvodu se pozornost tomto oddíle zaměří na otázku, za jakým účelem uživatelé v České republice internet využívají. Pozorování je pomocí evropských statistických údajů vloženo do kontextu ostatních zemí Evropské unie, díky čemuž postupně vyjdou na zřetel některá specifika internetového chování a vůbec přístupu k online obsahu na straně českých uživatelů.

Graf níže nabízí na základě nejnovějších dat ČSÚ odpověď na otázku, k jakým účelům tuzemští uživatelé přístup k internetu využívají. Ze sledovaných aktivit byly v roce 2018 těmi nejvíce využívanými posílání elektronické pošty, vyhledávání informací o zboží a službách a čtení on-line zpráv (pro všechny 71 – 75 procent z celé populace ve věku 16 a více let). Dále je z grafu patrné, že podstatná část internetové společnosti využívá připojení také ke konzumaci multimediálního obsahu, ať už jde o sledování filmů, videí či internetových televizí (44, respektive 26 procent), nebo poslech hudby či rádia (39, resp. 20 procent uživatelů). Podrobnější přehled nejčastějších internetových aktivit v České republice nabízí následující graf.

Graf 4: Aktivity vykonávané uživateli internetu v ČR (celá populace 16+ let), 2018

Zdroj: ČSÚ

Na následujících stránkách jsou pak prezentovány výsledky statistického šetření realizovaného v průběhu února a března 2019 na vzorku zemí Evropské unie v rámci projektu Eurobarometer. Šetření bylo zpracováno výzkumnou agenturou Kantar Public Brussels pro potřeby Evropské komise. Výzkumu se zúčastnilo celkem 26 583 respondentů ve 28 zemích EU. Jeho cílem bylo obsáhnout zejména následující témata týkající se přístupu k hudbě, audiovizuálním dílům, hrám a herním aplikacím a elektronickým knihám prostřednictvím internetu:

- i) Jak často uživatelé internetu různé typy obsahu prostřednictvím internetu konzumují?
- ii) Používají k těmto účelům přístup zdarma nebo placený přístup?

Výzkum byl zaměřen nikoliv na celou populaci, ale jen na množinu uživatelů internetu. Proto jsou tak míry užití v následujících grafech obecně vyšší než v grafu výše, jenž vypovídá o účelu využití internetu v rámci celé populace lidí starších 16 let v České republice.

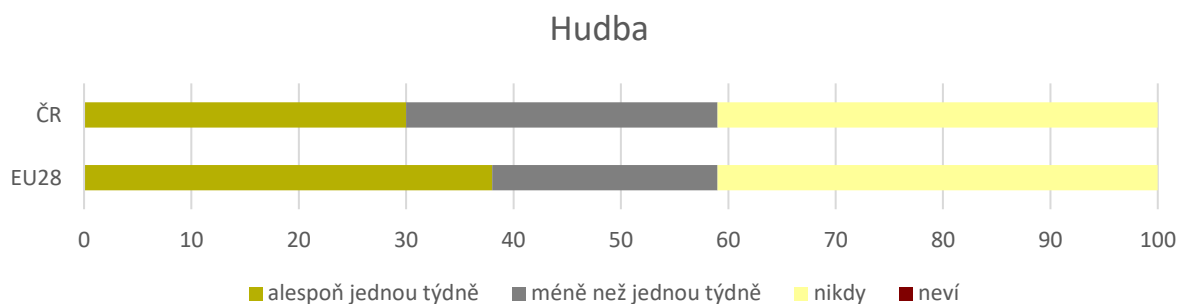
Na celém vzorku 28 členských zemí Evropské unie se ukázalo, že internet využila v posledním roce k přístupu ke kulturnímu obsahu alespoň jedenkrát velká většina internetových uživatelů, konkrétně 77 procent. O procento více je takových uživatelů v České republice. Česká republika se tak v této statistice nachází zhruba na průměru EU. Nejrozšířenější bylo využití internetu k přístupu k uvedeným typům obsahu v Lucembursku (87 procent), Irsku a Dánsku. Naopak nejméně v rámci EU využívali respondenti internet pro daný účel v Estonsku (65 procent), Litvě a Francii.

V následujících grafech jsou uvedeny výsledky šetření pro množinu respondentů z České republiky a pro srovnání průměrná data za všechny země Evropské unie. Výsledky jsou prezentovány zvlášť pro každý z pěti sledovaných typů digitálního autorského obsahu. V první řadě sledují podíl uživatelů, kteří využívali v posledních dvanácti měsících internet ke konzumaci vybraných druhů obsahu pravidelně (tj. alespoň jednou týdně), příležitostně (méně než jednou týdně) anebo vůbec. Následně je na vzorku respondentů, kteří přistupují k danému druhu obsahu online alespoň příležitostně (tj. alespoň jednou za posledních 12 měsíců), zkoumáno, zda a do jaké míry k tomuto přístupu využívají placené či bezplatné služby.

3.2.2.1 Hudba

Co se týče rozšíření využití internetu pro přístup k hudbě, je Česká republika lehce pod průměrem zemí Evropské unie. Pravidelně, tedy alespoň jednou týdně v posledních 12 měsících streamovalo nebo stáhlo tento typ obsahu z internetu zhruba 30 procent tuzemských uživatelů internetu. Asi 29 procent přistupovalo pak k hudbě online příležitostně, tedy nejvýše jednou týdně. Oproti tomu 41 procent respondentů nepoužilo pro tento účel internet vůbec. V rámci celé EU bylo pravidelné streamování či stahování hudby online nejvíce rozšířeno v Dánsku (51 procent), Švédsku a Rumunsku. Naopak nejnižší podíl internetových uživatelů sleduje tento typ obsahu online v Litvě (53 procent vůbec), Estonsku a Francii.

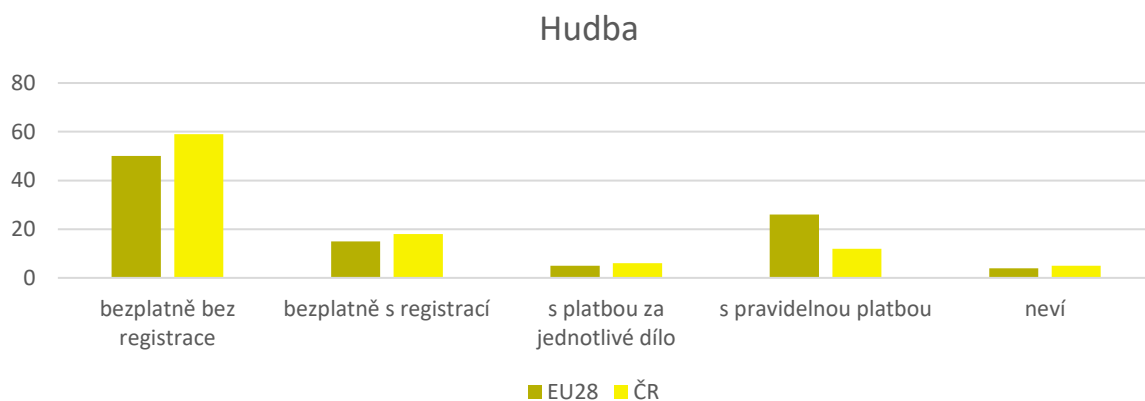
Graf 5: Frekvence přístupu k online hudbě

Zdroj: Eurobarometer

Většina tuzemských konzumentů hudby online využívá k přehrávání či stahování hudby na internetu pouze nebo převážně bezplatné služby (77 procent), a to zpravidla bez registrace (59 procent z celku), což je v obou případech více ve srovnání s průměrem EU (65 procent neplatících, 50 procent bez registrace). Podíl uživatelů platících za jednotlivá konzumovaná díla dosahuje v ČR 6 procent, zatímco v EU průměrně 5 procent. Naopak pravidelné předplatné platí za konzumaci hudby v ČR pouze 12 procent uživatelů, zatímco v EU je to průměrně 26 procent. V rámci EU je nejvíce neplatících posluchačů hudby v Rumunsku (90 procent), Řecku a Slovinsku. Nejvíce platících naopak ve Švédsku (71 procent), Dánsku a Nizozemí. V posledně jmenovaných zemích jsou zároveň nejvyšší podíly předplatitelů (nejvíce 68 procent ve Švédsku). Nejvyšší podíly platících za jednotlivá díla jsou ve Velké Británii (9 procent), Irsku, Lucembursku a Německu.

Graf 6: Způsob přístupu k přehrávání či stahování hudby

Zdroj: Eurobarometer

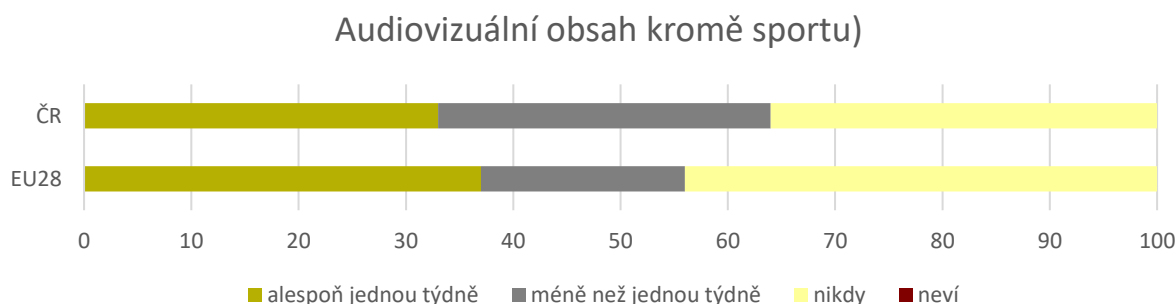
V kategorii hudby lze celkový obraz doplnit zjištěními podobného průzkumu v rámci projektu Eurobarometer, který v roce 2016 zkoumal, jaké jsou nejčastější kritéria při výběru služby ke konzumaci hudby. Nejčastěji uvedeným kritériem při vyhledávání hudby online je ve všech zemích kromě Švédska požadavek, aby byl tento obsah zdarma. V ČR tuto možnost uvedlo 84 procent uživatelů (2. nejvyšší podíl v EU), v průměru EU pak 71 procent uživatelů a ve Švédsku, kde je nejčastěji zmiňovaným kritériem kvalita nabízeného obsahu, jen 52 procent. Dalšími nejčastěji zmíněnými kritérii mezi tuzemskými uživateli jsou požadavek, aby služba nevyžadovala po uživateli registraci (52 procent v ČR, 40 procent v EU), a možnost kromě hudby samotné konzumovat navíc také hudební videa (49 procent v ČR, 34 procent v EU). V obou těchto kritériích jsou

tuzemští uživatelé nejnáročnější v rámci celé EU. Dalšími kritérii je pak absence reklam vstupujících do samotného poslechu (25 procent v ČR, 33 procent v EU) a přítomnost aditivních funkcionalit, jako jsou doporučení k poslechu, žebříčky oblíbenosti, nabídka playlistů apod. (23 procent v ČR, 25 procent v EU).

3.2.2.2 Audiovizuální díla kromě sportu

Další sledovanou statistikou je rozšíření využití internetu pro streamování či stahování audiovizuálních děl kromě sportu, tedy zejména filmů, seriálů a televizních pořadů. Zatímco v počtu pravidelných uživatelů je Česká republika lehce pod průměrem EU (33 procent v ČR a 37 procent v EU), příležitostných uživatelů je v ČR oproti průměru EU více (31 procent v ČR a 19 procent v EU). Podíl uživatelů internetu, kteří audiovizuální díla kromě sportu nekonzumovali vůbec, je v ČR 36 procent, zatímco v EU 44 procent. V rámci celé Evropské unie je online konzumace daného druhu obsahu nejvíce rozšířena v Dánsku (55 procent pravidelně a 16 procent příležitostně), Velké Británii a Švédsku. Naopak nejnižší podíl internetových uživatelů streamuje nebo stahuje audiovizuální díla v Estonsku (59 procent nikdy), Itálii a na Kypru.

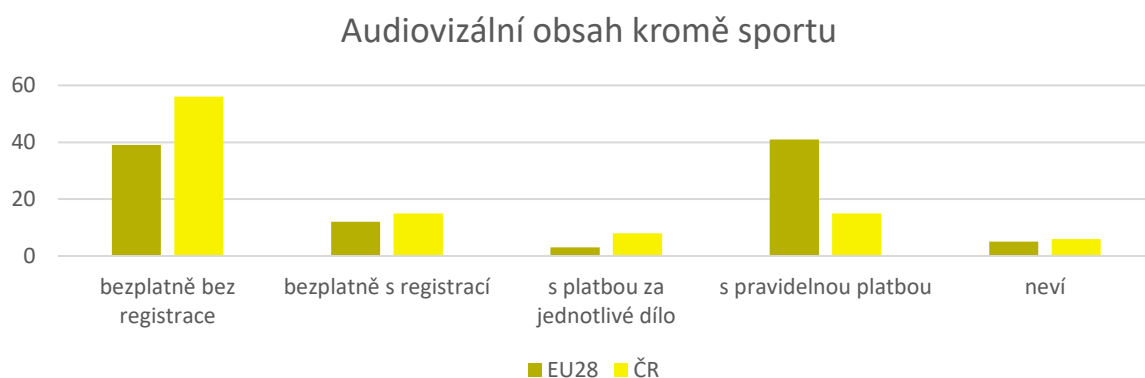
Graf 7: Frekvence přístupu k audiovizuálním dílům online (kromě sportu)

Zdroj: Eurobarometer

Většina českých konzumentů nespportovních audiovizuálních děl online využívá ke streamování či stahování těchto děl pouze nebo převážně bezplatné služby (71 procent), a to zpravidla bez registrace (56 procent z celku), což je v obou případech více ve srovnání s průměrem EU (51 procent neplatících, 39 procent bez registrace). Podíl uživatelů platících za jednotlivá konzumovaná díla dosahuje v ČR 8 procent, což je nejvíce v celé EU. Naopak pravidelné předplatné platí za konzumaci nespportovních audiovizuálních děl v ČR pouze 15 procent uživatelů, zatímco v EU je to průměrně 41 procent. V rámci EU je nejvíce neplatících diváků v Maďarsku (87 procent), Bulharsku a Rumunsku. Nejvíce platících naopak v Dánsku (76 procent), Švédsku a Nizozemí. V posledně jmenovaných zemích jsou zároveň nejvyšší podíly předplatitelů (nejvíce 72 procent v Dánsku).

Graf 8: Způsob přístupu k audiovizuálním dílům (kromě sportu)

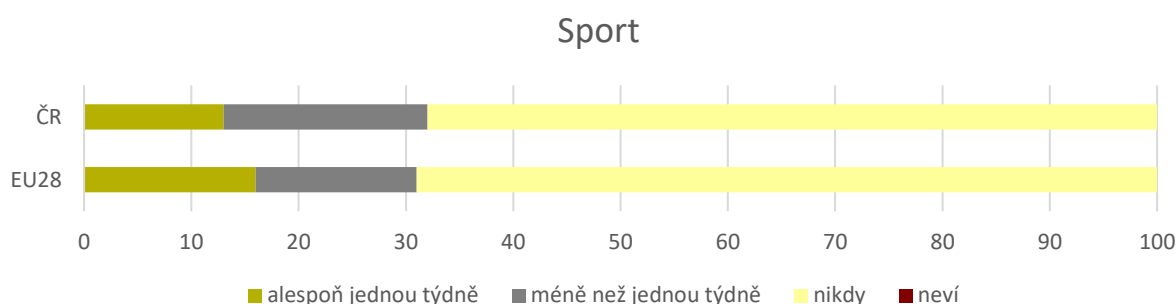
Zdroj: Eurobarometer

Také v této kategorii lze celkový obraz doplnit zjištěními zmíněného průzkumu Eurobarometer z roku 2016. Ten zkoumal nejčastější kritéria pro výběr služby ke konzumaci filmů a seriálů. Nejčastěji uvedeným kritériem při vyhledávání online zpravodajství je ve všech zemích EU požadavek, aby byl tento obsah zdarma. V ČR tuto možnost uvedlo 81 procent uživatelů, v průměru EU pak 77 procent uživatelů. Dalšími nejčastěji zmíněnými kritérii mezi českými uživateli byly požadavek, aby služba nevyžadovala registraci uživatele (62 procent v ČR, 54 procent v EU), absence rušivých reklam při otevírání či čtení článků (38 procent v ČR, 40 procent v EU) a dobré jméno poskytovatele služby (33 procent v ČR, 35 procent v EU). V čem čeští uživatelé v rámci EU vynikají, je požadavek na přítomnost dalšího obsahu nad rámec faktického zpravodajství, např. v podobě infografik, možnosti chatu s ostatními uživateli apod. Jako jedno z kritérií při výběru služby ke konzumaci zpráv na internetu uvedlo tuto funkcionalitu 31 procent českých uživatelů, což je nejvíce ze zemí EU (unijní průměr činí 20 procent).

3.2.2.3 Audiovizuální díla – sport

Co se týče rozšíření využití internetu pro streamování či stahování sportovních přenosů v audiovizuální podobě, je situace velmi podobná obecné kategorii audiovize. Zatímco v počtu pravidelných uživatelů je Česká republika lehce pod průměrem EU (13 procent v ČR a 16 procent v EU), příležitostných uživatelů je v ČR oproti průměru EU více (19 procent v ČR a 15 procent v EU). Podíl uživatelů internetu, sportovní přenosy či záznamy nekonsumovali vůbec, dosahuje v ČR úroveň 68 procent, zatímco v EU 69 procent. V rámci celé Evropské unie je online pravidelná konzumace daného druhu obsahu nejvíce rozšířena na Maltě (24 procent), v Řecku, Rumunsku a Rakousku. Nejvíce uživatelů včetně těch příležitostných je pak v Chorvatsku (29 procent pravidelných a 23 procent příležitostných). Naopak nejnižší podíl internetových uživatelů streamuje nebo stahuje sportovní díla v Estonsku (81 procent nikdy), Nizozemí a Maďarsku.

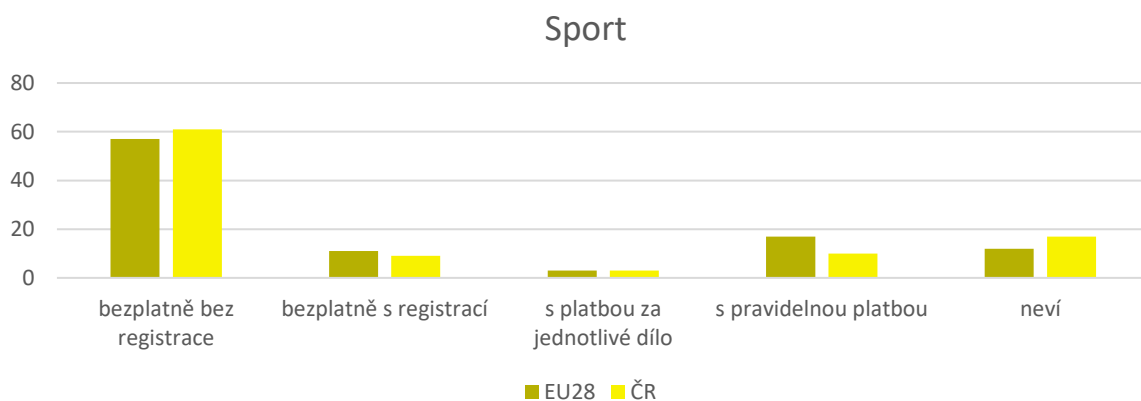
Graf 9: Frekvence konzumace sportovních přenosů

Zdroj: Eurobarometer

Většina českých konzumentů audiovizuálních děl v oblasti sportu online využívá ke streamování či stahování těchto děl pouze nebo převážně bezplatné služby (70 procent), a to zpravidla bez registrace (61 procent z celku), což je v obou případech lehce nad průměrem EU (68 procent neplatících, 57 procent bez registrace). Podíl uživatelů platících za jednotlivé sportovní pořady dosahuje v ČR 3 procent, což je přesně na průměru EU. Pravidelné předplatné však v ČR platí pouze 10 procent uživatelů, zatímco v EU je to průměrně 17 procent. V rámci EU je nejvíce neplatících diváků v Maďarsku (89 procent), Řecku a Lotyšsku. Nejvíce platících naopak ve Švédsku (48 procent), Velké Británii a Dánsku. V posledně jmenovaných zemích jsou zároveň nejvyšší podíly předplatitelů (nejvíce 44 procent ve Švédsku). Nejvyšší podíly platících za jednotlivá díla jsou ve Velké Británii (8 procent), Irsku a na Maltě.

Graf 10: Způsob přístupu ke sportovním pořadům

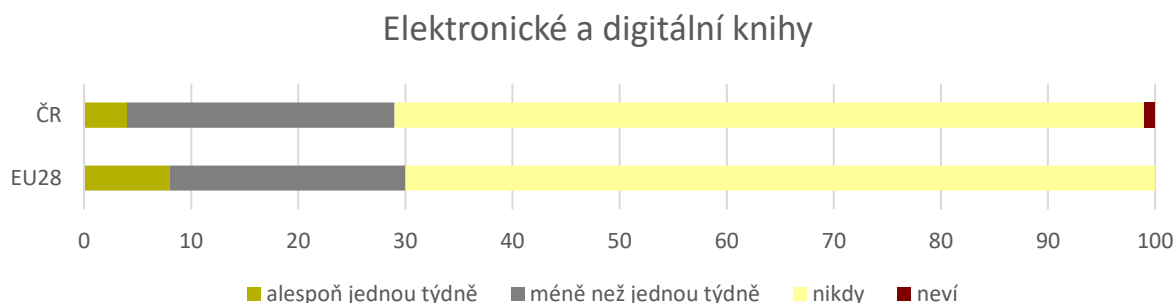
Zdroj: Eurobarometer

3.2.2.4 Elektronické a digitální knihy

Co se týče rozšíření využití internetu pro přístup k elektronickým a digitálním knihám, je v ČR oproti průměru zemí EU zhruba poloviční podíl pravidelných uživatelů (4 procent v ČR a 8 procent v EU). Naopak příležitostných uživatelů je v Česku ve srovnání s průměrem EU o málo více (25 procent v ČR a 22 procent v EU). Vůbec nevyužilo internet k přístupu k elektronickým a digitálním knihám v posledním roce 70 procent Čechů, což je přesně na průměru EU. V rámci celé Evropské unie je nejvíce alespoň občasných konzumentů elektronických a digitálních knih prostřednictvím internetu v Bulharsku (11 procent pravidelných a 28 procent příležitostných),

Velké Británii a Chorvatsku. Nejvyšší podíl pravidelných konzumentů je pak ve Velké Británii a Švédsku (shodně 23 procent). Naopak nejnižší podíl internetových uživatelů konzumuje daný druh obsahu ve Slovinsku, Estonsku a Belgii (shodně 80 procent nikdy).

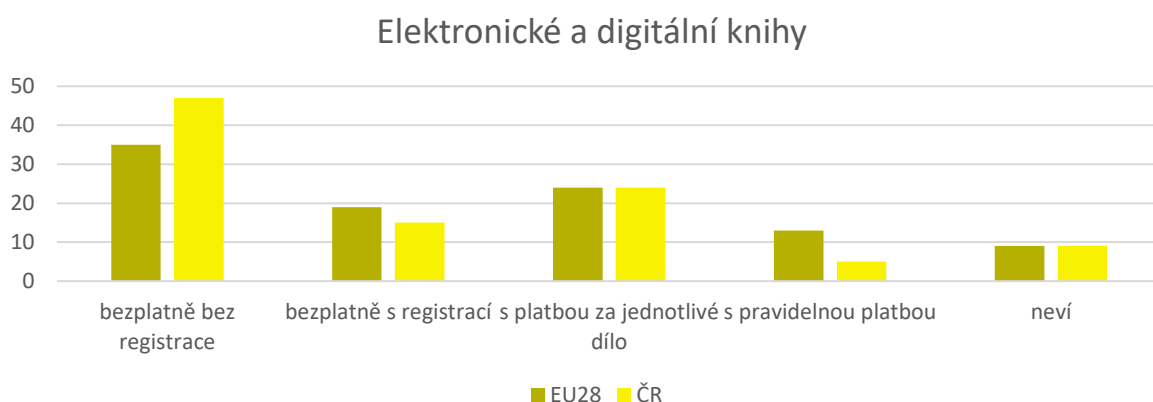
Graf 11: Frekvence konzumace elektronických a digitálních knih

Zdroj: Eurobarometer

Většina českých konzumentů elektronických a digitálních knih online využívá k jejich konzumaci převážně bezplatné služby (62 procent), a to zpravidla bez registrace (47 procent z celku), což je v obou případech nad průměrem EU (54 procent neplatících, 35 procent bez registrace). Podíl uživatelů platících za jednotlivé e-knihy dosahuje v ČR 24 procent, což je přesně na průměru EU. Pravidelné předplatné však v tuzemsku platí pouze 5 procent uživatelů, zatímco průměr EU dosahuje 13 procent. V rámci EU je nejvíce neplatících diváků v Rumunsku (84 procent), Chorvatsku a Bulharsku. Nejvíce platících naopak ve Švédsku (61 procent), Lucembursku a Velké Británii. Nejvyšší podíly pravidelných předplatitelů jsou ve Švédsku (40 procent), Dánsku a Finsku. Naopak nejvíce uživatelů platících za jednotlivá díla je v Lucembursku (56 procent), Velké Británii, Nizozemsku a Německu.

Graf 12: Způsob přístupu k elektronickým a digitálním knihám

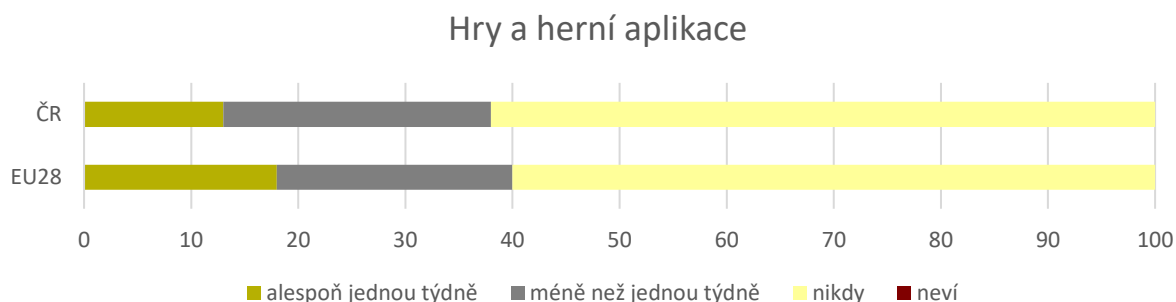
Zdroj: Eurobarometer

3.2.2.5 Hry a herní aplikace

Co se týče rozšíření využití internetu pro přístup ke hrám a herním aplikacím, je v ČR oproti průměru zemí EU nižší podíl pravidelných uživatelů (13 procent v ČR a 18 procent v EU). Naopak příležitostných uživatelů je v Česku ve srovnání s průměrem EU o málo více (25 procent v ČR a

22 procent v EU). Vůbec nevyužilo internet ke hrám a herním aplikacím v posledním roce 62 procent Čechů, což je lehce nad průměrem EU (60 procent). V rámci celé Evropské unie je nejvyšší podíl alespoň občasných konzumentů her a herních aplikací prostřednictvím internetu v Dánsku (24 procent pravidelných a 25 procent příležitostných), Belgii a Řecku. Nejvyšší podíl pravidelných konzumentů je pak ve Velké Británii a Belgii (shodně 25 procent). Naopak nejnižší podíl internetových hráčů je ve Estonsku (75 procent nikdy) a dále v Litvě a Nizozemí.

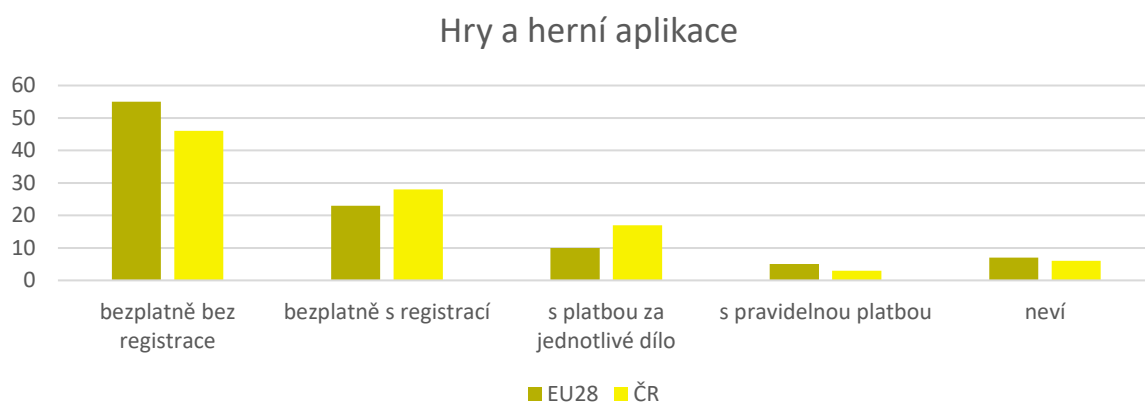
Graf 13: Frekvence konzumace elektronických a digitálních knih

Zdroj: Eurobarometer

Většina českých konzumentů her a herních aplikací online využívá k jejich konzumaci převážně bezplatné služby (74 procent), a to nejčastěji bez registrace (46 procent z celku), což je v obou případech pod průměrem EU (78 procent neplatících, 55 procent bez registrace). Podíl uživatelů platících za jednotlivé hry či aplikace dosahuje v ČR 17 procent, což je podstatně více, než činí průměr EU (10 procent). Pravidelné předplatné však v tuzemsku platí pouze 3 procenta uživatelů, zatímco průměr EU dosahuje 5 procent. V rámci celé EU je nejvíce neplatících hráčů v Itálii (92 procent), na Kypru a v Chorvatsku. Nejvíce platících naopak ve Finsku (31 procent), Velké Británii a Irsku. Nejvyšší podíly pravidelných předplatitelů jsou v Irsku (13 procent), Velké Británii, Finsku a na Maltě. Naopak nejvíce uživatelů platících za jednotlivé hry je v Dánsku (22 procent), Švédsku a Nizozemsku.

Graf 14: Způsob přístupu ke hrám a herním aplikacím

Zdroj: Eurobarometer

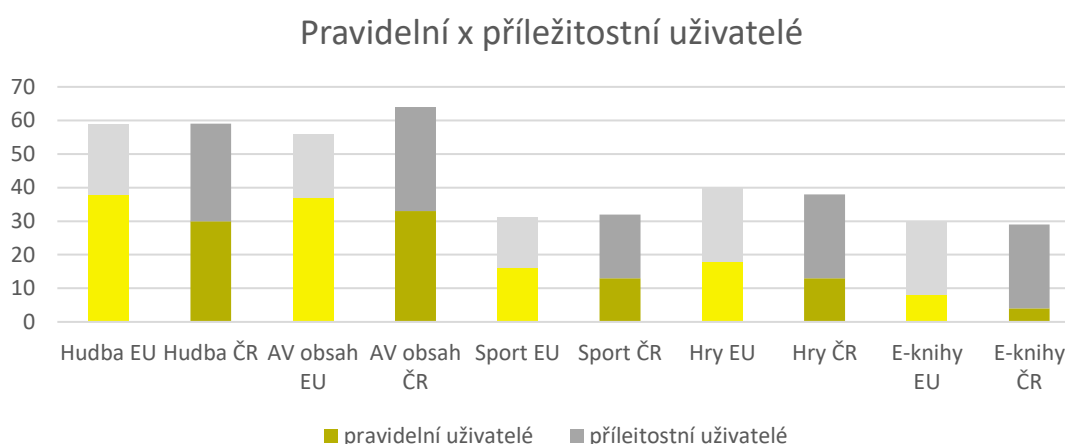
3.2.2.6 Souhrnná zjištění

Na základě výše představených údajů lze vyvodit několik konkrétních směrů, v nichž se čeští uživatelé online obsahu v rámci zemí Evropské unie odlišují, a to při konzumaci všech pěti uvedených typů obsahu.

a) V ČR je méně pravidelných a zároveň více příležitostných uživatelů online obsahu

Tato odchylka oproti průměru zemí EU platí pro všech pět typů digitálního obsahu, jimiž se průzkum Eurobarometru zabývá. Součty pravidelných a příležitostných uživatelů jsou přitom v ČR i EU velmi podobný u všech kategorií s výjimkou AV děl (rozdíl 8 p.b.).

Graf 15: Pravidelní vs. příležitostní uživatelé v ČR a EU

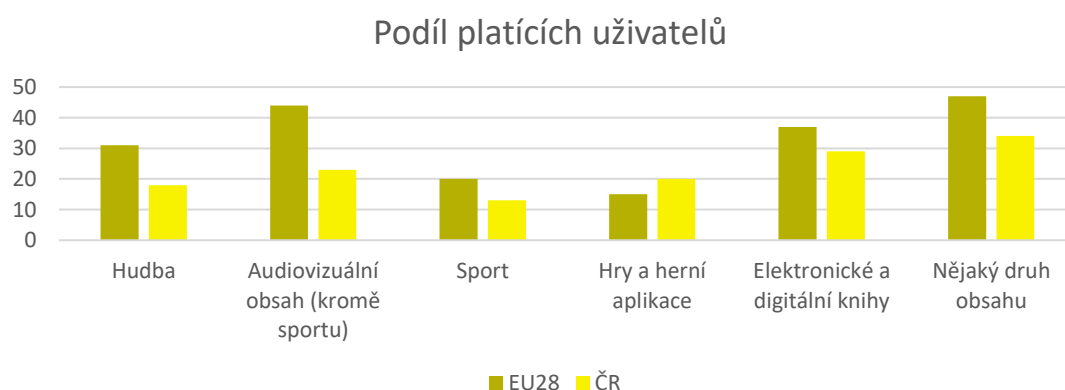

Zdroj: Eurobarometer

b) Čeští uživatelé za obsah méně často platí

Tato odchylka platí pro všechny typy online obsahu s výjimkou her a herních aplikací. V této kategorii patří Češi naopak k nadprůměru v rámci EU. Alespoň za nějaký druh obsahu platí v ČR 34 procent uživatelů, což je výrazně pod průměrem EU (47 procent).

Graf 16: Podíl platících uživatelů v ČR a EU

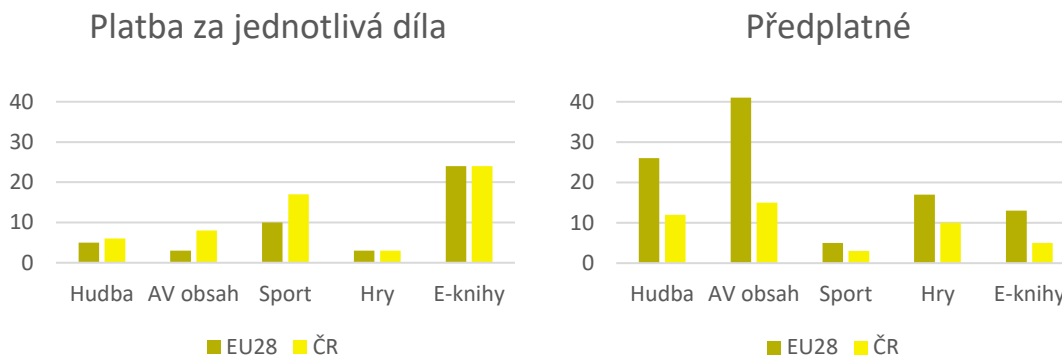

Zdroj: Eurobarometer

c) Pokud již čeští uživatelé platí, pak platí výrazně častěji za jednotlivá díla a méně často formou předplatného

Přestože uživatelé v ČR obecně méně často za obsah platí (s výjimkou her), patří ke státům s největším podílem uživatelů placících za jednotlivá díla. Naopak podíly uživatelů s předplatným patří k nejnižším v rámci zemí EU.

Graf 17: Forma platby za obsah v ČR a EU

Zdroj: Eurobarometer

3.3 Popis existující právní úpravy v dané oblasti

Legislativní úprava související s problematikou internetových úložišť umožňujících sdílení obsahu mezi uživateli je v současné době postavena zejména na směrnici Evropského parlamentu a Rady EU 2000/31/ES, o některých právních aspektech služeb informační společnosti (také označována jako směrnice o elektronickém obchodu). Na národní úrovni byla tato směrnice implementována prostřednictvím zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Z článků 12 až 14 této směrnice je zakotven základní princip, jenž praví, že poskytovatel služby informační společnosti (tj. např. internetového úložiště) nemá být odpovědný za aktivitu uživatelů v rámci této služby. Odpovědnost tak spočívá primárně na bedrech uživatelů.³ Tento princip je však platný jen za směrnicí definovaných podmínek. Například tak platí, že poskytovatel služby by neměl být odpovědný za ukládaná data, pokud nebyl účinně seznámen s protiprávní činností či pokud jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup, jakmile se o protiprávní činnosti dozvěděl.

V článku 15 směrnice EU 2000/31/ES je pak ustanoveno, že členské státy neukládají poskytovatelům služeb informační společnosti (tedy např. internetových úložišť) obecnou povinnost dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost. Tím však není dotčeno právo členských států uložit těmto poskytovatelům povinnost informovat příslušné orgány při pravděpodobné protiprávní činnosti vykonávané uživateli či poskytnout těmto orgánům informace vedoucí k odhalení totožnosti uživatelů.

Na základě rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie bylo následně specifikováno, že oním obecným dohledem, jehož vymáhání členskými státy je článkem 15 zapovězeno, se rozumí dohled,

³ Směrnice v článcích 12 – 14 rozlišuje tři druhy aktivit, jež mohou uživatelé služeb informační společnosti na těchto službách realizovat. Obecný princip, a sice že odpovědnost leží (za definovaných okolností) na uživateli těchto služeb, je však pro všechny aktivity neměnný. Dostupné online např. na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0031>.

který probíhá preventivní formou na univerzu všech přenášených a ukládaných datech, všech uživatelů a časově neomezeně, a to na náklady poskytovatele služeb informační společnosti. Jak se ukáže později v tomto textu, právě takový typ dohledu je podle mnoha zástupců držitelů práv jedinou cestou, jak napomoci k vyšší ochraně duševního vlastnictví.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, do tuzemské legislativy byla směrnice EU 2000/31/ES implementována zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (dále také jen jako ZNSIS). Přenos článků 12 – 14 direktivy, tedy článků uchovávajících odpovědnost na bedrech uživatelů, proběhl jen s úpravami spíše kosmetického rázu, a jejich vyznění v českém právu (tj. v § 3 až § 5 zákona) je tak prakticky totožné.⁴ Ke změně nicméně došlo u transpozice článku 15, který je ve výsledku vůči poskytovatelům služeb informační společnosti benevolentnější než ustanovení unijní direktivy. Výsledný § 6 ZNSIS totiž praví, že „Poskytovatelé služeb ... nejsou povinni a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací, b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“ V praxi tak česká úprava zapovídá založení povinnosti nikoliv jen obecného dohledu, ale vlastně dohledu jakéhokoliv.

Pro princip, který je v unijním a potažmo i českém právu ukotven v souvislosti se službami pro online sdílení obsahu (např. datovými úložišti), se vžilo označení Notice & Take down. V praxi to znamená, že poskytovatelé úložišť mají povinnost soubor porušující autorská práva smazat či znepřístupnit, jsou-li na toto porušení upozorněni (tj. uplatnění článku 14 směrnice 2000/31/ES a § 5 ZNSIS). Blíže je princip Notice & Take down popsán dále v této kapitole, přičemž je představen také alternativní princip označovaný jako Notice & Stay down, jež je právě ve schváleném znění směrnice zakotven. O tom, do jaké míry lze uplatňováním principu Notice & Take down efektivně chránit zájmy držitelů autorských práv, však mnozí pochybují, což ilustruje mimo jiné případová studie, jež je součástí kapitoly 4.4.

Pro úplnost zde zbývá jen doplnit, že ani směrnice EU 2000/31/ES, ani příslušná ustanovení českého zákona o některých službách informační společnosti nejsou namířena pouze na problematiku autorskoprávní ochrany, o níž pojednává tato analýza. Ono zbavení odpovědnosti poskytovatele služby, mj. za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem, se stejně jako na případy porušení autorského práva vztahuje na jiná protiprávní jednání, např. ukládání dětské pornografie, teroristické propagandy a dalších typů nelegálního obsahu.

Notice & Take down

Je-li uplatňován princip Notice & Take down, mají poskytovatelé úložišť povinnost smazat soubor porušující autorská práva, jsou-li na toto porušení upozorněni. Jde o přístup uplatňovaný a současné době. Na evropské úrovni vychází ze směrnice EP a Rady 2000/31/ES, o některých právních aspektech služeb informační společnosti (také jako směrnice o elektronickém obchodu), například v legislativě Spojených států je zakotven v zákoně Digital Millennium Copyright Act z roku 1998.

⁴ De facto jedinou odlišností obou norem je způsob vymezení podmínek, za kterých poskytovatel nese odpovědnost. Zatímco v evropské direktivě je toto vymezení provedeno pomocí negativního kondicionálu (...poskytovatel nese odpovědnost, pokud neučiní...), v českém zákoně jsou stejné podmínky definovány kondicionálem pozitivním (...poskytovatel nese odpovědnost, pokud učiní...). Vyznění obou norem však zůstává prakticky stejné.

Přístup je uplatňován i v České republice. Je-li provozovateli online datového úložiště nahlášena přítomnost souboru porušujícího autorská práva, má tento poskytovatel povinnost jej z úložiště smazat, což se v praxi také děje. Kritici (zejména z řad držitelů práv) však upozorňují na skutečnost, že smazání jednoho souboru porušujícího autorská práva nijak nezabrání tomu, aby jej uživatelé služby nahráli na úložiště znovu. Chránit svá práva tím, že budou neustále monitorovat všechna úložiště a veškerý pirátský obsah nahlašovat, tak pro ně představuje zcela nerealistickou zátěž procesní, časovou i finanční. Upřednostňují tak zavedení principu Notice & Stay down, který tuto zátěž přenáší na poskytovatele služeb.

Notice & Stay down

Princip Notice & Stay down je o pomyslný stupeň dále. Funguje na podobném principu jako Notice & Take down, navíc však poskytovateli online úložišť ukládá povinnost, aby u jednou nahlášených chráněných děl porušujících autorská práva zajistili, že se to samé dílo již na úložišti znovu neobjeví (pokud k tomu držitel práv neposkytne souhlas). Právě tímto směrem se vydávají schválená ustanovení Směrnice 2019/790 v článku 17, jenž ukládá v odst. c poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online povinnost nejen nelegálně nahrané dílo znepřístupnit, ale také prokázat, že vynaložil veškeré úsilí k tomu, aby to samé dílo již v budoucnu přístupné.

Nepřekvapí tak, že držitelé práv vesměs preferují, aby byl dosud aplikovaný přístup Notice & Take down přehodnocen na Notice & Stay down, což by jim významně napomohlo k ochraně těchto práv. Pozitivně je ze strany držitelů práv vnímán též požadavek na to, aby stížnosti na odstranění obsahu vyřizovaly dané služby spolu s nositeli práv, popř. aby je přezkoumala nezávislá instituce. Obecně je třeba zdůraznit, že tento návrh vychází ze základního předpokladu, kterým je spolupráce nositelů práv s poskytovateli služeb. Tento faktor je dost často upozaďován. V praxi by ale měl významný dopad, jelikož nositelé práv by se mohli dovolávat svých práv jen v těch případech, kdy poskytovatelům služeb sami poskytnou dostatečné informace pro identifikaci jejich děl. Toto řešení tak sice přinese určitou administrativní zátěž na obou stranách (poskytovatelů služeb i nositelů práv), ale spolu s tím dojde k vyvážení zájmů služeb sdílení obsahu online, nositelů práv i uživatelů.

3.4 Rozšíření služeb pro online sdílení souborů

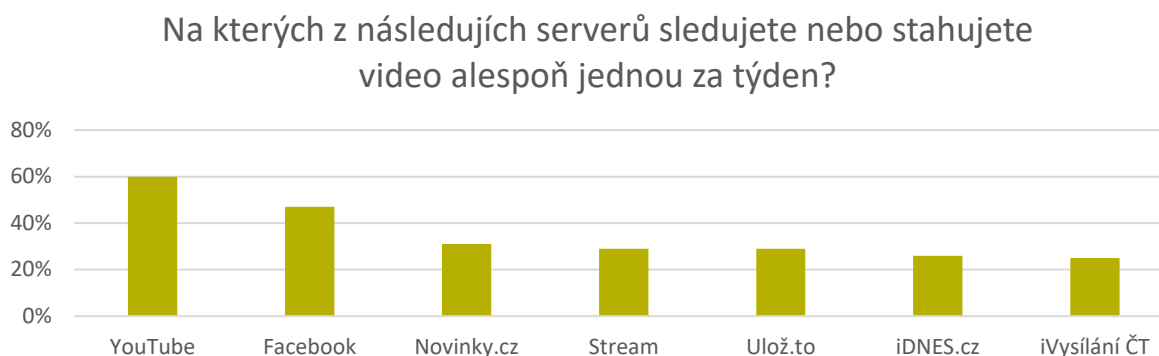
V této sekci jsou s grafickou pomocí představena základní data popisující zejména rozsah využívání online úložišť digitálního obsahu v České republice, ale také jiné charakteristiky, které s daným tématem souvisí. Cílem této části je nabídnout čtenáři alespoň ilustrativní přehled o tom, jak moc je v této analýze skloňovaná forma internetového pirátství mezi tuzemskými uživateli rozšířená. Spolehlivé údaje vycházející z reálných čísel, takzvaně tvrdá data, k problematice internetového pirátství bohužel z povahy věci nejsou dostupná. Potřebnými vstupy pro jejich přesnou kalkulaci možná disponují sami provozovatelé internetových úložišť, avšak ti podobná data ze zcela pochopitelných důvodů neposkytnou.

3.4.1 Nejčastěji využívané služby k přístupu k videu

Na prvním grafu je sedmero velkých tuzemských serverů nabízejících online digitální obsah. Jedná se o úložiště obsahu otevřená uživatelům (YouTube, Ulož.to), webové portály velkých mediálních domů (Novinky.cz, iDNES.cz), internetovou televizi Stream.cz, sociální síť Facebook a webovou

platformu veřejnoprávní televize iVysílání ČT. Jsou zde tedy zastoupeni jak poskytovatelé nabízející legální obsah, tak poskytovatelé, na jejichž portálech dochází k nelegálnímu šíření autorských děl. Výzkum byl proveden agenturou Nielsen Admosphere v roce 2015 na reprezentativním vzorku tuzemské internetové populace ve věku 15 a více let a zkoumal odpověď na otázku, které ze zmíněných serverů využívají uživatelé ke sledování či stahování videa alespoň jednou za týden.⁵

Graf 18: Nejužívanější služby ke konzumaci videa v ČR

Zdroj: Nielsen Admosphere

Z výsledků lze vyčíst, že nejčastěji zmiňovaným portálem pro sledování či stahování videa byl se 60 procenty YouTube, což je podle dat serveru SimilarWeb vůbec 4. nejnavštěvovanější web v ČR.⁶ Necelá polovina dotázaných zmínila využití Facebooku (2. nejnavštěvovanější stránka v ČR). U dalších poskytovatelů je již míra využití docela podobná a pohybuje se mezi 25 a 31 procenty.

Server Ulož.to, jenž je v českém prostředí považován ze strany držitelů práv za největší problém, neboť skrze něj dochází k nelegálnímu šíření chráněného obsahu v masivním rozsahu, zaznamenal v průzkumu míru využití ve výši 29 procent. O skutečném rozsahu využívání služby Ulož.to bohužel nejsou veřejně dostupná data. Alespoň pro ilustraci však mohou posloužit například následující údaje:

- Dle dat serveru SimilarWeb je stránka Ulož.to celkem 27. nejnavštěvovanější internetovou doménou v ČR.
- Dle údajů společnosti Rootmedia s.r.o. využívá službu Ulož.to celkem 619 tis. unikátních uživatelů za den.
- Mezi stránkami, jež jsou dle žebříčku návštěvnosti serveru SimilarWeb na podobných místech jako Ulož.to, jsou například stránky centrum.cz, televizeseznam.cz, ceskatelevize.cz, denik.cz, extra.cz nebo twitter.com.

3.4.2 Míra využití služeb pro sdílení dat a přístup k dílům

Dalším průzkumem ilustrujícím rozsah analyzovaného problému je šetření realizované ČVUT v Praze ve spolupráci s AK Havel & Partners v roce 2018. V rámci této studie bylo na vzorku 1069

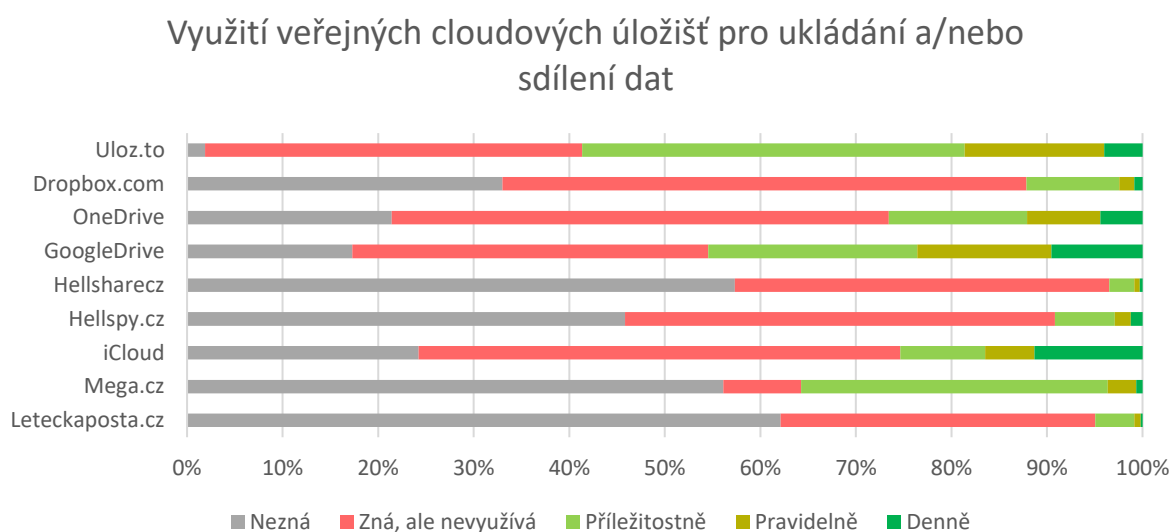
⁵ Více informací o výzkumu Nielsen Admosphere lze nalézt online: <https://www.nielsen-admosphere.cz/press/tz-internetova-video-maji-cechy-bavit-ale-zadarmo/>.

⁶ Pořadí nejnavštěvovanějších stránek dle serveru SimilarWeb je dostupné online: <https://www.similarweb.com/top-websites/czech-republic>.

studentů ve věku 12 až 20 let zkoumáno, jakou měrou tyto uživatelé využívají vybraných služeb informační společnosti. Dvojice hlavních výstupů z tohoto výzkumu je prezentována níže.

V první části byla analyzována míra znalosti a využití různých veřejných cloudových úložišť. Tvůrci průzkumu se ptali, zda daná úložiště online obsahu znají a případně jak často je využívají k ukládání a/nebo sdílení dat. Z grafu níže je jasně patrné, jaká úložiště jsou mezi studenty nejpobulárnější. Na prvním místě je s náskokem český server Ulož.to, který využívá téměř 60 procent respondentů a znají jej téměř všichni. Velmi pobulární jsou také služby GoogleDrive, jež využívá 46 procent dotázaných. Naopak nejméně využívané jsou služby Hellshare.cz a Leteckaposta.cz, jež většina respondentů ani nezná. Zajímavostí je služba Mega.cz, která je sice na třetím místě z pohledu počtu uživatelů v rámci vzorku, ale zároveň je pro 56 procent respondentů zcela neznámá.

Graf 19: Využití veřejných cloudových úložišť v ČR

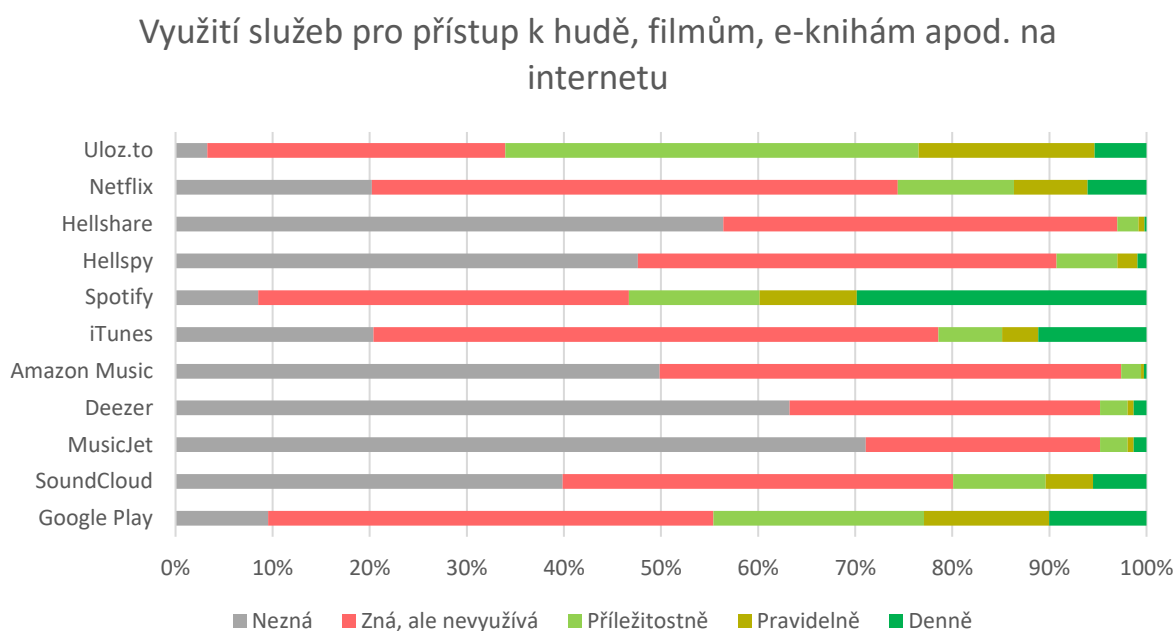

Zdroj: ČVUT v Praze a Havel & Partners

V druhé části výzkumu byla podobným způsobem zkoumána míra znalosti a využití různých služeb nabízejících digitální obsah pro účely přístupu k hudbě, filmům, elektronickým knihám a dalšímu podobnému obsahu. Výsledky opět potvrzují dominanci serveru Ulož.to, jenž k přístupu k uvedeným typům obsahu využívají dvě třetiny respondentů. Zejména toto číslo lze považovat za alarmující, neboť právě na serveru Ulož.to je sdílen převážně obsah porušující autorská práva. Fakt, že skrze takovou službu přistupují k chráněným dílům dvě třetiny zkoumané populace, naznačuje velmi vysokou prevalenci využívání nelegálního obsahu v České republice.

Na dalších místech ve využívání se umístily služby Spotify a GooglePlay, dále za nimi pak Netflix a iTunes. To lze považovat za pozitivní zprávu, neboť ve všech čtyřech případech se jedná o služby poskytující daný obsah v souladu s autorskoprávní ochranou. Pětina respondentů využívá pak ještě službu SoundCloud a další poskytovatele lze již označit za marginální.

Graf 20: Využití služeb pro přístup k obsahu online

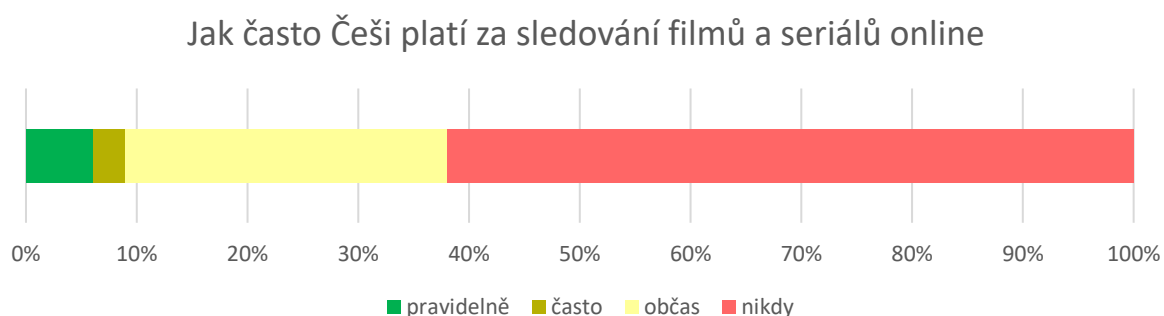
Zdroj: ČVUT v Praze a Havel & Partners

3.4.3 Ochota platit za obsah

Další část této podkapitoly naváže na údaje prezentované v kapitole 3.2. a odhalující některá specifika českých uživatelů internetu ve srovnání s průměrem Evropské unie. Pro připomenutí, jedním ze závěrů úvodní analýzy bylo zjištění, že čeští méně často za online obsah platí.

Na tuto skutečnost nyní naváží zjištění společnosti Millward Brown pro Asociaci producentů v audiovizí. Z nich vyplývá, že za sledování filmů a seriálů online platí pravidelně jen 6 procent českých uživatelů, často pak dle svých slov platí 3 procenta Čechů a 29 procent českých diváků platí občas. Velká většina, konkrétně 62 % tuzemských uživatelů nicméně za sledování filmů či seriálů online neplatí vůbec.⁷

Graf 21: Placení za online filmy a seriály v ČR

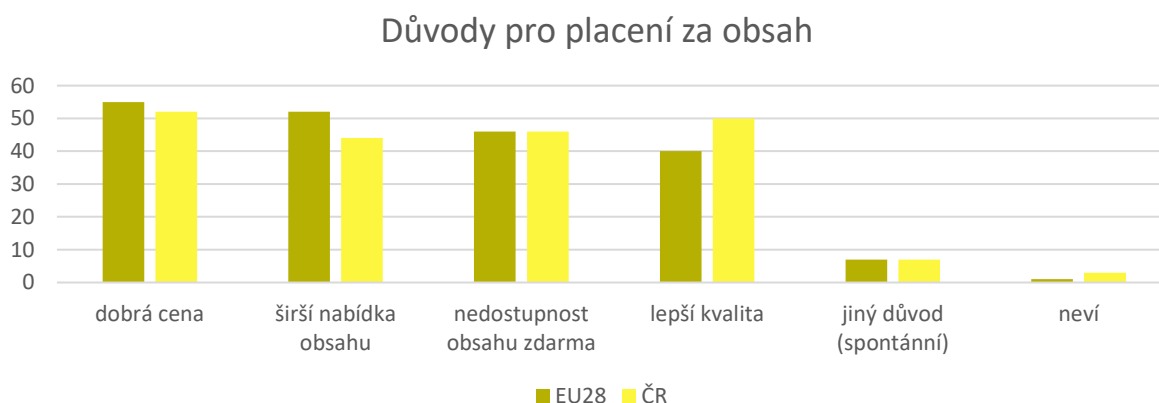
Zdroj: Millward Brown

⁷ Více informací k analýze Millward Brown lze nalézt online: https://t.marketingsales.tyden.cz/rubriky/televize-radio/vice-nez-polovina-cechu-si-stahuje-filmy-nelegalne_346471.html.

Celkový obrázek dokreslují také data společnosti Nielsen Admosphere z roku 2017, podle nichž celých 54 procent uživatelů považuje pirátské stahování obsahu na internetu za přijatelné. Vyšší je pak toto číslo obecně u mužů, mladších generací a mírně vyšší je také u lidí s nižším než vysokoškolským vzděláním. Tato zjištění byla provedena na reprezentativním vzorku české internetové populace.⁸

Nejnovější průzkum v rámci projektu Eurobarometer, jehož zjištění byla zčásti představena v kapitole 3.2., byl také částečně zaměřen na výzkum ochoty za digitální obsah platit. Respondenti, kteří uvedli, že za obsah alespoň někdy platí, odpovídali navíc na otázku, jaké důvody je k tomu přiměly. Výsledky jsou prezentované v grafu níže, a to opět za Českou republiku ve vztahu k průměru zemí EU. Dle průzkumu jsou důvody k platbě za obsah v ČR a EU vcelku podobné, byť s malými rozdílnostmi. Zatímco pro Čechy je ve srovnání s průměrem EU spíše důvodem pro zaplacení lepší kvalita obsahu, širší obsahové nabídky je pro ně naopak takovým důvodem méně často. Nejčastějším důvodem je pro Čechy nicméně přijatelná cena (resp. dobrá hodnota za zaplacenou cenu, v originále „value for money“, tedy spojení odpovídajícího obsahu za přijatelnou cenu).

Graf 22: Proč Češi platí za obsah?

Zdroj: Eurobarometer

3.4.4 Případová studie I: Největší pirátské služby v České republice – AV díla

Velmi zajímavá data ilustrující rozsah internetového pirátství v oblasti audiovizuální tvorby – konkrétně filmů a seriálů – nabízí tato případová studie. Data pro ní poskytla společnost Filmtoro, jež spustila v srpnu roku 2019 projekt Filmy do kapsy, pomocí něhož se snaží monitorovat české a slovenské servery a nacházet na nich nelegálně zpřístupňovaný obsah. Data prezentovaná v této studii tak představují průběžné výsledky ke dni 15. listopadu 2019, k němuž bylo na 39 webech nalezeno celkem 447 580 pirátských kopií filmů a seriálů. Monitorovány jsou v rámci projektu dvě kategorie webů – internetová úložiště a webové rozcestníky. Nejsou zde tak zahrnuty například sociální sítě či weby nabízející ke stažení torrentové soubory. Zároveň jsou zařazeny jen služby české a slovenské.

Tabulka níže zobrazuje 15 internetových služeb s největším počtem nalezených nelegálně zpřístupněných kopií autorských děl. Nejedná se nutně o počet zpřístupněných děl, neboť jedno

⁸ Tato data byla zpracovateli poskytnuta přímo agenturou Nielsen Admosphere.

dílo – v tomto případě film či seriál – může být na webu dostupné ve více kopiích. Není překvapením, že na předních místech žebříčku se nacházejí právě ty služby, jež jsou v Česku v největší míře spojovány s nelegálním šířením autorských děl a jež představují i dle nositelů práv pro tvůrce autorských děl největší hrozbu. Kromě jména služby a počtu nalezených nelegálních kopií filmů a seriálů zobrazuje tabulka také typ služby, přičemž písmeno v závorce odkazuje na příslušnou kategorii služeb dle kategorizace v kapitole 4.1., tj. zda se jedná o hostingovou službu umožňující vyhledávání obsahu veřejností anebo webový rozcestník. Kromě zde uvedených bylo nalezeno dalších 14 služeb s více než tisícovkou nelegálně zpřístupněných filmů a seriálů.

Tabulka 1: Služby s největším počtem nalezených nelegálních kopií filmů a seriálů

Jméno služby	Typ služby	Počet kopií
uloz.to	hostingová služba (B)	132 202
hellspy.cz	hostingová služba (B)	90 984
datoid.cz	hostingová služba (B)	64 287
sdilej.cz	hostingová služba (B)	57 869
sleduj filmy.online	rozcestník (F)	23 212
freefilm.to	rozcestník (F)	17 325
file-share.top	hostingová služba (B)	16 028
sleduj filmy.cz	rozcestník (F)	15 996
edisk.cz	hostingová služba (B)	15 788
filmujeme.sk	rozcestník (F)	9 705
prehrajto.cz	hostingová služba (B)	9 593
najserialy.to	rozcestník (F)	9 504
kukaj.to	rozcestník (F)	8 982
online-film.sk	rozcestník (F)	6 577
yfilmy.cz	rozcestník (F)	5 296

Zdroj: Filmtoro / Filmy do kapsy

V druhé žebříčku jsou služby nabízející nelegálně zpřístupňovaný autorský obsah seřazeny dle oblíbenosti. Ta je odhadnuta pomocí statistik serveru SimilarWeb.com, jenž dokáže s poměrně dobrou přesností odhadnout průměrnou návštěvnost dané služby za poslední kompletní měsíc. Nejedná se však o počet unikátních uživatelů, nýbrž o celkový počet návštěv v daném období. Ve statistice se již neobjevuje velmi oblíbený streamovací server Topseriály.to, jenž by 31. října vypnut v reakci na zrušení velkých světových úložišť, jež sloužily jako zdroje pro webové rozcestníky.⁹

Tabulka 2: Nejoblíbenější služby nabízející nelegální kopie filmů a seriálů

Jméno služby	Typ služby	Návštěv/měsíc
uloz.to	hostingová služba (B)	17 030 000
freefilm.to	rozcestník (F)	7 480 000
bombuj.tv	rozcestník (F)	6 600 000
najserialy.to	rozcestník (F)	4 890 000

⁹ Více informací ke kauze Topseriály.to lze nalézt v kapitole 4.1.F. či online např. na: <https://refresher.cz/76100-Popularni-Topserialyto-konci-po-tvrdem-zasahu-proti-piratskemu-obsahu-na-internetu>.

webshare.cz	hostingová služba (B)	2 190 000
fastshare.cz	hostingová služba (B)	1 780 000
hellspy.cz	hostingová služba (B)	1 420 000
prehrajto.cz	hostingová služba (B)	945 000
sleduj filmy.cz	hostingová služba (B)	716 000
sleduj filmy.online	rozcestník (F)	655 000
zavislak.to	rozcestník (F)	622 000
film-serial.sk	rozcestník (F)	504 000
sdilej.cz	hostingová služba (B)	440 000
filmujeme.sk	rozcestník (F)	393 000
sledujteto.cz	hostingová služba (B)	337 000

Zdroj: Filmtoro / Filmy do kapsy

Na platformě Filmy do kapsy jsou k vidění rovněž žebříčky filmů a seriálů, jež mají na pirátských stránkách nejvíce výskytů. V podstatě se tak dá říci, že se jedná o „nejpirátější“ (nejvíce nelegálně šířené) filmy a seriály na českém internetu.

Tabulka 3: Filmy a seriály s největším výskytem pirátských kopií

Filmy 2019		Seriály	
Jméno filmu	Počet výskytů	Jméno seriálu	Počet výskytů
LOVENÍ	108	Suburra	33
Rocketman	90	Hra o trůny	32
Hellboy	88	Tučňáci z Madagaskaru	23
Úhoři mají nabito	87	The Boys	19
Teroristka	83	Bojovník	14
České filmy		České seriály	
Jméno filmu	Počet výskytů	Jméno seriálu	Počet výskytů
LOVENÍ	108	Hořící keř	10
Hastrman	107	Spravedlnost	7
Čertí brko	104	Návštěvníci	6
Toman	102	Ulice	6
Anděl Páně 2	97	Comeback	5

Zdroj: Filmtoro / Filmy do kapsy

4 VÝSLEDKY ANALÝZY II – ČL. 17

Tato kapitola shrnuje informace a stanoviska k jednotlivým tematickým okruhům dle zadání analýzy. Podklady pro vypracování této kapitoly byly shromážděny v rámci uskutečněných konzultací s dotčenými subjekty i prostřednictvím vlastního výzkumu zpracovatele.

Obecně se velká část oslovených subjektů vyjádřila v tom smyslu, že konkrétně u předmětné směrnice jsou velmi užitečným vodítkem jednotlivé recitály. Proto je jim v této kapitole věnován větší prostor, než bývá zvykem, a je z nich i často citováno.

4.1 Kategorizace subjektů poskytujících digitální obsah v ČR

Cílem této podkapitoly je poskytnout alespoň ilustrativní přehled a kategorizaci služeb, jež na tuzemském digitálním nabízejí či zprostředkovávají přístup k digitálnímu obsahu, a to různými formami. Hlavním podkladem pro kategorizaci služeb je Studie poskytovatelů vybraných služeb informační společnosti v České republice v rámci Společnosti 4.0, jež byla v září 2018 vypracována v rámci programu TAČR Program Beta ve spolupráci ČVUT a advokátní kanceláře Havel & Partners, s.r.o.

V rámci této studie bylo identifikováno šest hlavních kategorií služeb nabízejících veřejnosti digitální obsah. V návaznosti na vlastní výzkum a uskutečněné konzultace vydělil zpracovatel zvláště ještě sedmou kategorií, aby s ohledem na společné charakteristiky jasněji oddělil služby, které jsou primárně spojeny s nelegálním šířením autorských děl ve velkém měřítku:

- A) poskytovatelé služeb na vyžádání (včetně prodejců elektronických knih a online knihoven);
- B) hostingové služby umožňující vyhledávání obsahu veřejností,
- C) hostingové služby s možností vyhledávání obsahu – specializované,
- D) hostingové služby bez možnosti vyhledávání obsahu veřejností;
- E) sociální sítě umožňující sdílení digitálního obsahu, a to buď specializované nebo generické.
- F) tzv. webové rozcestníky, kteří nabídku obsahu přímo nenabízí, pouze slouží jako prostředník mezi uživateli (příjemci obsahu) a poskytovateli obsahu výše uvedených skupin
- G) webové rozcestníky pro získání digitálního obsahu prostřednictvím nástroje BitTorrent;

Platí přitom, že konkrétní subjekty informační společnosti mohou díky různorodosti svých služeb naplňovat charakteristiky více skupin najednou, případně být mezi více než jednou kategorií rozkročeny. Jako příklad lze uvést zdaleka největší a nejoblíbenější českou platformu pro sdílení digitálního obsahu, kterou je služba ulož.to. Ta by spadala jednoznačně do skupiny hostingových služeb umožňujících vyhledávání obsahu veřejností, ale současně splňuje i charakteristické rysy skupiny služeb na vyžádání (v rubrice 31s jsou filmy dostupné na základě uzavřené licence, přičemž nejde o soubory nahrané uživateli), webových rozcestníků pro získání obsahu pomocí nástroje BitTorrent (jako jakýkoliv jiný soubor lze na ulož.to nahrát a sdílet i soubor torrentový) a vlastně i samotných webových rozcestníků (sdílet lze i databáze odkazů na jinde uložený obsah). Zde prezentovaná kategorizace by tak měla být vnímána spíše jako kategorizace ilustrativní, nikoliv kompletní a vylučná.

V následující části textu jsou jednotlivé kategorie podrobněji charakterizovány, a to i ve vztahu k šíření autorských děl v rozporu s autorskoprávní ochranou, a současně jsou k nim přiřazeny konkrétní příklady služeb, ať už globálních platforem či služeb působících primárně v ČR a zacílených na tuzemské spotřebitele. Jako příklady jsou zde uvedeny jak služby pocházející ze studie

ČVUT a AK Havel & Partners, tak služby, které zpracovatel identifikoval v rámci vlastního výzkumu trhu.

A) Poskytovatelé služeb na vyžádání (včetně prodejců elektronických knih a online knihoven)

Do kategorie služeb na vyžádání jsou řazeny takové služby, které poskytují uživatelům online přístup k autorským dílům, a to na základě licencí uzavřených s tvůrci obsahu či nositeli práv. Některé subjekty jsou navíc i sami tvůrci obsahu a některé dokonce nabízí výhradně obsah vlastní. Jedná se o různé služby nabízející širokou škálu digitálního obsahu, od audioknih přes e-knihy, hudební obsah, filmovou a televizní tvorbu, video hry či software. Až na specifické výjimky se tak jedná o služby placené. Dalším charakteristickým znakem, zejména oproti hostingovým službám, je skutečnost, že obsah služeb na vyžádání není nahráván samotnými uživateli, nýbrž poskytovatelem, jenž má tak kontrolu nad tím, co se v nabídce objeví.

Obchodní modely těchto služeb se mezi sebou liší v závislosti na charakteru služby. Lze rozlišit v zásadě několik základních obchodních modelů, které se mezi sebou však v praxi často kombinují:

- Tržby jsou generovány z poplatků, jež za obsah platí uživatelé, a to buď formou pravidelných (např. měsíčních či ročních) plateb za neomezený přístup k veškerému obsahu (např. Netflix, HBO Go, Deník N) či formou jednorázových plateb za konkrétní díla (např. elektronické knihovny), případně kombinací obou modelů (např. Aerovod, Banaxi).
- Tržby jsou generovány z reklamy (např. Televizeseznam.cz).
- Omezený obsah je zdarma, přístup k širší databázi je pak již placený (např. iHned.cz).
- Služba je zdarma, uživatel si však může zaplatit za přístup bez reklam a/nebo pokročilejší funkce (např. Spotify, iPrima).
- Služba je zdarma, uživatel může zaplatit dobrovolnou částku na jejich konzumaci (např. Vivala.cz).
- Samotná VoD služba je zdarma jako doplněk k jinému placenému produktu, např. satelitní či digitální televizi (např. O2 TV).
- Služba je zcela zdarma – platí například pro služby doplňující nabídku jiného subjektu (např. iVysílání České televize).

Jelikož služby nabízející digitální obsah na vyžádání nabízejí uživatelům výhradně licencovaný obsah či vlastní tvorbu, nedochází jejich prostřednictvím k nelegálnímu šíření autorských děl. Pro nositele práv a jejich zástupce tak tyto služby nepředstavují riziko, nýbrž distribuční kanál, jenž naopak napomáhá tomu, aby se jejich tvorba rozšířila mezi uživatele. Problém sice může nastat například ve chvíli, kdy někteří velcí poskytovatelé VoD služeb mohou zneužít svého silného postavení při vyjednávání o licenčních podmínkách s malým nositelem práv, obecně však nositelé práv vnímají služby na vyžádání spíše jako partnera pro příkladnou symbiózu mezi tvůrci a distributory kreativního obsahu.

Online poskytovatele digitálního obsahu na vyžádání je možné rozdělit do několika segmentů podle toho, za jaký typ obsahu se specializují. Existují sice služby, jež se snaží zahrnout co nejširší spektrum služeb, od e-knih přes hudební a filmový obsah až po videohry a software, většina služeb je nicméně zaměřena jen na určitý typ obsahu.

První segment tvoří právě ta skupina služeb na vyžádání, jež se snaží zahrnout široké spektrum služeb. V nabídce tak lze zpravidla nalézt hudební obsah, podcasty, filmy, seriály a další audiovizuální obsah a elektronické knihy. Některé služby nabízí mimo to také software v podobě aplikací a her pro mobilní telefony či jiný softwarový obsah. Například provozovatelé služeb Amazon Prime či české Alza Premium / Alza media využili navíc propojení s klasickým e-shopem nabízejícím i potraviny, elektroniku, oblečení, nábytek a další spotřební zboží). Patří sem zejména všeobecně známé služby provozované velkými technologickými společnostmi, například tedy:

- Alza Premium / Alza media – nabídka filmů a hudby byla pozastavena v říjnu 2018,¹⁰
- Amazon Prime,
- Google Play,
- iTunes.

Druhým, a také velmi významným segmentem této kategorie online služeb jsou poskytovatelé audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání (Video-on-Demand neboli VoD). Tento segment lze rozdělit do několika podskupin. Kromě klasických online videoték s nabídkou filmů, seriálů či dokumentů, ať už vlastních či převzatých (Netflix, HBO Go, Banaxi, O2 TV, Hulu, Obvod), lze nalézt například placené služby zaměřené na sportovní živé přenosy (DIGIsport.cz, NHL.tv), tematicky zaměřené videotéky (Aerovod, DAFilms.cz) či služby přímo propojené s veřejnými televizními stanicemi (iVysílání, iPrima, VOYO, Televizeznam.cz). Mezi tyto služby patří například:

- Aerovod – česká placená VoD služba s nabídkou kvalitních filmů, které prošly „diváckým testem“ na plátnech českých nezávislých kin,
- Apple TV+ - placená VoD služba s nabídkou vlastních filmů a seriálů, (spuštěna v době finalizace této analýzy),
- Artinii – česká inovativní služba nabízející zajištění menších filmových projekcí,
- Banaxi – placená VoD služba s nabídkou filmů,
- DAFilms.cz – placená VoD služba zaměřená na světové dokumentární filmy,
- DIGIsport.cz – placená VoD služba s nabídkou sportovních přenosů (fotbal, tenis),
- Disney+ – globální placená VoD služba, (spuštěna v době finalizace této analýzy),
- HBO Go – globální placená VoD služba s širokou nabídkou vlastních i přejatých filmů a seriálů,
- Hulu – placená VoD služba spojující nabídku TV kanálů s videotékou filmů, seriálů a oblíbených TV pořadů,
- iPrima – bezplatná VoD služba nabízející pořady televize Prima,
- iVysílání – bezplatná VoD služba České televize nabízí přístup k širokému archivu produkce ČT a částečně i k nepůvodní tvorbě,
- Netflix – globální placená VoD služba s širokou nabídkou vlastních i přejatých filmů a seriálů,
- NHL.tv – placená VoD služba s nabídkou sportovních přenosů (lední hokej),

¹⁰ Nabídka filmů a hudby byla pozastavena v říjnu 2018 kvůli nedohodě s distributory obsahu. V nabídce tak zatím zůstala pouze kategorie audioknih, e-knih či časopisů. Více dostupné online např. na <https://www.czechcrunch.cz/2018/11/alza-ukoncila-svou-online-pujcovnu-filmu-kterou-vyuzilo-pres-30-tisic-zakazniku-na-vine-jsou-distributori/>.

- O2 TV – placená VoD služba spojující nabídku televizních kanálů s filmovou videotékou,
- Obbod – původně česká placená VoV služba s nabídkou českých i zahraničních filmů, seriálů a dokumentů,
- Televizeznam.cz (dříve Stream.cz) – bezplatná VoD služba společnosti Seznam.cz s nabídkou vlastních pořadů a seriálů navazující na oblíbenou službu Stream.cz,
- VOYO.cz – placená VoD služba nabízející produkci TV Nova i širokou nabídku domácích a zahraničních filmů.

Dalším velmi oblíbeným segmentem jsou služby Audio-on-Demand (AoD), jež nabízí zpravidla hudební obsah na vyžádání. Mezi nejznámější zástupce těchto služeb patří například následující subjekty:

- Deezer – globální služba nabízející hudební obsah (s omezenými funkcemi zdarma),
- MusicJet – česká AoD služba s nabídkou hudebních děl z celého světa,
- Spotify – globální služba nabízející hudební obsah (s omezenými funkcemi zdarma),
- Supraphonline – česká služba s nabídkou hudebních děl světových distributorů,
- Vivala.cz – česká AoD služba s nabídkou hudebních děl malých nezávislých autorů (zdarma s dobrovolným příspěvkem děleným mezi poskytovatele a tvůrce),

Další skupinou služeb na vyžádání, jež získává v posledních letech na popularitě, je skupina služeb v segmentu Gaming-on-Demand, tj. online poskytovatelé videoher na vyžádání. V praxi jde o služby, jež uživatelům umožňují online přístup k hraní videoher, aniž by uživatelé museli hry stahovat a instalovat na svá zařízení. Hra je v takovém případě nainstalována a „odehrává se“ na cloudu, přičemž na uživatelské zařízení (ať už jde o počítač, tablet, mobilní telefon či herní konzoli) dochází pouze ke streamování obrazové stopy.

Kromě zřejmých výhod plynoucích z online přístupu k bohatým databázím videoher jsou podobné služby pro uživatele výhodné také proto, že díky cloudovému průběhu hry mají o poznání nižší hardwarové nároky na uživatelské zařízení. Mezi významné služby segmentu Gaming-on-Demand patří například:

- ABYA,
- GameFly,
- PlayStation Now.

Další velkou podskupinou služeb na vyžádání jsou platformy nabízející obsah literární, tj. zejména portfolio audioknih a/nebo elektronických knih. Do této kategorie lze řadit velmi širokou škálu služeb, následující výčet odhaluje ty nejvýznamnější na českém trhu:

- Alza media,
- Amazon,
- AZknihy.cz/levneucebnice.cz,
- eBux.cz,
- eReading.cz,
- ekniha-zdarma.cz,
- eknihulka.cz,
- eknihovna.cz,

- knihcentrum.cz,
- knihydobrovsky.cz,
- kosmas.cz,
- martinus.cz,
- megabooks.cz.

Mezi poskytovatele digitálních služeb na vyžádání spadají de facto také online verze některých tiskovin. Zatímco většinou jsou tyto weby stále ještě financovány reklamou, v posledních letech přibývají také placené služby. Mezi nimi lze zmínit například následující redakční weby se zcela nebo alespoň částečně placeným obsahem:

- Deník N,
- iHned.cz,
- iSport.cz,
- iDNES.cz.

V posledních letech se zejména ve Spojených státech začíná objevovat nový typ služeb, a sice agregátory služeb na vyžádání. Vznikají částečně jako reakce na současný stav, kdy je trh služeb na vyžádání pro různé druhy obsahu často přísně rozparcelován. Například v oblasti Video-on-Demand působí několik hráčů (např. Netflix, HBO Go, Disney+ apod.), avšak s pouze omezeným překryvem nabídky obsahu. Pro uživatele, kteří mají zájem o komplexní nabídku obsahu, to ovšem znamená nutnost předplacení všech služeb, což už může být dosti nákladné. Agregátory služeb na vyžádání by tento problém vyřešili tím, že na jeden účet a za jednu platbu nabídli nabídku od více poskytovatelů naráz. První služby tohoto typu fungují v USA v sektoru kabelových televizí. Příkladem může být služba Apple TV Channels.

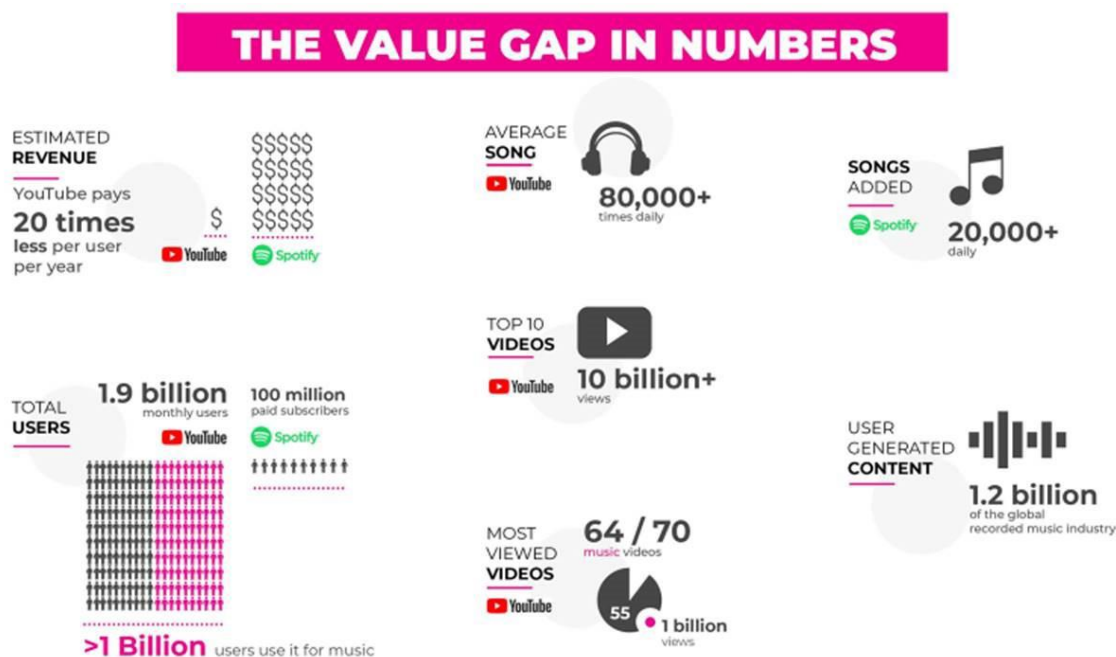
Jak je uvedeno výše v tomto oddíle, služby nabízející digitální obsah na vyžádání nepředstavují pro nositele práv hrozbu. Jedná se o plně legální způsob šíření autorských děl a pro jejich tvůrce obzvláště efektivní distribuční kanál. Je tak logické, že nabídka děl nabízených jednotlivými službami spadajícími do této kategorie se tak ve většině případů rychle rozšiřuje.

Právě naopak, i pro poskytovatele služeb nabízející digitální obsah na vyžádání představuje problém internetového pirátství velké riziko. Jedná se de facto o konkurenci, která ovšem nenese velkou část nákladů (vynaložených na licence ke komerčnímu užívání děl), které nese legální poskytovatel obsahu. Odhad hodnoty ztrát na ušlých tržbách či ziscích, které realizují provozovatelé služeb na vyžádání vinou internetového pirátství, je sám o sobě předmětem odborných výzkumů, neboť se jedná o velmi náročnou disciplínu, která ani není účelem této analýzy.

Pro ilustraci této ‚value gap‘ na straně nákladů lze nicméně uvést srovnání mezi službami YouTube a Spotify. Analytici organizace IFPI na základě veřejně dostupných dat roku 2015 spočítali, že zatímco poskytovatel hudební služby na vyžádání Spotify platil nositelům práv k hudební produkci zhruba 20 dolarů za uživatele za rok, poskytovatel služby YouTube platil méně než 1 dolar. V přepočtu na uživatele za rok tak YouTube v roce 2015 realizoval zhruba dvacetkrát nižší licenční náklady než plně legální služba Spotify. Na tomto místě je nutné také zmínit, že poskytovatel služby YouTube (tj. Google) již sám vyvíjí aktivní snahu a vynakládá nemalé náklady na to, aby byla práva kreativních tvůrců na YouTube chráněna, a u podstatné části zejména těch nejpřehrávanějších děl

jsou licenční podmínky s nositeli práv sjednány. Část této obrovské value gap mezi Spotify a YouTube je tak důsledkem obrovské síly poskytovatele služby YouTube, která vychází ze zcela dominantní pozice mezi světovými službami nabízejícími digitální obsah. Pro srovnání, zatímco Spotify má v říjnu 2019 zhruba 248 milionů aktivních uživatelů, YouTube měl v září téhož roku zhruba 2 miliardy aktivních uživatelů. Některé zajímavé údaje k realizované value gap mezi YouTube a Spotify ilustruje obrázek níže.¹¹

Schéma 1: Value Gap mezi službami YouTube a Spotify

Zdroj: IFPI

B) Hostingové služby umožňující vyhledávání obsahu veřejnosti

Do této kategorie jsou zařazeny služby nabízející uživatelům prostor pro ukládání libovolných datových souborů a možnost tyto soubory sdílet s dalšími uživateli. Jedním ze zásadních rozlišovacích znaků této kategorie je možnost vyhledávání obsahu veřejností. Tato možnost je praxi zabezpečena přítomností vyhledávacího nástroje (zpravidla fulltextového), díky němuž mohou uživatelé snadno vyhledávat poptávané soubory, a to zejména podle názvu.

Služby spadající do této kategorie jsou zpravidla oficiálně určeny k zálohování vlastních souborů či zpřístupnění vlastních souborů jiným uživatelům. Dle svých provozovatelů tak jejich účelem není sdílení a distribuce autorských děl, a až na naprosté výjimky (jako jsou např. díla umístěná v rubrice

¹¹ Více informací k value gap mezi službami YouTube a Spotify, včetně metodiky jejího výpočtu, se lze dočíst v brožurce z dílny organizace IFPI. Dostupné online: https://www.ifpi.org/downloads/GMR2017_ValueGap.pdf.

31s na službě uložit¹²⁾ nemají uzavřené žádné licenční dohody s nositeli práv. Zpravidla se jedná o služby, na jejichž servery lze nahrávat soubory různých formátů, některé z nich však již svým názvem lákají zejména na sledování audiovizuálního obsahu, tj. filmů, seriálů a dalších pořadů (například sledujteto.cz, prehrajo.cz či streamuj.tv).

Právě přítomnost vyhledávače tak uživatelům výrazně usnadňuje možnost přístupu k autorským dílům, což má za následek skutečnost, že právě do této kategorie spadají služby, které nositelé práv a jejich zástupci považují za nejvíce problematické, protože na nich dochází k protiprávnímu šíření autorskoprávně chráněného obsahu, a to často v obrovském měřítku.

Obchodní modely jednotlivých zástupců této kategorie se mezi sebou liší, vykazují však zpravidla podobné základní charakteristiky. Patří mezi ně zejména:

- realizace příjmů z reklamy, jež se uživatelům zobrazuje,
- zpoplatnění stahování (příp. streamování) nahraných souborů, a to buď ve formě zpoplatnění stahování (streamování) samotného, nebo ve formě zpoplatnění efektivnějšího stahování (např. díky rychlejší rychlosti stahování, možnosti stahovat více souborů najednou aj.),
- bezplatný a často neomezený ‚pronájem‘ prostoru na ukládání souborů na server,
- výhody pro uživatele, jež nahrávají větší množství obsahu nebo je jejich obsah více stahován či streamován (např. v podobě finanční odměny nebo kreditů pro stahování jiných souborů).

Právě s ohledem na výše uvedené vlastnosti obchodního modelu hostingových služeb jsou jejich poskytovatelé velmi kritizováni ze strany nositelů práv. Ti argumentují, že v praxi aplikované obchodní modely jednoznačně motivují uživatele k tomu, aby šířili díla podléhající autorskoprávní ochraně, a s proklamovanými účely samotných hostingových služeb jsou přitom zcela neslučitelné (např. je-li služba určena pro zálohu dat, proč je nahrávání dat zdarma a stahování placené? Proč je uživatel odměňován za to, že si jiní uživatelé stahují či přehrávají jím zálohovaná data? apod.).

Jak vyplývá z uskutečněných konzultací, prezentovaných případových studií, veřejně dostupných informací i průzkumů uvedených v předchozí kapitole, prostřednictvím této kategorie služeb dochází v internetovém prostředí k masivnímu šíření autorských děl a jiných předmětů ochrany. Poskytovatelé hostingových služeb však za takové konání dle svých slov nemohou být odpovědní, protože se odvolávají na tzv. safe-harbour ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu, konkrétně na její článek 14 o shromažďování informací, jenž v bodě 1 praví:

„Členské státy zajistí, aby v případě služby informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud:

¹²⁾ Rubrika 31s na službě Ulož.to nabízí uživatelům k online shlédnutí či stažení cca 24 filmů, s jejichž distributorem si provozovatel serveru vyjednal licenční podmínky. Filmy jsou dostupné zdarma či za dobrovolnou jednorázovou platbu hrazenou prostřednictvím QR kódu (příp. kartou na webu projektu 31s).

- a) poskytovatel nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace, nebo
- b) poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup.“

V českém právním řádu je pak tato problematika upravena v § 5 a § 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, a to v následující podobě:

„§ 5

Odovědnost poskytovatele služby za ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem

- (1) Poskytovatel služby, jež spočívá v ukládání informací poskytnutých uživatelem, odpovídá za obsah informací uložených na žádost uživatele, jen
 - a. mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, nebo
 - b. dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.

(2) Poskytovatel služby uvedený v odstavci 1 odpovídá vždy za obsah uložených informací v případě, že vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na činnost uživatele.

§ 6

Poskytovatelé služeb uvedení v § 3 až 5 nejsou povinni

- a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací,
- b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“

Právě absence povinnosti dohlížet na ukládaný či přenášený obsah, jež vyplývá z § 6 zákona o některých službách informační společnosti, je tak stěžejní oporou argumentace hostingových služeb v České republice. Je to zřejmé mimo jiné i z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, č. j. 34 C 5/2017- 360, jenž rozhodl ve věci žalobce: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s., proti žalovanému: Ulož.to cloud, a.s, o nárocích vyplývajících z práva duševního vlastnictví. Jak praví bod 11 Odůvodnění rozsudku:

„... Žalovaný tedy poskytuje službu ve smyslu ust. § 5 z.č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti (dále jen ZSIS), kdy v souladu s § 6 zákona nedohlíží na obsah přenášených nebo ukládaných informací ani aktivně nevyhledává skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah určité informace.“

Konkrétně služba Ulož.to má ustanovení v tomto smyslu zakotvené i ve vlastních Všeobecných smluvních podmínkách (Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb poskytovaných společností Ulož.to cloud a.s. (mimo jiné) na stránkách ulož.to). V těchto podmínkách mimo jiné stojí, že:

- „Poskytovatel odpovídá (v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, v účinném znění) (dále jen „zákon o některých službách informační společnosti“) za obsah informací nahraných Uživatelem na Server pouze tehdy, mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem a povaze případu vědět, že obsah ukládaných informací nebo jednání Uživatele jsou protiprávní, nebo dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání Uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací.“ (bod 5.2.);
- „Poskytovatel není (v souladu s ustanovením § 6 zákona o některých službách informační společnosti) povinen dohlížet na obsah jím přenášených nebo ukládaných informací, ani aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.“ (bod 5.3.)

Kromě tohoto safe-harbour ustanovení směrnice o elektronickém obchodu, resp. zákona o některých službách informační společnosti, odkazují poskytovatelé hostingových služeb rovněž na příslušná ustanovení vlastních obchodních podmínek, v nichž zpravidla zavazují své uživatele k dodržování platných zákonů, a tedy i ukládání obsahu v souladu s právy duševního vlastnictví.

Poskytovatelé tak zpravidla neumožňují svým uživatelům nahrávat jakýkoliv obsah, pokud tito nejdříve nesouhlasí s obchodními podmínkami, které nahrávání souborů v rozporu se zákonem výslovně zakazují (a to nejen z pohledu ochrany autorských práv, ale i z pohledu např. zákazu dětské pornografie či propagace terorismu).

Jak tato ustanovení v praxi vypadají, lze ilustrovat na následujících příkladech relevantních výňatků z obchodních podmínek vybraných služeb. Například Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb serveru streamuj.tv praví, že:

„obsah souborů ukládaných uživatelem na server poskytovatele nesmí být v rozporu s právním řádem České republiky, Evropské unie ani státu Belize. Je zakázáno ukládat soubory, které zejména:

- *porušují autorská práva, práva související s právem autorským, práva k ochranné známce, obchodní jméno, chráněné označení původu nebo práva průmyslová.“*

Jiným příkladem mohou být Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb poskytovaných společností Uloz.to cloud, a.s., na stránkách uloz.to, jež v bodě 4.7. stanoví:

„Uživatel je povinen zajistit soulad umístění Nahraného souboru jakož i jiného Uživatelského obsahu na Server se Zásadami Uživatelského obsahu.“

Ve zmíněných Zásadách uživatelského obsahu, na které citovaný bod 4.7. odkazuje, pak v různých bodech stojí, že:

- *„Uživatel je povinen při umístění Nahraného souboru na Server rozhodnout o tom, zda bude Nahraný soubor veřejně sdílet či zda bude přístup k Nahranému souboru omezen.“* (bod 2.1.2.);
- *„Umístění Uživatelského obsahu na Server, zejména ve vztahu k názvu a obsahu Nahraných souborů ukládaných Uživatelem na Server Poskytovatele, textům*

komentářů a/nebo obsahu pošty, nesmí být v rozporu s právními předpisy a Podmínkami, zejména pak těmito Zásadami Uživatelského obsahu, jakož i s právy a právem chráněnými zájmy Poskytovatele, ostatních Uživatelů nebo třetích osob.“ (bod 2.2.);

- *„Uživatel zejména nesmí umístěním Nahranych souborů na Server porušovat autorská práva, práva související s právem autorským, práva k ochranné známce, obchodní jméno, chráněné označení původu nebo práva průmyslová.“* (bod 2.2.1.);
- *„Uživatel se nesmí v rámci Serveru chovat nebo zneužívat Službu způsobem, který by byl v rozporu s právními předpisy, těmito Podmínkami, jakož i s právy a právem chráněnými zájmy Poskytovatele, ostatních Uživatelů nebo třetích osob...“* (bod 2.4.)

Pro úplnost pak zmiňme ještě ustanovení v bodě 4.7. Všeobecných smluvních podmínek služby uložitel, v němž stojí, že:

„Uživatel prohlašuje, že je oprávněn Uživatelský obsah umístit na Server. V případě, že Uživatel umožní sdílení Nahraneho souboru (popř. jiného Uživatelského obsahu), prohlašuje rovněž, že je oprávněn takový Uživatelský obsah sdílet v souladu s čl. 4.5. těchto Obecných Podmínek. Uživatel bere na vědomí, že plně odpovídá za to, aby Uživatelský obsah, zejména sdílené Nahrane soubory, byl zcela v souladu s ust. čl. 4.7 Podmínek. Uživatel se zavazuje odškodnit Poskytovatele za veškerou škodu, která mu vznikne porušením těchto Podmínek ze strany Uživatele.“

Vzhledem k tomu, že uživateli služby není zpravidla umožněno, aby na server nahrál jakýkoliv soubor, pokud s výše citovanými podmínkami nesouhlasí, je dle poskytovatelů hostingových služeb za případné šíření autorských děl a jiných předmětů ochrany odpovědný právě nahrávající uživatel – uploader. Právě ten je tak případně tím, kdo v takových případech může porušit právní předpisy, když porušuje povinnost zdržet se neoprávněného rozmnožování a šíření autorského díla.

Problémem však je, že vymahatelnost výše uvedených ustanovení je ve stávajícím právním (zejména s ohledem na legislativu upravující ochranu osobních dat uživatelů služeb informační společnosti) a technologickém prostředí velmi problematická, až nemožná.

Do kategorie hostingových služeb umožňujících vyhledávání obsahu veřejností lze ve vazbě na český internetový trh řadit například následující služby (v abecedním pořadí):

- datator.cz (včetně spřízněné služby pornator.cz, jež je zaměřena na obsah pro dospělé),
- datoid.cz (včetně spřízněné služby pornoid.cz, jež je zaměřena na obsah pro dospělé),
- eDisk.cz,
- fastshare.cz,
- file-share.top,
- hellshare.cz (vlastnicky spřízněna se službou hellspy.cz),
- hellspy.cz (vlastnicky spřízněna se službou hellshare.cz),
- prehrajto.cz,
- sdílej.cz,
- sledujteto.cz,
- streamuj.tv,

- ulož.to (včetně spřízněné služby pornfile.cz, jež je zaměřena na obsah pro dospělé),
- webshare.cz.

Jak bylo řečeno v úvodu kapitoly, tento výčet si neklade ambici být výlučným. V závislosti na širší výkladu definice hostingových služeb umožňujících vyhledávání obsahu veřejností by bylo možné do této kategorie zařadit různé množství dalších služeb. Tento ilustrativní výčet nicméně zahrnuje takové služby, na nichž dochází k neoprávněnému šíření autorských děl a jiných předmětů ochrany.

Dle vyjádření českých nositelů práv se jedná o zdaleka nejproblematictější segment trhu, neboť zde dochází k masivnímu šíření autorskoprávně chráněného obsahu, a to často bez jakékoliv kompenzace tvůrcům tohoto obsahu.

C) Hostingové služby s možností vyhledávání obsahu – specializované

Zvláštní kategorií hostingových služeb s možností vyhledávání souborů veřejností je pak skupina hostingových služeb zaměřených na nahrávání a sdílení konkrétního typu děl. Jedná se zejména o platformy zaměřené na videoobsah či audioobsah. Tyto služby mají navíc často už i znaky sociálních sítí. Nejdále tímto směrem již pokročila služba YouTube, která je stále více využívána nejen k cílenému sledování konkrétních videosouborů, nýbrž ke sledování (odběru) oblíbených kanálů, vzájemnému doporučování, komentování a dalším interakcím mezi jednotlivými uživateli, jež jsou typické spíše pro klasické sociální sítě. Rysy sociální sítě má do značné míry také na hudební nahrávky zaměřená služba SoundCloud, rovněž s globálním dosahem. Na druhou stranu se však stále jedná o hostingové služby, na něž mohou uživatelé nahrávat a sdílet obsah (zde však pouze ve video- či audioformátech). Až na výjimky již ovšem není možné obsah ze serverů stahovat, a je tak dalšími uživateli pouze přehráván (streamován).

Ve vazbě na české prostředí zmíníme čtyři příklady těchto služeb. Jedná se o následující:

- Dailymotion.com – specializace na audiovizuální obsah kratší délky, bezplatný přístup, financováno reklamou.
- SoundCloud.com – specializace na hudební obsah (určeno zejména pro malé nezávislé autory, které mohou skrze službu distribuovat vlastní tvorbu). Základní přístup je zdarma, zpoplatněny jsou pokročilejší funkce pro uploadery i konzumenty obsahu. Existuje možnost monetizace autorského obsahu.
- Vimeo.com – specializace na umělecký či komerční audiovizuální obsah vyšší kvality. Zpoplatněny jsou programy zahrnující pokročilejší funkce pro uploadery. Ti mají zároveň možnost zpoplatnit sledování vlastních děl.
- YouTube.com – specializace na mainstreamový audiovizuální obsah, bezplatný přístup, financováno reklamou, existuje možnost monetizace autorského obsahu.

Ve všech třech zmíněných případech se jedná o velké služby s globálním dosahem. Například YouTube patří se zhruba 7 miliardami zobrazení denně mezi vůbec nejnavštěvovanější stránky světa. Také návštěvnost služeb Soundcloud, Dailymotion a Vimeo se počítá v milionech či desítkách milionů zobrazení denně a počet uložených videí či hudebních souborů v desítkách milionů.

Co se týče nakládání s autorskoprávně chráněným obsahem, také tyto služby zapovídají ve svých vlastních podmínkách užití nahrávání a zveřejňování souborů, jež je v rozporu se zákonem (včetně autorskoprávní legislativy). I tak se však, zejména s ohledem na obrovský globální dosah těchto

služeb, jejich poskytovatelé stali v minulosti opakovaně terčem kritiky i soudních žalob kvůli údajné podpoře nelegálního šíření autorského obsahu.

Také v reakci na tuto kritiku zapojili poskytovatelé služeb YouTube, Dailymotion a Vimeo do provozu opatření, jež mají za cíl šíření autorskoprávně chráněného obsahu předejít. Nositelé práv tak mají možnost nejen nahlásit a nechat zneprístupnit dílo, které se na službě nelegálně sdílí, nýbrž také poskytnout specifická data (např. fingerprint daného díla) k tomu, aby se předešlo jejich případnému dalšímu nahrání na server. Více o konkrétních technických opatřeních na detekci nelegálně nahrávaného obsahu pojednává kapitola 4.5. tohoto textu.

Služby YouTube a SoundCloud pak nositelům práv nabízí také možnost uzavřít licenci, a přehrávání vlastních děl prostřednictvím těchto globálních platform tak monetizovat. Dailymotion se pak snaží předcházet pirátství například zastropováním délky nahrávaných videosouborů na 60 minut či počtu uploadů a celkové délky nahrané za den. Vimeo zase nabízí tvůrcům umístit svá díla na platformu a zpoplatňovat jejich přehrávání dle vlastního uvážení.

Na tomto místě je nutno zmínit, že konkrétně směrem ke službě YouTube se zástupci českých nositelů práv v rámci konzultací vyjádřili spíše neutrálně či dokonce pozitivně, a to i přes určité výhrady týkající se například podmínek licencí mezi nimi a YouTube. Přístup služby k ochraně autorských práv pak dokonce někteří uvádějí spíše příklad best-practice. O službách Dailymotion, Vimeo a SoundCloud se pak tuzemští tvůrci a jejich zástupci prakticky nezmiňují.

Tento postoj nositelů práv však zřejmě neplatí v celé EU. Jak uvedl v rámci konzultací John Phelan, ředitel asociace ICMP, jež zastupuje zájmy hudebních producentů, v některých státech západní Evropy není ani praxe služeb, jako je YouTube nebo Dailymotion, vnímána pozitivně, a to zejména kvůli netransparentnosti schémat pro odměňování autorů či pro autory nevýhodným podmínkám uzavřených licenčních kontraktů. Čeští nositelé práv tato negativa nezpochybňují, pokazují nicméně na zlepšující se tendenci.

D) Hostingové služby bez možnosti vyhledávání obsahu veřejností

Kategorie hostingových služeb bez možnosti veřejného vyhledávání obsahu zahrnuje služby v principu podobné kategorii předchozí. Liší se však v jednom zcela zásadním parametru, a sice v možnosti vyhledávat obsah veřejností. Do této kategorie spadají takové služby, které tuto možnost nenabízejí, a neumožňují tak uživatelům vyhledávat konkrétní soubory nahrané jinými uživateli. Naopak je zpravidla nemožné, aby se jeden uživatel dostal k souborům jiného uživatele, aniž by o tom tento uživatel věděl nebo k tomu dal svolení. V principu tak služby spadající do této kategorie fungují skutečně jako nástroj pro zálohu a správu dat či sdílení souborů s konkrétními uživateli. Některé služby pak fungují také jako nástroj pro synchronizaci dat mezi více přístroji.

Služby zaměřené primárně na zálohu dat nabízejí uživatelům zpravidla vytvoření uživatelského účtu a přístup do vlastního rozhraní, v rámci něhož mohou uživatelé nahrávat a spravovat své soubory. Chce-li navíc uživatel soubory sdílet, může tak učinit nejčastěji poskytnutím přístupových údajů či zasláním specifického internetového odkazu, přes nějž se příjemce dostane ke konkrétnímu souboru. Do této podkategorie lze řadit například služby typu Dropbox.com, Onedrive.com či Drive.google.com. Speciálním typem této podkategorie jsou pak služby poskytující cloudový prostor pro synchronizaci dat mezi více zařízeními, typicky mezi počítačem, tabletem a mobilním

telefonem. Příkladem takové služby je iCloud.com, jenž slouží primárně k záloze a synchronizaci dat mezi přístroji značky Apple.

Jinou podobu mají služby, jež jsou určeny pouze na sdílení dat. Ty zpravidla nenabízí vlastní rozhraní pro správu souborů, nýbrž pouze možnost data jednorázově nahrát a sdílet. Sdílení pak probíhá většinou formou zaslání přístupových údajů či konkrétního odkazu na sdílený soubor prostřednictvím e-mailu nebo jiného komunikačního nástroje. Do této podkategorie lze řadit například služby, jako je WeTransfer.com či tuzemské LeteckáPošta.cz a Úschovna.cz.

Obchodní modely hostingových služeb bez možnosti vyhledávání se opět založeny na společných základních znacích, které jsou rovněž ekonomicky v souladu s proklamovanými účely těchto služeb. Příjmy generují provozovatelé zpravidla z nahrávání dat a pronájmu cloudových prostor. Velmi často bývá určitá velikost úložiště k pronájmu zdarma, přičemž pronájem většího prostoru, (příp. sdílení větších souborů) je již zpoplatněn. Za poplatek také někteří poskytovatelé nabízejí bonusové služby v podobě bonusových funkcí pro správu souborů, možnost přístupu z mobilních zařízení apod. Některé služby používají pro zajištění příjmů také reklamu.

Přestože obě podskupiny hostingových služeb bez možnosti vyhledávání de facto také umožňují nahrávání a sdílení autorsky chráněného obsahu, ve srovnání s předchozí kategorií hostingových služeb je vidět několik zřetelných rozdílů, které činí právě hostingy bez možnosti vyhledávání pro případné masové šíření autorských děl velmi nevhodné. Jsou mezi nimi zejména:

- absence možnosti vyhledat konkrétní soubory veřejností,
- důraz na soukromý charakter nahrávaného obsahu a cílené sdílení,
- obchodní model, kdy zpoplatněno je nahrávání obsahu.

Díky těmto prvkům je tak sice možné nelegálně šířit i autorská díla, avšak je velmi komplikované tak činit ve větším měřítku (díky absenci vyhledávače a cílenému sdílení) a zároveň to pro potenciálního uploadera není ekonomicky výhodné, neboť za „oblíbenost“ nahraných souborů není nijak odměňován. Ba naopak, se sdílením většího množství dat je zpravidla spojeno nákladové břímě.

Do kategorie hostingových služeb bez možnosti vyhledávání obsahu veřejností lze ve vazbě na český internetový trh řadit například následující služby (v abecedním pořadí):

- Amazon Drive,
- Drive.google.com,
- Dropbox.com,
- iCloud.com,
- LeteckáPošta.cz,
- MediaFire.com,
- Mega.nz,
- Onedrive.com,
- Úschovna.cz,
- WeSendit.com,
- WeTransfer.com.

Vzhledem ke skutečnostem popsaným výše lze říci, že služby spadající do této kategorie nepředstavují v rámci boje proti internetovému pirátství nijak problematický subjekt. Přestože teoreticky je možné i jejich prostřednictvím nelegálně sdílet autorská díla, díky jejich základním funkcím je takové sdílení velmi neefektivní a prakticky k němu nemůže docházet ve větším rozsahu. Také dle konzultací s nositeli práv a zástupci nepředstavují služby tohoto typu žádný problém, jelikož nejsou spojeny s protiprávním šířením autorskoprávně chráněného obsahu.

E) Sociální sítě umožňující sdílení digitálního obsahu

Tato kategorie zahrnuje obecně sociální sítě, které svou funkcionalitou umožňují uživatelům sdílet mezi sebou digitální obsah, a tedy v nějaké formě potenciálně i obsah podléhající autorskoprávní ochraně. Sociální sítě jsou pro uživatele poskytovány zpravidla zdarma. Pouze v některých případech mají uživatelé možnost za poplatek získat například rozšířené služby tzv. prémiových účtů (např. na službě LinkedIn).

Jelikož sdílení informací s jinými uživateli je jednou z podstat sociálních sítí, je logické, že uživatelé nezdědka právě i obsah podléhající autorským právům mezi sebou sdílejí. U většiny velkých sociálních sítí platí, že obsah vkládaný uživateli se nestává majetkem sociální sítě či jejího poskytovatele, ale zůstává majetkem uživatele. Ten však zároveň vložním na síť poskytuje sociální síti bezvýhradnou licenci k celosvětovému užití, a to bez nároku na odměnu pro uživatele.

S ohledem na skutečně masivní rozšíření některých globálních sociálních sítí nepřekvapí, že i jejich poskytovatelé jsou častým terčem kritiky za to, že svým uživatelům umožňují sdílení autorsky chráněného obsahu s jinými uživateli. Otázka, zda mohou být sociální sítě odpovědné za obsah nahrávaný jednotlivými uživateli, je předmětem diskuzí již delší dobu. Většina poskytovatelů sociálních sítí podobnou odpovědnost vždy odmítala s tím, že za obsah, který zveřejňuje, je odpovědný vždy uživatel. Jak stojí například v obchodních podmínkách sítě Twitter:

„Jste zodpovědní za používání Služeb a za veškerý Obsah, který poskytujete, včetně dodržování platných zákonů, pravidel a předpisů. Měli byste poskytovat pouze obsah, který je Vám komfortní sdílet s ostatními.

Jakékoli použití nebo spoléhání se na jakýkoli obsah nebo materiály zveřejněné prostřednictvím Služeb nebo získané vámi prostřednictvím Služeb jsou na vaše vlastní riziko. Neschvalujeme, nepodporujeme, neprohlašujeme ani nezaručujeme úplnost, pravdivost, přesnost nebo spolehlivost jakéhokoli Obsahu nebo komunikace zveřejněné prostřednictvím Služeb ani neschvalujeme žádné názory vyjádřené prostřednictvím Služeb. Berete na vědomí, že použitím Služeb můžete být vystaveni Obsahu, který by mohl být urážlivý, škodlivý, nepřesný nebo jinak nevhodný, nebo by se v některých případech mohlo jednat o příspěvky, které byly nesprávně označeny nebo jsou jinak klamavé. Za veškerý obsah odpovídá výhradně osoba, která takový obsah vytvořila. Nesmíme monitorovat ani kontrolovat obsah zveřejněný prostřednictvím Služeb a za tento obsah nemůžeme nést odpovědnost.

Vyhrazujeme si právo odstranit Obsah, který porušuje Uživatelskou smlouvu, včetně například porušení autorských práv nebo ochranných známek, zosobnění, protiprávního jednání nebo obtěžování.“¹³

Pomyslné vidle do tohoto konsenzu sociálních sítí však na jaře 2019 vhodil výkonný ředitel a zakladatel té největší z nich – Facebooku – Mark Zuckerberg, když na slyšení v americkém Kongresu připustil, že společnost „je odpovědná za obsah“ na síti a že by měla svou globální odpovědnost chápat v širším slova smyslu. Zároveň by dle Zuckerberga společnosti jako Facebook měli využít pokroků v oblasti umělé inteligence a zamyslet se na efektivnějším a zejména proaktivním odstraňováním závadného obsahu. Přestože Zuckerberg nemluvil v Kongresu explicitně o ochraně práv duševního vlastnictví, faktickým připuštěním určité „morální a právní“ odpovědnosti za obsah naznačil, že i v oblasti copyrightu lze na sociální síti nahlížet jako na odpovědné za sdílený obsah.

Mimochodem, také ve Smluvních podmínkách užívání služby Facebook je sdílení autorsky chráněného obsahu uživatelům zakázáno. V kapitole 3.2.1. stojí, že:

„2. Co můžete sdílet a dělat na Facebooku

Chceme, aby lidé používali Facebook k vyjádření a sdílení obsahu, který je pro ně důležitý. Nikoli ale na úkor bezpečí a spokojenosti ostatních uživatelů nebo integrity komunity. Proto souhlasíte, že se nebudete zapojovat do níže popsanych aktivit (nebo je zprostředkovávat či v nich podporovat jiné uživatele):

1. Naše produkty nesmíte používat k provádění nebo sdílení čehokoli:

- *co porušuje tyto smluvní podmínky, naše zásady komunity a jiné podmínky a zásady, které se vztahují na vaše používání Facebooku;*
- *co je nezákonné, zavádějící, diskriminující nebo podvodné;*
- *co porušuje nebo narušuje práva jiných osob, včetně jejich práv k duševnímu vlastnictví.*“¹⁴

Ustanovená ve velmi podobném duchu mají ve svých obchodních podmínkách i jiné sociální platformy.

Také některé velké sociální síte již v současné době využívají nástrojů na ochranu autorských práv. O konkrétních příkladech, jaké technologie sociální síte a další poskytovatelé digitálního obsahu pro tento účel využívají, pojednává sekce 4.5. dále v této kapitole.

Do kategorie sociálních sítí umožňujících sdílení digitálního obsahu lze zařadit zejména následující služby:

- Facebook.com,
- Flickr.com,
- Instagram.com,
- LinkedIn.com,

¹³ Dostupné v angličtině online <https://twitter.com/en/tos#intlTerms>.

¹⁴ Dostupné online <https://www.facebook.com/terms>.

- MySpace.com,
- Pinterest.com,
- Rajče.net,
- Snapchat.com,
- TikTok.com,
- Twitter.com.

F) Webové rozcestníky

Do této kategorie spadají zprostředkovatelské servery, na které není žádný autorsky chráněný obsah ukládán, ale slouží jako rozcestníky pro uživatele hledající konkrétní obsah. Tyto rozcestníky zpravidla obsahují databázi odkazů, na které uživatele přesměrovávají. Odkazy přitom vedou na různé služby, na nichž již autorský obsah umístěn je a z nichž jde přehrát či stáhnout.

Aniž je na nich obsah přímo uložen, umožňují rozcestníky často obsah (typicky audiovizuální dílo) přehrát i „na svých stránkách“, přičemž využívají principu tzv. embedování. Ten funguje tak, že aktivací příslušného odkazu dojde nikoliv k přesunu uživatele na zdrojovou stránku, na které je cílový obsah uložen, ale naopak k přesunu tohoto obsahu k uživateli. Pro běžného uživatele má tak mechanismus prakticky stejný výstup, jako kdyby nechal obsah přehrávat přímo ze serveru navštívené stránky.

Rozcestníky jsou nejčastěji zcela zdarma a příjmy generují zpravidla z reklamy (ta se zde nachází často ve velkém množství) a/nebo z provizí z přesměrování na weby, na nichž je obsah uložen. Některé rozcestníky nicméně nabízejí i možnost nákupu kreditu, který je pak využíván k nákupu služeb na zdrojových serverech. Úplnou výjimkou nejsou ani velmi alternativní zdroje příjmů pro provozovatele rozcestníků. Příkladem může být třeba absence reklamy, ale zase využití části výpočetního výkonu CPU na přístrojích uživatelů k těžbě kryptoměn provozovatelem služby FilmBot.¹⁵

Z pohledu autorského práva se jedná o velmi problematickou kategorii služeb. Většina rozcestníků ve snaze o poskytnutí co nejširší škály obsahu odkazuje na obsah uložený na úložištích bez ohledu na to, zda jde o úložiště zpřístupňující obsah legálně či nelegálně. Naopak, je-li hlavní motivací rozcestníků poskytnout uživatelům možnost konzumace co největšího počtu autorských děl zdarma, je logickým důsledkem, že jejich odkazy směřují převážně na obsah nelegálně sdílený.

Z pohledu právního využívají poskytovatelé rozcestníků právě toho, že jejich služby samy žádný nelegálně zpřístupněný obsah nenabízejí, maximálně na něj mohou odkazovat či používat již výše zmíněný princip embedování. S ohledem na to tak argumentují, že jejich činnost není nijak v rozporu s platnou legislativou. Jako příklad uvádí zpracovatel opět výňatek z Prohlášení DMCA poskytovatele služby FilmBot.eu:

„Informace o legálnosti webu

Žádný film ani video není uložen na našich serverech. Naše stránky fungují jako vyhledávač a pouze odkazují na stránky a servery třetích stran, kde jsou videa, nebo filmy

¹⁵ Dostupné online <https://filmbot.eu/filmy/emoji-ve-filmu/>.

uloženy. Webové stránky FilmBot.cz jsou proto v souladu s platnými zákony DMCA ale i ČR a EU.

FilmBot – DMCA (Copyright) – nahlášení nelegálního obsahu na stránkách

FilmBot má právo, nikoli však zodpovědnost, monitorovat nebo odstraňovat obsah Webové stránky, který je poskytován ostatními. Ačkoli některé komunity a jiné oblasti mohou být monitorovány z důvodu relevantnosti, nemáme povinnost kontrolovat jakýkoli obsah a nejsme zodpovědní za umístování takového obsahu. FilmBot si vyhrazuje právo odmítnout umístění, upravovat poskytnutý obsah a odstraňovat obsah z jakéhokoli důvodu. Dále stránka FilmBot není zodpovědná za jakoukoli chybu či prodlevu v odstraňování obsahu.

Podání oznámení podle zákona DMCA odebrání obsahu chráněného autorskými právy, pro držitele autorských práv, FilmBot respektuje duševní vlastnictví ostatních. Pokud se domníváte, že vaše dílo chráněné autorskými právy bylo zkopírováno a je přístupné na Webové stránce způsobem, který představuje porušení autorských práv, nahláste nám domnělé porušení autorských práv. Obrátíte-li se na nás, poskytněte pověřenci pro autorská práva FilmBot následující informace:

1. Úplný popis díla chráněného autorskými právy či jiného duševního vlastnictví, jehož se dle vašeho tvrzení porušení týká
2. Elektronický nebo fyzický podpis osoby pověřené jednat v zastoupení vlastníka autorských práv či jiného duševního vlastnictví
3. Popis kde na této Webové stránce se nachází materiál, jehož se dle vašeho tvrzení porušení týká
4. Vaše jméno, adresu, telefonní číslo a e-mailovou adresu
5. Vaše prohlášení, že se v dobré víře domníváte, že sporné používání není autorizováno vlastníkem autorských práv, jeho agentem, či zákonem Prohlášení podepsané vámi, učiněné s vědomím trestní postizitelnosti za křivopřísežnictví, že výše uvedené informace ve vašem oznámení jsou přesné, a že jste vlastníkem autorských práv či duševního vlastnictví, nebo jste pověřeni jednat v zastoupení vlastníka autorských práv či duševního vlastnictví.¹⁶

V případě rozcestníků poskytujících přehrávání embedovaných děl (tj. z principu zejména filmů a seriálů) pak jejich provozovatelé postupují podobně. Pro ilustraci tohoto přístupu poslouží textace prohlášení k autorským právům na službě playmovies.eu:

„Na serverech PLAYMOVIES.eu není uložen žádný obsah chráněný autorskými právy. Všechny soubory jsou uloženy na externích úložištích dat, které nejsou spojeny se serverem PLAYMOVIES.eu. Server PLAYMOVIES.eu nabízí pouze odkazy na soubory a nikoli samotné soubory. Nemáme vliv na obsah filmů na stránce. PLAYMOVIES.eu je pouze zprostředkovatelem externího obsahu a za právně chráněný obsah jsou zodpovědní poskytovatelé, kteří tento obsah hostují. Sami nemůžeme odstranit tyto soubory a také neposíláme žádné odkazy na externí obsah. Provozovatelé serveru PLAYMOVIES.eu si

¹⁶ Dostupné online <https://filmbot.eu/prohlaseni-dmca/>.

nejsou vědomi ohledně porušení autorských práv způsobenou odkazy zveřejněnými třetími stranami.

Provozovatel serveru PLAYMOVIES.eu nenes odpovědnost za porušení autorských práv, z důvodu toho, že žádné video se na serveru PLAYMOVIES.eu nenachází a nemá možnost si ověřit dodržování autorského práva ze strany jiných provozovatelů stránek, kteří tato díla zpřístupňují.

Server PLAYMOVIES.eu pouze odkazuje na videa, tzv. embedování, které bylo EU soudem prohlášeno jako legální a tím server PLAYMOVIES.eu neporušuje žádný zákon, zdroj:

<https://torrentfreak.com/embedding-copyright-infringement-eu-court-rules-141025/>,

<https://edri.org/cjeu-embedding-copyright-infringement/>,

<https://www.scribd.com/doc/244360017/EuGH-C-348-13-Framing/>.

OSA (Ochranný Svaz Autorský) uznává, že použití embedovacích kódů není veřejným přenosem, resp. zpřístupňováním autorského díla veřejnosti podle platného autorského zákona a tudíž nepodléhá licencování.

V případě, že jste držitelem autorských práv, prosím, nekontaktujte server PLAYMOVIES.eu, ale poskytovatele, který má toto dílo na serveru uloženo. Pro odstranění obsahu chráněného autorskými právy a uplatnění si autorských práv, kontaktujte prosím přímo společnost, které tyto soubory ukládají na svých serverech.“¹⁷

Dalším častým ustanovením závazných obchodních podmínek, jímž se provozovatelé rozcestníků mohou krýt, je zákaz vyhledávání obsahu chráněného autorským právem (příp. z jiných důvodů nelegálního). Jak stojí například v bodě 3.3. Všeobecných obchodních podmínek služby Multishare.cz:¹⁸

„Uživatel se zavazuje, že prostřednictvím serveru nebude vyhledávat a stahovat data, jejichž obsah a stahování je protiprávní, zejména je v rozporu s právním řádem České republiky. Uživatel nesmí vyhledávat a stahovat zejména data, jejichž obsah je chráněn autorským zákonem, nebo jejichž stažením by mohla být porušena autorská práva, ...“

Velmi podobné znění podmínek má na svých stránkách velké množství rozcestníků, které odkazují primárně na úložiště s nelegálně zpřístupněným obsahem. Pro nositele práv je tak tato praxe velmi nevýhodná, neboť rozcestníky napomáhají ke zvyšování konzumace autorského obsahu, jenž je sdílen v rozporu s autorským právem.

Není však pravidlem, že webové rozcestníky odkazují jen na úložiště, skrze něž jsou autorská díla zpřístupňována protiprávně. Zcela naopak, některé rozcestníky vyhledávají obsah pouze na legálních službách poskytujících obsah na vyžádání. Příkladem za všechny může být česká služba Filmtoro.cz, jež se zaměřuje na audiovizuální tvorbu, zejména pak na filmy. Filmtoro nabízí nejen samotné odkazy na legální služby s audiovizuálním obsahem, ale také katalog filmů s množstvím detailních informací nejen o filmu samotném, ale také o různých legálních možnostech jeho shlédnutí. Uživatel se tak na jedné stránce může dozvědět mimo jiné které půjčovny dané dílo nabízí, v jakých jazykových verzích je dostupné, v jaké kvalitě je dostupné, za jakou cenu je

¹⁷ Dostupné online <https://playmovies.eu/autorska-prava/>.

¹⁸ Dostupné online <https://www.multishare.cz/podminky-pouziti>.

dostupné pro půjčení či koupi, případně kolik stojí předplatné zahrnující dané dílo. Jedním z hlavních cílů služby Filmtoro je právě poskytnout zájemcům o audiovizuální obsah uživatelsky přívětivou a komplexní alternativu vůči shánění poptávaných děl prostřednictvím nelegálních služeb, z nichž profitují jen jejich provozovatelé, nikoliv sami tvůrci obsahu.

Mezi rozcestníky figuruje celá řada služeb. Pro české (potažmo slovenské) uživatele jsou relevantní zejména následující hráči (z nichž drtivá většina nabízí přístup ke nelegálně zpřístupňovanému obsahu):

- [bombuj.tv](#),
- [filmbot.eu](#),
- [filmplanet.cz](#),
- [film-serial.sk](#),
- [Filmtoro.cz](#) – zprostředkovává přístup k výhradně legálním službám,
- [filmujeme.sk](#),
- [filmy.najserialy.to](#),
- [filmyon.cz](#),
- [filmy-online-zdarma](#),
- [freefilm.to](#),
- [freefilmy.eu](#),
- [chilluj.com](#),
- [kukaj.to](#),
- [movies.sosac.tv](#),
- [multishare.cz](#),
- [najserialy.to](#),
- [onlinefilmykeshlednuti.cz](#),
- [playmovies.cz](#),
- [playmovies.eu](#),
- [popcornuj.eu](#),
- [pozeraj.sk](#),
- [sledujfilmy.online](#),
- [sledujfilmy.to](#),
- [sledujfilmy.cz](#),
- [topfilmy.to](#),
- [videoseriály.to](#),
- [yfilmy.cz](#),
- [zavislak.to](#).

Do této kategorie služeb patřila do svého vypnutí na konci října 2019 také stránka [Topseriály.to](#), která poskytovala odkazy na seriály uložené na velkých globálních úložištích. Vypnuta byla tato v Česku velmi oblíbená služba v reakci na spor mezi aliancí ACE a poskytovateli úložišť Openload a Streamango. ACE (The Alliance for Creativity and Entertainment), což je seskupení velkých světových společností televizního a zábavního průmyslu, žalovala v Německu poskytovatele služeb

Openload a Streamango kvůli dlouhodobému neoprávněnému šíření autorsky chráněných děl. Přestože k vynesení rozsudku zatím nedošlo, poskytovatelé obě služby vypnuly a zároveň se zavázali vyplatit blíže neurčenou, ale podstatnou sumu finanční jako vyrovnání.

Jelikož však služby Openload a Streamango shromažďovaly obrovské množství obsahu s globálním dosahem, s jejich vypnutím přišly stovky světových rozcestníků o hlavní zdroj nabízeného obsahu. Tuzemské služby nevyjímaje. Právě provozovatelé služby Topseriály.to zareagovali hned ukončením činnosti, poskytovatelé jiných rozcestníků začali naopak prohledávat web, aby postupně našli nové zdroje pro svůj obsah. Zhruba dva týdny po vypnutí služeb Openload a Streamango již provozovatelé některých rozcestníků údajně dokázali nefunkční odkazy nahradit, zatímco jiní se s nedostupností velkého počtu děl nadále potýkají. Například server filmplanet.to ve speciálním barevném pásu na titulní straně uvádí:

„Máme obnoveny všechny seriály a filmy. Pokud najdete někde chybu, neváhejte ji nahlásit a ihned ji opravíme.“

Naopak na službě videoseiary.to probíhá náhrada nefunkčních odkazů pomaleji:

„Poskytovatelé videí ukončili svou činnost, a tak je většina videí nedostupná. Budeme se snažit najít nová videa.“

G) Webové rozcestníky pro získání digitálního obsahu prostřednictvím nástroje BitTorrent

Velmi specifickou kategorií služeb pro sdílení digitálního obsahu online jsou služby spojené se sítí BitTorrent. Tyto služby nefungují na principu úložišť, na něž by uživatelé nahrávali a stahovali (případně přehrávali) obsah, nýbrž na principu P2P, tedy peer-to-peer. Sdílení obsahu tak probíhá přímo mezi počítači samotných uživatelů, kteří jsou skrze síť BitTorrent navzájem propojeni. Co se týče typů šířených dat, dochází prostřednictvím BitTorrentu k šíření zejména v oblasti filmů, televizních pořadů, seriálů a pornografie. Z technického hlediska je nicméně možné prostřednictvím sítě BitTorrent šířit digitální obsah v jakýchkoliv formátech. Podíl chráněného obsahu porušujícího autorská práva držitelů na celkovém přenosu v rámci sítě P2P přitom dle odhadů vysoce přesahuje 90 procent.¹⁹

Jednotlivé soubory (např. filmy, operační systémy, hudební alba, softwary, video hry či například e-knihy) jsou rozděleny do mnoha malých souborů (zpravidla o velikosti pár set kB). Zájemce o stažení určitého obsahu vyhledá a stáhne na specializované internetové stránce tzv. torrent, což je velmi malý soubor, obsahující základní metadata o požadovaném souboru. Spuštěním torrentu ve speciálním programu (torrentovém klientu) pak dojde k propojení s jinými uživateli sítě, kteří daným souborem disponují. Od nich se následně cílový soubor začne po malých částech stahovat, přičemž ke stahování může docházet od více uživatelů najednou. Již stažené části souboru jsou skrze síť naopak zároveň k dispozici jiným uživatelům. Každý uživatel tedy sdílí to, co již má staženo, zatímco zbývající části souboru stahuje od ostatních uživatelů. Ve výsledku tak dochází

¹⁹ Např. v roce 2010 činil podle odhadů společnosti GO-Gulf podíl nelegálně šířeného autorsky chráněného obsahu na celkovém přenosu dat prostřednictvím P2P sítí celkem 98,8 procenta. Viz např. <https://www.go-gulf.com/blog/online-piracy/>.

k velkému počtu velmi malých datových přenosů z různých zdrojů, a nikoliv k jednomu velkému přenosu ze zdroje jediného.²⁰

Pro dokreslení celého modelu fungování sítě BitTorrent uvádí zpracovatel v následujícím boxu vysvětlení základních pojmů:

Box 2: Základní pojmy k problematice sítě BitTorrent

Torrent

Jedná se o malý soubor obsahující základní metadata o požadovaném souboru a zejména adresu příslušného trackeru, skrze něj následně dojde k propojení s dalšími uživateli. Tento soubor s příponou .torrent lze nalézt v databázích specializovaných internetových stránek – např. The Pirate Bay (v různých verzích, stránka byla několikrát zrušena či zablokována), LimeTorrents, ExtraTorrent, KickAss Torrents (zrušena, v současnosti působí jako Katcr.co), nebo lokální CzTorrent či SkTorrent.

Klient

Klient je specializovaný software uložený v počítači uživatele. Slouží ke spuštění torrentu a následné režii procesu stahování a sdílení dat. Mezi nejpoblárnější patří uTorrent, qBittorent či BitLord.

Tracker

Tracker je speciální server, jenž zprostředkovává propojení jednotlivých uživatelů. Obsahuje informace o tom, kde jsou části požadovaného souboru uloženy. Po spuštění torrentu ve speciálním programu a připojení na tracker dostane uživatel informaci o tom, kde jsou požadovaná data dostupná, díky čemuž může dojít k přímému propojení uživatelů a sdílení dat. Přes samotný tracker tak data neproudí, dojde zde pouze k nasměrování poptávajícího na konkrétní uživatele, kteří hledaným obsahem disponují a od kterých jej lze po částech stahovat.

Uploader

Jako uploader se označuje uživatel, který vytvořil torrent k danému souboru (např. filmu, programu apod.) a následně ho umístil na tracker.

Peer

Jako peer se označuje každý uživatel, který je k síti připojen.

Seed

Seedem jsou ti uživatelé (peers), kteří disponují daným souborem a nabízí ho ke sdílení ostatním uživatelům. Sdílet části souboru přitom může i uživatel, který ještě nedisponuje souborem kompletním. Zpravidla platí, že s počtem seedů připojených

²⁰ Zde popsaným způsobem šíření obsahu skrze BitTorrent může fungovat, resp. takto je model nastaven, nicméně v praxi tomu tak vždy není. Pokud je například k síti přihlášen jen jeden uživatel disponující daným souborem, probíhá přenos dat jen z jednoho zdroje (byť stále po velmi malých částech). Zároveň pokud daným souborem nikdo z připojených uživatelů nedisponuje, pak přenos nemůže nastat.

k síti roste celková rychlost stahování poptávaného souboru (resp. roste počet počítačů, ze kterých je cíl stahován).

Leech

Leech uživatel, jenž nedisponuje kompletním požadovaným souborem a stále jeho části stahuje. Také leech však může nabízet ke sdílení již stažené části toho souboru, který stále stahuje. Každý peer má omezenou přenosovou kapacitu danou mimo jiné rychlostí svého připojení k internetu. Poměr leechů a seedů k danému torrentu tak ovlivňuje rychlost stahování souboru. Pokud je seedů výrazně více než leechů, pak je stahování rychlé. Pokud je poměr obrácený, pak je stahování pomalé, neboť každý seed sdílí svoji kapacitu mezi velký počet leechů.

Swarm

Swarm je souhrnné označení pro všechny uživatele (peers), kteří v daný moment sdílejí určitý torrent, ať už jde o seedy nebo leechy. Nejpočetnější swarm bývá pochopitelně u „nejpopulárnějších“ souborů, tedy např. u nově vydaných hudebních alb, filmů či počítačových her nebo u dlouhodobě populárních programů (např. operační systémy či softwaru).

Z výše uvedeného je zřejmé, že sdílení souborů prostřednictvím sítě BitTorrent představuje pro ochranu zájmů nositelů práv obrovský problém. Jednotliví seeds (ti, co sdílejí) pochopitelně nedisponují oprávněním či licenci k zpřístupnění sdílených autorských děl veřejnosti, čímž se dopouštějí porušování zákona v oblasti duševního vlastnictví.

Určitou formou řešení tohoto problému by mohla být přísná regulace stránek nabízejících ke stažení torrenty. Zde však i dosavadní snahy o podobnou regulaci naráží na právní mantinely, protože tyto stránky de iure žádný autorský obsah nenabízí. Uživatelé si z nich stahují pouze torrenty, které samy o sobě nejsou předmětem ochrany. Určitým zdrojem inspirace v tomto směru však může být Německo, kde byly zavedeny zcela automatizované systémy, které dokáží uživatele sítě BitTorrent vysledovat pomocí IP adresy a následně jej sankcionovat. Pro pokročilé uživatele však nepředstavuje velký problém svou IP adresu skrýt a identifikaci se tak vyhnout.

Jelikož však problematika sítě BitTorrent není článkem 17 Směrnice dotčena, což je ostatně také terčem časté kritiky ze strany nositelů práv a kreativních tvůrců obsahu, nebude se zpracovatel touto problematikou dále podrobněji zabývat.

4.2 Identifikace dotčených subjektů působících na českém trhu

Otázka definice služeb pro sdílení obsahu online ve spojitosti s předmětnou směrnicí, a tedy vymezení okruhu subjektů, jež by měly působností směrnice dotčeny, se v průběhu konzultací ukázala jako jedno z nejzásadnějších témat. Připomeňme tak nejprve samotnou textaci.

Jak praví Směrnice 2019/790 v čl. 2 odst. 6, poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online se rozumí „*poskytovatel služby informační společnosti, jehož hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany*

nahrávaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.

Poskytovatelé služeb, jako jsou neziskové online encyklopedie, nezisková vzdělávací a vědecká úložiště, platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, poskytovatelé služeb elektronických komunikací ve smyslu směrnice (EU) 2018/1972, online tržiště a mezipodnikové cloudové služby a cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah pro vlastní potřebu, se nepovažují za „poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online“ ve smyslu této směrnice.“

Obecně je definice služby pro sdílení obsahu online v tomto znění dle konzultujících subjektů velmi obecná, a neposkytuje tak spolehlivé a přesné vodítko pro posouzení, která služba do působnosti spadne a která již nikoliv. Jak bylo konzultováno s Johnem Phelanem, ředitelem hudební asociace ICMP, přesné vymezení dotčených subjektů (v tomto případě ve smyslu poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online) pomocí jasně definovaných kritérií není cílem směrnice, ani na ni navazujících standardů (tzv. guidelines). Důvody jsou především dva. Zaprvé je zájem na tom, aby případné posuzování probíhalo na principu case-by-case, aby rozhodnutí u každé dané služby mohlo s ohledem na zásadu proporcionality zohlednit její velikost, její finanční možnosti, ekonomický význam (včetně potenciálních dopadů na nositele práv a další stakeholdery) a další parametry, jež mohou mít vliv na „míru potřeby“ specifických protipirátských opatření u konkrétní služby. Druhým důvodem je pak zájem o tom, aby ustanovení směrnice mohla pružně reagovat na zejména technologický vývoj v čase. Vzhledem k tomu, že sektor informačních služeb patří k těm, u nichž probíhá nejdynamičtější technologický vývoj, je nutné předejít situaci, kdy by byly nastaveny zcela konkrétní parametry, ale po uplynutí poměrně krátké doby by již tyto parametry byly v daném ohledu zcela neúčinné, a celá směrnice by tak pozbyla na efektivitě.

Právě z těchto důvodů se tak zejména subjekty na stojící na straně nositelů práv přiklánějí spíše k variantě ponechat znění směrnice v obecné podobě a na případné otázky, jež navržená definice může zakládat, odpovědět v konkrétních případech formou rozhodnutí nezávislých soudů. Samotný legislativní proces by tak měl zajistit spíše základní vodítka pro případné soudní spory, a to v podobě zakotvení zásadních ideových principů do důvodové zprávy. O některých z těchto principů se hovoří v recitálu předmětné směrnice, zejména pak v bodech 62 až 64. V rámci důvodové zprávy k novele autorského zákona by tak mělo být zakotveno zejména následující:

- Definice poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online (OCSSP) by se měla vztahovat pouze na online služby, které hrají důležitou úlohu na trhu online obsahu tím, že soutěží s ostatními online službami poskytujícími obsah.
- OCSSP jsou služby, jejichž hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velké množství obsahu chráněného autorským právem a umožňovat uživatelům jej nahrávat a sdílet za účelem přímého či nepřímého dosahování zisku.
- Aby byla služba zařazena mezi OCSSP, musí platit, že tohoto zisku je dosahováno prostřednictvím uspořádávání a propagace obsahu chráněného autorským právem s cílem přilákat širší publikum, mimo jiné prostřednictvím kategorizace a využívání cílené propagace v rámci obsahu. Podle zástupců nositelů práv by přitom měl by být umožněn široký výklad pojmů „uspořádávání a propagace“, přičemž pakliže bude užita forma výčtu, měl by být tento výčet pouze demonstrativní.

- Jako OCSSP by neměly být chápány služby, které mají jiný hlavní účel než umožnit uživatelům nahrávat a sdílet velké množství obsahu chráněného autorským právem s cílem dosahovat z této činnosti zisk.
- Posouzení, zda poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online uchovává velké množství obsahu chráněného autorským právem a poskytuje k němu přístup, by mělo být prováděno případ od případu a mělo by zohledňovat kombinaci prvků, jako je cílové publikum služby a počet souborů obsahu chráněného autorským právem nahraných uživateli těchto služeb. Podle zástupců nositelů práv by by měl být přitom důraz kladen zejména na ekonomickou hodnotu nahrávaného obsahu.
- Proces posuzování plnění uložených povinností by měl zohledňovat zejména technologické možnosti v daném sektoru i čase. Nelze tak uplatňovat jednotné standardy na všechny typy autorských děl.
- Dle některých zástupců nositelů práv by mělo být dále zdůrazněno, že na trhu existují „problémové“ služby, které jsou s internetovým pirátstvím ve velké míře spojeny i všeobecně asociovány, avšak na druhé straně existuje celá řada služeb, jež sice mohou v konkrétním výkladu naplňovat parametry definice OCSSP, avšak lze je považovat za bezproblémové. Cílem takového zdůraznění by bylo zejména připustit existenci těchto „bezproblémových“ služeb, a ještě více je tak ochránit před případnými dopady článku 17.

Některé subjekty, se kterými zpracovatel v rámci zpracování analýzy vedl konzultace, však považují nejednoznačnost definice služeb spadajících do působnosti směrnice naopak za velmi rizikovou. Otevírá se tím podle nich prostor pro velmi široké, až kreativní pojetí definice ze strany jednotlivých států, což se může promítnout nejen v rámci následných transpozičních procesů v jednotlivých členských státech, ale zejména pak při případných soudních sporech. Nejednoznačnost definice má dle tohoto argumentu za důsledek právní nejistotu celé řady subjektů, které neví, zda do působnosti článku 17 spadnou či nikoliv.

Takové subjekty se pak nemohou spolehlivě rozhodnout, zda podniknout kroky k naplnění povinností, které článek ukládá. Pokud tak učiní, riskují tím zbytečné vynaložení nákladů na zajištění mechanismů zabraňujících neoprávněnému nahrávání autorských děl, které se může negativně promítnout do jejich hospodaření. Pokud se naopak spolehnou, že do působnosti článku 17 nespádnou, podstupují naopak riziko dodatečného uvalení sankcí v případě, že budou následným soudním rozhodnutím zařazeny mezi subjekty, na něž se povinnosti zakotvené v článku vztahují, a které tak již měly dané mechanismy v relevantní míře adoptovat. Dobu, než by došlo k pravomocným verdiktům soudů, podle nichž by byly mantinely definice konkrétněji nastaveny, používají tyto subjekty za neúměrně dlouhou vzhledem k míře právní nejistoty, které by měly poskytovatelé hraničních online služeb čelit.

Obecně lze v definici „poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online“ dle článku 6 odst. 2 identifikovat čtveřici základních parametrů:

- (i) účel: ...hlavním nebo jedním z hlavních účelů je...

- (ii) velký počet: ...uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahravaných jeho uživateli...
- (iii) zpřístupňování: ...a zpřístupňovat je veřejnosti...
- (iv) uspořádávání a propagace: ..., přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.

V následujících odstavcích je nastíněno, jakým směrem by se chápání těchto parametrů mohlo – a dle zdrojů z prostředí EK s ohledem na proklamované hlavní účely směrnice i mělo – ubírat.

Ad účel

Ve většině případů by mělo být zřejmé, zda ukládání a poskytování přístupu veřejnosti k velkému množství nahraného obsahu je hlavním účelem nebo pouze vedlejším účelem, jež stojí vedle jiného hlavního účelu. Například platforma sociálních médií, která poskytuje prostor pro ukládání a poskytování veřejného přístupu k obsahu nahranému jeho uživateli, ať už jde o fotografie, videa, komentáře nebo články (z nichž většina bude chráněna autorskými právy), tento požadavek pravděpodobně splní.

Pokud má platforma více než jeden hlavní účel, může být analýza poněkud podrobnější. Zjevně existuje vztah mezi základními prvky definice OCSSP. V posouzení účelového kritéria tak může pomoci význam a důležitost ostatních kritérií. Například tam, kde je na platformu, na které dochází k propagaci za účelem generování významných zisků, nahráno velmi velké množství obsahu, bude tato aktivita pravděpodobně jedním z hlavních účelů platformy. Tímto směrem by se mohla ubírat například diskuze o velkých hostingových službách, jež nejsou oficiálně určeny pro sdílení autorských děl, nýbrž prokazatelně jejich prostřednictvím k takovému sdílení dochází, a to ve velké absolutní či relativní míře.

Ad velký počet

Stanovení, zda online platforma poskytuje veřejný přístup k velkému množství děl chráněných autorskými právy, musí být dle recitálů směrnice rozhodnuto případ od případu, přičemž je třeba brát v úvahu kombinaci prvků, jako je cílové publikum služby a počet souborů obsahu chráněného autorským právem nahraných uživateli těchto služeb.

Je všeobecně známo, že EK zamýšlela článkem 17 pokrýt velké online platformy, jako jsou zejména YouTube a Facebook. Na YouTube je každý měsíc přihlášeno zhruba 2 miliardy uživatelů, každý den sleduje zhruba 1 miliardu hodin videa, každou minutu je nahráno 500 hodin videa.²¹ Je tak nesporné, že YouTube poskytuje veřejný přístup k velkému množství děl chráněných autorskými právy. Přesto zůstává nejasné, jak definovat spodní hranici, od níž se již jedná o velký počet. V případě neexistence jakéhokoli upřesnění či pokynů (což je, jak je uvedeno výše, předpokládáný i z velké části preferovaný scénář) bude nutné toto stanovení ponechat na soudním výkladu v konkrétních případech. Posouzení, zda je parametr velkého počtu naplněn či nikoliv, by pak bylo

²¹ Viz např. <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

nejen kvantitativní, nýbrž také kvalitativní. Zohledněn by byl nejen samotný počet přístupných děl, nýbrž také ekonomická hodnota obsahu v podmínkách trhu a v daném čase.

Ad přístupnost veřejnosti

Za předpokladu, že je splněn parametr účelnosti, je nutné určit, co představuje přístup veřejnosti. Nabízí se otázka, zda je nutné, aby byl nahraný obsah obecně přístupný obecně veřejnosti, nebo zda postačí, když bude mít tato veřejnost určitou velikost. Nejasnost panuje také při posouzení, jak na tom budou platformy, které jsou otevřené pouze uzavřené skupině členů (tedy například okruh sledujících uživatelů či přátel na sociální síti).

Článek 17 odst. 1 výslovně stanoví, že OCSSP má od nositelů práv uvedených v článku 3 směrnice InfoSoc požadovat povolení za účelem sdělení nebo zpřístupnění děl nebo jiných předmětů ochrany veřejnosti. Lze očekávat, že pro stanovení významu „zpřístupnění veřejnosti“ v předmětném článku 17 bude použita interpretace „veřejnosti“ podobně jako v článku 3 směrnice InfoSoc v podání Soudního dvora EU. V této souvislosti byla „veřejnost“ interpretována jako nespécifikovaný počet jednotlivců, což znamená poměrně vysoký počet osob, přičemž tento výklad by neměl být omezen jen na konkrétní jednotlivce patřící do soukromé skupiny.

Ad uspořádávání a propagace

Poskytovatel online platformy musí uspořádávat a propagovat obsah chráněný autorskými právy a právy souvisejícími za účelem zisku, aby se daná platforma stala OCSSP ve smyslu článku 17. Recitál 62 praví, že takováto aktivita zahrnuje mimo jiné kategorizaci a využívání cílené propagace v rámci obsahu s cílem přilákat širší publikum, přičemž nezáleží, zda jde v případě zisku o zisk přímý (tj. například z plateb za konzumaci obsahu) nebo nepřímý (tj. zejména zisk z umístění reklamy). Obecně lze očekávat, že tato část definice OCSSP bude relativně přímočaře použitelná. Vyžaduje pouze faktickou analýzu. Diskuze se mohou vést o tom, v jakém může být jakýkoliv zisk nepřímý, i když lze předpokládat, že toto bude vykládáno spíše široce, zejména pokud budou splněny ostatní prvky definice.

4.2.1 Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online – plný režim (čl. 2 odst. 6)

Připomeňme na tomto místě ještě jednu první část definice služby pro sdílení obsahu online dle článku 2 odst. 6 směrnice: „*Poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online se rozumí poskytovatel služby informační společnosti, jehož hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.*“

S přihlédnutím k výkladům a souvislostem uvedených v úvodu této podkapitoly je zřejmé, že tzv. plný režim článku 17 by se měl týkat jen omezeného počtu platform, které splňují všechna kritéria daná definicí, a to i ve smyslu příslušných recitálů. Zejména pak tedy platí, že tyto služby současně:

- splňují všechna čtyři hlavní kritéria daná definicí OCSSP v článku 2 odst. 6 (tj. kritérium účelnosti, velkého počtu, zpřístupnění veřejnosti a uspořádávání a propagace za účelem zisku);

- soutěží s ostatními online službami poskytujícími obsah, jako jsou služby audiovizuálního online přenosu, pro stejné cílové skupiny;
- uspořádávají a propagují obsah chráněný autorským právem s cílem přilákat širší publikum, mimo jiné prostřednictvím kategorizace a využívání cílené propagace v rámci obsahu;
- provádějí uspořádávání a propagování obsahu za účelem zisku přímého i nepřímého;
- nesplňují negativní definici v druhé části článku 2 odst. 6, ani podmínky pro mírnější režim dle článku 17 odst. 6.

Konkrétně by tak do plného režimu článku 17 měly určitě spadnout velké globální cloudové služby s uživatelsky nahrávaným obsahem, jako je YouTube, Dailymotion, Vimeo či SoundCloud, u nichž prakticky není sporu o žádném ze sledovaných parametrů. Stejně tak by měla regulace dopadnout také na sociální sítě Facebook a Instagram. Blíže k hraně může být sociální síť Twitter, která například oproti Facebooku do značné míry nahrávání autorsky chráněného obsahu omezuje (např. neumožňuje nahrávat audiosoubory či omezuje maximální délku nahrávaného videa na 2 minuty a 20 sekund), čímž nelegálnímu šíření autorských děl do značné míry předchází. Podobně jako Twitter je situace nejednoznačná u další velké sociální sítě TikTok, jež se specializuje na sdílení krátkých videí (do 60 sekund).

V českých podmínkách se pak konzultované subjekty shodují v tom, že by plný režim měl dopadnout také na většinu velkých hostingových služeb, které umožňují vyhledávání obsahu veřejností, a na nichž i díky této funkci dochází k nelegálnímu šíření autorsky chráněného obsahu. Lze se domnívat, že poskytovatelé těchto služeb nebudou se zařazením do plného režimu článku 17 souhlasit, přičemž zpochybňován bude zvláště parametr účelnosti. V takovém případě by tak definitivní rozuzlení poskytl až rozsudek nezávislého soudu.

Dle uskutečněných konzultací by tak článek 17 měl dopadnout zejména na následující v České republice hojně využívané zahraniční služby:

- Dailymotion.com
- Facebook.com
- Instagram.com
- SoundCloud.com
- TikTok.com
- Twitter.com
- Vimeo.com
- YouTube.com

Mezi tuzemské subjekty spadající do plného režimu směrnice by pak měly patřit zejména následující služby:

- datator.cz
- datoid.cz
- eDisk.cz
- fastshare.cz
- file-share.top
- hellshare.cz

- hellspy.cz
- prehrajo.cz
- sdílej.cz
- sledujteto.cz
- streamuj.tv
- ulož.to
- webshare.cz

Na tomto místě je nezbytné uvést také argumenty některých oslovených subjektů, podle kterých je právě ona nejednoznačnost definice OCSSP nositelem obrovského rizika. Svou nejasností totiž poskytuje velký potenciál pro výkladovou kreativitu ze strany státních institucí, soudů, nositelů práv a dalších subjektů, jež mohou být v problematice nějak zainteresováni.

Podle těchto subjektů tak existuje značné riziko, že orgány, jež budou plnění zákona posuzovat a vymáhat, budou používat výklad příliš široký, a zařadí tak mezi OCSSP ve smyslu direktivy i služby, které by dle původního „ideového“ záměru článku (tj. zacílit hlavně na velké globální technologické společnosti, na jejichž serverech dochází k nelegálnímu šíření autorsky chráněných děl v obrovském měřítku) být postihnuty neměly. Konkrétně se jedná o služby různého charakteru, od diskuzních fór a osobních blogů přes malé nekomerční poskytovatele hostingu či webhostingu až po redakční weby aj. Konkrétní příklady některých služeb, které by do působnosti článku 17 mohly takto „nechtěně“ spadnout, jsou uvedeny níže.

Provozovatelé těchto menších (a ve smyslu článku 17 méně „evidentních“) služeb cítí obrovskou právní nejistotu, když nevědí, zda se jich předmětné ustanovení dotkne či nikoliv. Na jednu stranu cítí, že jimi poskytované služby nejsou tím hlavním cílem, na který směrnice míří, například proto, že z jejich činnosti žádná újma nositelům práv nehrozí. Na druhou stranu mají však odůvodněné obavy, že do širšího pojetí definice padnou, protože:

- v nejširším pojetí definice autorského díla lze za autorské dílo považovat prakticky jakýkoliv obsah, včetně například fotografií, které na webovou fotogalerii nahrává sám jejich autor, úryvků z receptů, návodů apod. – tj. parametry účelnosti a velkého počtu jsou splněny;
- obsah je zpravidla přístupný veřejnosti – tj. parametr přístupnosti je splněn;
- web je rozdělen do rubrik (případně stránek, je přítomno hlavní menu apod.) a nachází se na něm malá bannerová reklama, s jejíž pomocí provozovatel hradí provoz webu, nájem domény apod. I ty nejmenší platformy včetně osobních blogů apod. využívají často služeb typu Google AdWords či Seznam Sklik, díky kterým realizují byť jen minimální příjmy z reklamy – tj. parametr uspořádávání a propagace za účelem zisku je splněn.

Pokud by tedy takováto služba i přes svoji prakticky nulovou škodlivost (ve smyslu újmy na straně nositelů práv) musela adoptovat přísná technologická opatření, s jejichž pomocí by mohla plnit povinnosti uložené článkem 17, musela by vynaložit náklady zcela neúměrné vzhledem ke svému charakteru a potenciálnímu dopadu. Pro řadu malých provozovatelů služeb, na které lze nahrávat uživatelský obsah, by pak nutnost vynaložení takových nákladů mohla být likvidační.

Z důvodu této vysoké právní nejistoty tak dle některých konzultovaných subjektů řada provozovatelů menších služeb zvažuje přesun mimo působnost směrnice, tj. mimo EU, s čímž jsou spojeny vážné negativní konsekvence – zejména pak v oblasti ochrany spotřebitele (takový

poskytovatel by pak například nespadal do režimu GDPR) či v oblasti daňové (ztráta daňových příjmů pro statní rozpočty). Je tak dle této skupiny stakeholderů navýsost důležité stávající podobu směrnice v rámci transpozice předefinovat a upřesnit. Zejména by pak bylo potřeba vyjasnit definici poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online, aby s jistotou nemohla dopadnout na služby s minimálním rozsahem nežádoucí a škodlivé pirátské činnosti. Spolu s tím by pak měly být upřesněny konkrétní parametry odvětvových standardů odborné péče, aby poskytovatelé služeb přesně věděli, jaká řešení mají adoptovat pro naplnění nových zákonných povinností.

Mezi služby, které by v případě širokého výkladu mohly spadat do definice OCSSP řadí někteří z konzultovaných subjektů například:

- (i) diskuzní fóra s možností vkládání multimediálního obsahu či uživatelských příspěvků, přičemž v obou případech se jedná o autorská díla. Obsah je organizován a je přítomna reklama nejméně ve formě banneru.
 - autoforum.cz
 - emimino.cz
 - irecepty.cz
 - lide.cz
 - libimseti.cz
 - mimibazar.cz
 - moje.auto.cz
 - nyx.cz
 - okoun.cz
 - spolužáci.cz
 - vine.cz
- (ii) fotoalba – ke sdílení fotografií, a tedy také autorských děl. Obsah je organizován a je přítomna reklama nejméně ve formě banneru.
 - galerie.cz
 - rajce.net
 - flickr.com
 - imageshack.com
 - zonerama.com
- (iii) znalostní diskuze a encyklopedie – lze nahrávat soubory různého typu (tedy vč. autorských děl), obsah je organizován a je přítomna reklama nejméně ve formě banneru.
 - quora.com
 - stackexchange.com
 - wikia.com
- (iv) herní platformy – např. ke sdílení videí z počítačových her, rozšíření, jazykových verzí aj.
 - modland.net
 - nexusmod.com
 - twitch.tv
- (v) blogovací a redakční platformy pro tvorbu webových stránek
 - blog.cz
 - blogger.cz
 - estranky.cz
 - webgarden.cz

- webnode.cz
- tumblr.com
- wix.xom
- wordpress.com
- medium.com
- blogspit.com
- livejournal.com
- (vi) erotické servery
 - amateri.cz
 - pornhub.com
 - xvideos.com
- (vii) platformy pro sdílení podkladů a schémat pro konstruktéry – např. ke sdílení výkresů v AutoCADu, modelů pro 3D tiskárny apod. Pro tyto typy souborů v současnosti přitom neexistují rozpoznávací mechanismy (filtry).
 - bimobject.com
- (viii) software – dostupnost detekčních mechanismů také nejasná (zejména s ohledem na časté archivování podobných souborů)
 - slunecnice.cz
 - stahuj.cz
 - tucows.com

Většina z konzultovaných subjektů nicméně tyto obavy nesdílí. Směrnice dle nich ať už přímo samotnou definicí OCSSP v čl. 2 odst. 6, či prostřednictvím souvisejících recitálů naprostou většinu z výše uvedených subjektů z definice vylučuje. Odkazují přitom zejména na následující argumenty:

- Pro zařazení mezi OCSSP musí být současně splněny všechny čtyři zásadní parametry definice. Hned parametr účelnosti dle řady konzultujících většinu z výše uvedených služeb z působnosti vyřadí.
- Jak výslovně uvádí recitál č. 62, působnost článku 17 by neměla zahrnovat služby, které *„mají jiný hlavní účel než umožnit uživatelům nahrávat a sdílet velké množství obsahu chráněného autorským právem s cílem dosahovat z této činnosti zisk.“* Toto lze uplatnit například na soukromé blogy, seznamovací weby, cestovatelská a jiná zájmová diskuzní fóra, poskytovatele pro tvorbu webových stránek.
- Jak dále uvádí recitál č. 62, definice OCSSP *„by se měla vztahovat pouze na online služby, které hrají důležitou úlohu na trhu online obsahu tím, že soutěží s ostatními online službami poskytujícími obsah, ..., pro stejné cílové skupiny.“*
- Jak uvádí čl. 17 v odstavci 5, *„Při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti podle odstavce 4, a s ohledem na zásadu proporcionality se zohlední mimo jiné:*
 - a) *druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a*
 - b) *dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.“*

Smyslem tohoto odstavce je právě podobným případům, kdy článek neúměrně dopadne na provozovatele malých služeb, předejít. Zatímco bod a) by měl brát ohled zejména na rozsah

poskytované služby, na ekonomickou hodnotu nahraného autorského obsahu či potenciální újmu na straně nositelů práv a jiných stakeholderů, bod b) by měl zase přihlídnout k možnostem konkrétní služby, a to ve vztahu k typu nahrávaných souborů. Posuzování by mělo probíhat případ od případu, nemělo by dojít k tomu, aby byly poskytovatelé služeb dotlačováni k vynakládání neúměrných nákladů kvůli malému výskytu autorských děl apod.

Nutno také říci, že zařazení některých z těchto služeb konzultoval zpracovatel i přímo s jejich provozovateli. Ti sami ovšem vyjádřili přesvědčení, že článek 17 by na tyto služby dopadnout neměl. Jedinou službou, jež údajně stojí takříkajíc na hraně, je služba rajče.net, kterou provozuje společnost MAFRA, a.s. Podle zástupce společnosti však ani ta do působnosti článku nespadne, protože byť na první pohled splňuje všechny parametry definice dle čl. 2 odst. 6, s přihlédnutím k recitálu 62 by měla být z účinnosti normy vyřazena, a to zejména z toho důvodu, že nesoutěží ostatními online službami poskytujícími obsah.

Nejen z textu v tomto oddíle je zřejmé, že nalezení efektivního a spravedlivého mechanismu pro určení, na kterou službu článek 17 dopadne a na kterou již nikoliv, je zcela zásadním předpokladem pro naplnění cílů celé Směrnice. Při řešení tohoto problému by nicméně bylo možné hledat inspiraci v zahraničí. Na základě rešerše mechanismů fungujících v některých evropských státech a s přihlédnutím k lokálním podmínkám definujícím charakter tuzemského internetového trhu by tak bylo možné pro daný účel sledovat například následující parametry:

(i) Existence vyhledávače

Poskytovatelé služeb pro online sdílení obsahu, na kterých dochází ve velkém měřítku k nelegálnímu sdílení předmětů ochrany, se často hájí tím, že poskytují pouze prostor, na který si jejich uživatelé mohou ukládat své soubory (pro potřeby zálohy, dostupnosti aj.). Pokud však tyto soubory nejsou určeny pro širokou veřejnost, jeví se jako zbytečné, aby na stránkách fungoval vyhledávač, skrze nějž si může vložené soubory zobrazit každý uživatel.

Jako příklad uvádějí zástupci držitelů práv například službu DropBox, jež i praxi slouží primárně pro zálohu souborů a nedochází na ní k masivnímu šíření chráněného obsahu. Tato služba vyhledávač nemá. Uživatelé mají automaticky zajištěn přístup do svých složek, přičemž do složek jiných uživatelů nevidí, pokud jim k tomu nebyla dána těmito uživateli práva. Není tak možné, aby se cizí uživatel dostal do složky jiného uživatele a stahoval si z ní obsah, včetně například i autorsky chráněných děl.

Na druhé straně je však třeba zajistit, aby případné zavedení tohoto indikátoru nedopadlo na jiné služby, které vyhledávače mají, ale k nezákonnému šíření chráněného obsahu na nich nedochází – např. internetové bazary.

(ii) Zvýhodnění uživatelů za nahrávání obsahu

Stejně tak, jako se jeví zbytečně přítomnost vyhledávače obsahu na úložištích, které nejsou určeny k jeho šíření, je k zamyšlení například nutnost poskytovat výhody těm uživatelům, kteří obsah na úložiště nahrávají. Tyto výhody mohou být poskytované různými formami, ať už jde o možnost rychlejšího stahování, připsání bonusového kreditu či pouze možnost customizace uživatelského rozhraní. Pokud však skutečným cílem úložiště není šíření nashromážděného obsahu, není přeci nutné formou podobných zvýhodnění motivovat

uživatelé k tomu, aby na něj nahrávali stále další obsah. Pro ilustraci uvádí zpracovatel pobídku pro uživatele služby Hellspy, jež je k vidění hned na hlavní stránce serveru:²²

„Získejte kredit za stahování vašich souborů ostatními uživateli. Pokud váš soubor budou ostatní uživatelé stahovat, získáte kredit na stahování. Např. za 100 stažení 1 000 MB souboru dostanete 5 000 kreditů.“

(iii) Platební podmínky

Podobným úhlem pohledu se dá přistoupit ke konkrétní podobě platebních podmínek internetových úložišť. Pokud například provozovatelé některých serverů tvrdí, že jejich primárním cílem je poskytnout uživatelům prostor pro zálohu dat, pak stěžejní činností služby by měl být především upload a následné bezpečné uchování dat. Bylo by tak logické zpoplatnit tyto jádrové služby (např. formou „pronájmu“ určité kapacity). Řada úložišť však inkasuje poplatky pouze nebo především ze stahování dat, což se při proklamovaném obchodním modelu jeví jako ekonomicky zcela zcestné.

Co lze říci s jistotou, je, že v žádném případě nebude stačit nastavit definici na jediném parametru. Mělo by se tak jednat o kombinaci různých parametrů v různých vahách. Zároveň by muselo být zajištěno, aby se nová protipirátská patření nedotkla či co nejméně dotkla úložišť, na kterých k nelegálnímu šíření chráněného obsahu nedochází (např. již zmíněných internetových bazarů, ale také internetových fór amatérských fotografů či programátorů apod.).

Obecně by bylo nutné nastavit parametry pro definici „problémových“ úložišť tak, aby co možná nejvíce zohledňovaly konkrétní charakter modelu, který se budou snažit postihnout (či alespoň zkomplikovat) – tedy nahrávání audiovizuálních (či jiných) děl pro účely jejich sdílení s dalšími uživateli. V neposlední řadě by bylo nutné zajistit rovněž to, aby parametry nových protipirátských opatření nebyly příliš rigidní, a mohly tak v čase reagovat na dynamický vývoj ve virtuálním prostoru.

4.2.2 Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online – mírný režim (čl. 17 odst. 6)

Aby povinnosti uložené článkem 17 předmětné směrnice nepřinesly nepřiměřenou administrativní, technologickou a finanční zátěž pro malé a začínající internetové platformy, je v odst. 6 obsažena dvoustupňová výjimka, jež povinnosti zavádění nástrojů ke kontrole nahrávaného obsahu pro malé start-upy zmírňuje. Jak praví odstavec 6:

„Členské státy stanoví, že odpovědnost poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online, jejichž služby dosud byly k dispozici veřejnosti v Unii po dobu kratší tří let a kteří mají roční obrát nižší než 10 milionů EUR, vypočtený v souladu s doporučením Komise 2003/361/ES (20), podle odstavce 4 je omezena na dodržení podmínek uvedených v odst. 4 písm. a) a na povinnost ihned poté, co obdrží dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnit přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranit ze svých internetových stránek.

Pokud průměrný měsíční počet jedinečných návštěvníků těchto poskytovatelů služeb vypočtený na základě předchozího kalendářního roku překročí 5 milionů, mají rovněž

²² Dostupné online: <https://www.hellspy.cz/>.

povinnost prokázat, že vynaložili veškeré úsilí k zamezení dalšímu nahrávání oznámených děl a jiných předmětů ochrany, o nichž nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace.“

Podmínka v prvním pododstavci je obecně chápána tak, že k zařazení do mírnějšího režimu je nutné splnění obou kritérií. Lze tak říci, že pokud je služba i při splnění obrátového kritéria dostupná po dobu delší než tři roky, mírnější režim se neaplikuje. Stejně tak se mírnější režim neaplikuje v případě, kdy je služba sice dostupná méně než tři roky, avšak dosahuje ročního obrátu v hodnotě alespoň 10 milionů EUR.

V diskuzi, jaké služby by do mírnějšího režimu mohly spadnout, je tak třeba zohlednit obě kritéria. Co se týče kritéria obrátu, naráží zpracovatel na absolutní absenci jakýchkoliv dostupných dat o obrátech společností, které považuje za největší adepty pro působnost článku 17, tj. především online úložiště typu Datoid.cz, eDisk.cz, Fastshare.cz, Hellshare.cz, Hellspy.cz, Sdílej.cz a Ulož.to. Dle odhadů subjektů ze sektoru by nicméně téměř všechna tato úložiště měla kritérium obrátu splňovat, neboť jejich obrát by dle nich neměl dosahovat výše 10 milionů EUR, což je více než 250 milionů korun. Jedinou výjimkou je služba Ulož.to, jež generuje dle odhadů zástupců sektoru obrát v řádech vyšších stovek milionů korun (byť toto tvrzení nelze doložit, neboť žádné údaje o hospodaření společnosti Ulož.to cloud, a.s., ani spřízněných společností nelze standardními metodami dohledat). Při zohlednění obrátového kritéria by tak do mírnějšího režimu měla spadnout až na jednu výjimku všechna významná česká online úložiště.

Co se však týče kritéria časového, tam je situace úplně opačná. Všechny výše jmenované služby již totiž na trhu působí déle než 3 roky, a kritérium pro nové služby tak nesplňují. Z tohoto důvodu by tak všechna významnější tuzemská úložiště měla být zahrnuta do plného režimu článku 17.

I z uskutečněných konzultací nevyplynuly žádné konkrétní české služby, které by padly do působnosti mírného režimu v čl. 17 odst. 6.

V kontextu velikosti českého trhu nelze očekávat, že by se v dohledné době objevil nový hráč, který by v době do tří let od svého vzniku atakoval hranici 10 milionů EUR obrátu. Lze tak předpokládat, že do mírnějšího režimu dle čl. 17 odst. 6 spadnou a po dobu 3 let v této kategorii i vydrží pravděpodobně všechny služby pro sdílení obsahu online, jež v České republice vzniknou. Jen v relativně málo pravděpodobném případě, že by nějaká nová služba zaznamenala natolik prudký nárůst, že by dosáhla na obrát ve výši 10 milionů EUR, musela by začít plnit povinnosti v souladu s plným režimem dříve než po završení tří let své existence. V souladu s ustanovením recitálu č. 62 by se však mechanismus výjimek z odpovědnosti stanovený v článku 17 neměl vztahovat na poskytovatele služeb, jejichž hlavním účelem je provádět nebo usnadňovat pirátství v oblasti autorských práv. Teoreticky je tak možné, že do plného režimu spadne i zcela nová služba s obrátem nižším než 10 milionů EUR.

V souvislosti s mírnějším režimem se někteří zástupci nositelů práv vyjádřili také v tom smyslu, že poskytovatel služby má nést důkazní břemeno toho, aby prokázal, že jím provozovaná služba spadá pod mírnější režim dle čl. 17 odst.6. Zároveň pak musí být zajištěno, aby mírnější režim (tzv. výjimka pro startupy) nebyl zneužíván. Ideálně by tak mělo být přímo do zákona implementováno následující ustanovení Recitálu 67: *„Tento režim by neměl být zneužíván tím, že by byly vytvářeny podmínky, jejichž cílem by bylo prodloužení výhod plynoucích z tohoto režimu po uplynutí prvních tří let. Neměl by se zejména vztahovat na nově vytvořené služby nebo na služby poskytované pod*

novým jménem, které však provozuje již existující poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online, který tento režim nemůže nebo již nemůže využívat.”

4.2.3 Poskytovatelé služeb vymezených negativní definicí (čl. 2 odst. 6)

Jak praví Směrnice 2019/790 v čl. 2 odst. 6, „*‘poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online’ poskytovatel služby informační společnosti, jehož hlavním účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku.*

Poskytovatelé služeb, jako jsou neziskové online encyklopedie, nezisková vzdělávací a vědecká úložiště, platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem, poskytovatelé služeb elektronických komunikací ve smyslu směrnice (EU) 2018/1972, online tržiště a mezipodnikové cloudové služby a cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah pro vlastní potřebu, se nepovažují za „poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online“ ve smyslu této směrnice.“

Tento demonstrativní výčet typů služeb, které budou z působnosti článku 17 vyňaty, má za cíl ochránit tyto platformy před povinností adoptovat mechanismy na předcházení nelegálnímu výskytu autorsky chráněného obsahu. Vybrány byly zejména z toho důvodu, že se jedná o služby, které by za normálních okolností mohly definici OCSSP splňovat, nýbrž zpravidla se jedná o služby, jejichž prostřednictvím nedochází k nelegálnímu šíření autorsky chráněného obsahu a ani nositelé práv je nepovažují za hrozbu. Zároveň je však nutné na tomto místě připomenout ustanovení recitálu č. 62, jež má za cíl předejít zneužití tohoto vynětí z definice:

„V zájmu zajištění vysoké úrovně ochrany autorského práva by se mechanismus výjimek z odpovědnosti stanovený v článku 17 neměl vztahovat na poskytovatele služeb, jejichž hlavním účelem (nebo jedním z hlavních účelů)²³ je provádět nebo usnadňovat pirátství v oblasti autorských práv.“

Teoreticky tak nelze vyloučit ani situaci, kdy do plného režimu článku 17 padne i služba, jež by za standardních okolností splnila podmínky pro vynětí z definice OCSS.

Na závěr tohoto oddílu je nutno také připomenout recitál č. 64, jenž praví, že případným vynětím z působnosti článku 17 dle odstavce 6 není dotčena možnost posuzovat dále subjekty nespádající pod definici OCSSP z pohledu ustanovení čl. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES (InfoSoc) a čl. 14 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu.

Mezi nejvýznamnější služby, jež díky tomuto výňatku z definice OCSSP nespadnou do působnosti článku 17, patří například následující služby:

- Neziskové online encyklopedie, nezisková vzdělávací a vědecká úložiště²⁴
 - Wikipedia

²³ Vložení textace v závorce do příslušného ustanovení důvodové zprávy doporučuje jeden ze zástupců nositelů práv.

²⁴ Pokud není absolutní jistota, že padnou do této skupiny, vyjádřil jeden z oslovených subjektů přání, aby z definice OCSSP byly explicitně vyňaty platformy pro sdílení obsahu online za účelem výzkumu a vývoje. Myšleny jsou tím zejména vědecké repositáře, jež by teoreticky mohly splňovat definici služby pro sdílení obsahu online.

- repositáře závěrečných prací apod.
- Platformy pro vývoj a sdílení softwaru s otevřeným zdrojovým kódem
 - GitHub
- Online tržiště
 - Aukro.cz
 - Alibaba.com
 - Amazon.com,
 - eBay.com
 - sBazar.cz
 - VšezaOdvoz.cz
- Mezipodnikové cloudové služby a cloudové služby, které uživatelům umožňují nahrávat obsah pro vlastní potřebu²⁵
 - Amazon Drive,
 - Drive.google.com,
 - Dropbox.com,
 - iCloud.com,
 - LeteckáPošta.cz,
 - MediaFire.com,
 - Mega.nz,
 - Onedrive.com,
 - Úschovna.cz,
 - WeSendit.com,
 - WeTransfer.com.
- Poskytovatelé služeb elektronických komunikací ve smyslu směrnice (EU) 2018/1972

Také v tomto případě se pochopitelně jedná o výčet demonstrativní. Jeho cílem je přiblížit situaci těch nejvýznamnějších a nejvyužívanějších služeb na tuzemském internetu. Počet služeb spadajících do negativní definice, a tedy vyňatých z definice OCSSP, v reálu dosahuje mnohem vyšších počtů.

4.2.4 Subjekty, které mohou poskytovat licence k užití předmětů ochrany

V první řadě je nutné v souladu s poslední větou recitálu č. 61 jasně deklarovat zachování smluvní svobody nositelů práv, s ohledem na niž by tito neměli být v žádném případě povinni udělovat poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online svolení ke sdělování veřejnosti či s nimi uzavírat licenční smlouvy. Udělení svolení či uzavření licence s OCSSP tak musí zůstat zcela dobrovolnou možností nositelů práv.

Je zřejmé, že ačkoliv řada nositelů práv preferuje uzavírání licenčních smluv s OCSSP s ohledem na možnost poskytnout díky nim svoji tvorbu širšímu spektru koncových uživatelů, někteří nositelé naopak o uzavírání licenčních smluv zájem nemají. Jedná se zejména o dvě skupiny subjektů.

²⁵ Podle jednoho ze zástupců nositelů práv by mělo být v případě cloudových služeb navíc explicitně uvedeno, že pro vyloučení z definice OCSSP se musí jednat o cloudové služby pro osobní potřebu, nikoliv o služby umožňující veřejný přístup k obsahu.

První skupinou jsou takové subjekty, jež provozují vlastní distribuční kanály, a nemají tak zájem na tom, aby byla jejich díla (jež jsou nezářídka na internetových stránkách i volně a bezplatně dostupná) šířena jinou cestou. Na vlastních kanálech totiž tito tvůrci obsahu realizují příjmy z reklamy a zároveň mají možnost nabízet další vlastní produkty, ať už jde o další digitální obsah financovaný reklamou nebo o produkty k zakoupení.

Druhou skupinu pak tvoří subjekty, které licenční smlouvu dalšímu subjektu již poskytnout nemohou, a to nejčastěji z důvodu, že mají již uzavřenou exkluzivní licenční dohodu s jiným distributorem. Je faktem, že zejména v prostředí online služeb na vyžádání je tato exkluzivita poměrně častá. Známe je například stažení veškerého obsahu z dílny studia Disney z nabídky služby Netflix, jež je naplánovaná na leden 2020. Důvod k tomuto kroku je zcela logický. V průběhu listopadu Disney spouští vlastní VoD službu Disney+ a přirozeně chce mít svůj autentický obsah exkluzivně v nabídce vlastní služby.

Zpracovatel v rámci konzultací hovořil s nejméně čtyřmi subjekty s takovouto preferencí, a je tak zřejmé, že ve vztahu k licencování digitálního obsahu se nejedná o ojedinelou pozici. Další potvrzení těchto preferencí získal zpracovatel také z diskuze se zástupci OCSSP.

Další otázkou je, jakým směrem se bude vyvíjet případné vyjednávání o licenčních smlouvách. Zejména s ohledem na české prostředí je nutné brát v potaz, že na tuzemském trhu působí společnosti, které nositelé práv či kolektivní správci dlouhodobě označují za problematické (případně až nelegální), vedou s nimi soudní spory a obecně mezi nimi nepanují dobré vztahy. Je tak rovněž otázkou, do jaké míry se tyto dosud poměrně znesvářené subjekty dokáží, až na to přijde, dohodnout na licenčních podmínkách. Zejména oslovení zástupci OCSSP vyjádřili velkou míru nedůvěry v to, že s nimi nositelé práv budou chtít licenční smlouvy uzavírat.

Mezi subjekty, které by mohly poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online udělovat svolení ke sdělování veřejnosti či s nimi uzavírat licenční smlouvy, jmenovali zástupci dotčených subjektů v rámci konzultací tři kategorie subjektů:

- a) samotní autoři autorského obsahu – spíše ve výjimečných případech, kdy si někteří autoři vydávají díla sami (či prostřednictvím vlastních společností) či by tak chtěli činit alespoň v digitálním prostředí,
- b) vydavatelské či producentské společnosti,
- c) organizace oprávněné k výkonu kolektivní správy.

Jedním z možných vážnějších nedostatků článku 17 je dle některých subjektů z konzultací riziko spočívající v obtížnosti propojení mezi nositelem práv na straně jedné a poskytovatelem služby pro sdílení obsahu online na straně druhé. Pro online platformy by mohlo být velmi obtížné nositele autorských práv pro konkrétní díla nahrávaná na úložiště vůbec vyhledat, jelikož segment nositelů práv je zejména u v některých oblastech kreativní sféry velmi atomizovaný. Působí na něm totiž zpravidla nejen kolektivní správci (správce) a velcí distributoři obsahu (tzv. majors), ale také obrovský počet malých autorů, kteří nejsou v oblasti autorských práv zastoupeni žádným subjektem.

Jako možné řešení tohoto nedostatku tak někteří ze zástupců strany nositelů práv vybízejí k zavedení rozšířené kolektivní správy pro oblast internetu. Na následujících řádcích zpracovatel připomene, co se rozšířenou kolektivní správou rozumí.

Autorský zákon (tj. zákon č. 121/2000 Sb.) upravuje ve stávající podobě tři druhy kolektivní správy:

- a) povinná kolektivní správa – kolektivní správce zastupuje na daném trhu všechny nositele práv světa a mezi ně také rozpočítává výnosy, kterých při správě kolektivně spravovaných práv dosáhne. V rámci povinné kolektivní správy tak nositelé práv nemají vůbec možnost zastupovat se sami.
- b) dobrovolná kolektivní správa – kolektivní správce nezastupuje na daném trhu všechny nositele práv, nýbrž jen ty z nich, kteří s ním uzavřou smlouvu o zastoupení.
- c) rozšířená kolektivní správa – je jakýmsi hybridem mezi povinnou a dobrovolnou kolektivní správou. Má parametry povinné správy, tj. kolektivní správce zastupuje na daném trhu všechny nositele práv a mezi ně také rozpočítává výnosy, kterých při správě kolektivně spravovaných práv dosáhne. Jednotliví nositelé práv však mají možnost na vlastní žádost hromadnou smlouvu vypovědět, a zastupovat se tak sami či jiným subjektem.

Je patrné, že výše uvedený problém představuje riziko obzvláště v těch oblastech kreativních odvětví, ve kterých funguje dobrovolná kolektivní správa. Rozšířená kolektivní správa by tak dle některých subjektů značně zjednodušila poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online přístup k nositelům práv a zároveň by umožnila distribuci prostředků vybraných na základě uzavřených licenčních smluv mezi všechny nositele práv (autory) s výjimkou pouze těch, kteří o to sami požádali.

Jiné subjekty nicméně obavu z obtížného propojování OCSSP s nositeli práv nesdílejí. Argumentují přitom tím, že sám poskytovatel služby pro sdílení obsahu online nositele práv vlastně aktivně vyhledávat nemusí, a to až do chvíle, kdy obdrží notifikaci o nelegálně zpřístupněném díle. Pokud onu notifikaci zaslal sám nositel práv k danému autorskému dílu, nemusí pak již poskytovatel služby kontaktovat nikoho jiného.

Existují také technická řešení tohoto rizika. V současné době jsou již pro různé typy digitálního obsahu dostupné metody, jak nahrávaný soubor rozpoznat na základě párování s databází (podrobně o těchto metodách pojednává kapitola 4.5.). Některé produkty, které taková řešení nabízí, pak v případě, že dojde ke spárování nahrávaného souboru s konkrétním autorským dílem, poskytnou současně vybraná metadata o originální kopii díla, a to včetně informace o nositeli práv pro dané autorské dílo. Pro poskytovatele služeb pak může být mnohem jednodušší se s nositelem práv rovnou propojit.

S výše uvedeným souvisí také jedno ze zajímavých sdělení směrnice, a sice že naplnění principů autorskoprávní ochrany ukotvených v článku 17 je možné pouze za předpokladu součinnosti samotného nositele práv či jeho zástupce. Bude-li nositel práv či kolektivní správce pasivní, nemůže tak reálně počítat s tím, že jeho obsah z pirátských serverů zmizí. Obecně totiž nelze příliš předpokládat, že sami poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online budou proaktivně prohledávat veškerý nový i stávající (v okamžiku účinnosti novelizovaného zákona) obsah, identifikovat v něm díla, ke kterým nemají uzavřené licence a sami od sebe vyhledávat subjekty, se kterými by mohli uzavřít licenční smlouvy. Aktivita na straně nositelů práv je tak dle řady oslovených subjektů zcela zásadním předpokladem pro efektivitu článku 17.

V souvislosti s touto argumentací tak někteří zástupci nositelů práv vyjádřili názor, že oprávněn k nahlášení nelegálně zpřístupněného obsahu by měl být pouze relevantní nositel práv či kolektivní správce, který jej zastupuje.

Co se týče konkrétních subjektů, licenci k výkonu kolektivní správy v ČR v souladu s autorským zákonem uděluje Ministerstvo kultury. Výčet kolektivních správců tak na rozdíl od jiných výčtů v této kapitole může být kompletní. V následujícím přehledu jsou u každého kolektivního správce uvedeny i kategorie autorských děl, jejichž autory mohou dle licence MK zastupovat.

Organizace oprávněné k výkonu kolektivní správy práv v ČR:

- DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s. – zastupuje autory:
 - děl literárních,
 - děl dramatických,
 - děl hudebně-dramatických,
 - děl choreografických,
 - děl pantomimických,
 - děl audiovizuálních,
 - děl výtvarných (obrazové složky audiovizuálních děl, tj. kameramany, architektky, scénografy, kostýmní výtvarníky a ostatní výtvarníky audiovizuálních děl),
 - scénické hudby zvláště vytvořené pro užití v díle dramatickém, choreografickém a pantomimickém, s výjimkou hudby užití ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům,
 - děl vědeckých včetně děl kartografických, výtvarných, dále rovněž dabingové režiséry, kteří jsou autory mluvené složky audiovizuálních děl v jiném jazyce,
 - nakladatele (jiné než hudební).
- OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s. – zastupuje:
 - autory hudby s textem,
 - autory hudby bez textu,
 - autory textu,
 - hudební nakladatele,
 - dědice autorských práv výše uvedených autorů.
- INTERGRAM – Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, z.s.
 - zastupuje výkonné umělce a výrobce zvukových a zvukově obrazových záznamů.
- OOA-S, Ochranná organizace autorská – Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z.s.
 - zastupuje autory v oboru výtvarném a architektonickém.
- GESTOR – ochranný svaz autorský z.s.
 - je kolektivním správcem při opětovném prodeji originálu výtvarného díla uměleckého (tj. originální obraz, kresba, malba, koláž, tapiserie, rytina, litografie či jiná grafika, socha, keramika, autorský šperk, fotografie nebo autorská rozmnoženina, která je podle zvyklostí považována za originál).
- OAZA, Ochranná asociace zvukařů – autorů, z.s.
 - zastupuje mistry zvuku.

Z uvedeného přehledu je patrné, že stávající struktury kolektivní správy v České republice pokrývají velmi širokou škálu oborů, v nichž vznikají autorská díla – počínaje zvukovými a hudebními díly (OAZA, OSA či Intergram) přes audiovizuální či divadelní tvorbu (DILIA), výtvarná díla či fotografie (OOA-S, či GESTOR) až po technické architektonické nákresy (OOA-S). Stále však

existují sféry, v nichž k autorské tvorbě také dochází a nad kterými kolektivní správu žádný subjekt nevykonává. V takových oblastech by pak vyjednávání o licenčních smlouvách mezi nositeli práv a poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online mohlo být problematictější vzhledem k rozdrobenosti autorů takovýchto děl.

V rámci konzultací byla několikrát zmíněna oblast softwaru a počítačových programů obecně (včetně počítačových her a videoher, jež jsou velmi často předmětem nelegálního šíření po internetu), která podle některých subjektů není pokryta kolektivní správou, a hrozí tak, že by mohlo být potenciální vyjednávání o licenčních podmínkách složité. Jak však stojí v § 65 autorského zákona:

„(1) počítačový program, bez ohledu na formu jeho vyjádření, včetně přípravných koncepčních materiálů, je chráněn jako dílo literární, nevyplývá-li z tohoto zákona jinak.

(2) Myšlenky a principy, na nichž je založen jakýkoli prvek počítačového programu, včetně těch, které jsou podkladem jeho propojení s jiným programem, nejsou podle tohoto zákona chráněny.“

Dle citovaného ustanovení autorského zákona by tak i kategorie počítačových programů měla být do stávajícího systému kolektivní správy zahrnuta. I přesto se však již v minulosti objevila iniciativa za ustanovení nového kolektivního správce právě pro segment počítačových programů. Občanskému sdružení Bezpečnostní softwarová asociace – Svaz softwarové ochrany nicméně Ministerstvo kultury odmítlo oprávnění ke kolektivní správě udělit. Hlavním argumentem, proč MK odmítlo organizaci i po několika pokusech status kolektivního správce udělit, byl názor ministerstva, že *„autorský zákon chrání pouze strojový a zdrojový kód počítačového programu, a nikoliv výsledek zobrazení programu na obrazovce počítače, jelikož se na grafické uživatelské rozhraní uplatňuje toliko ochrana proti nekalé soutěži“*.²⁶

Bez ohledu na případ Bezpečnostní softwarové asociace – Svazu softwarové ochrany však problém stále přetrvává právě u velmi často nelegálně sdílených videoher. Zde právní ochrana naráží na specifický charakter videoher, které jsou sice v principu počítačovým programem, ale zároveň je lze dle některých právních výkladů považovat také za audiovizuální dílo (klíčovým prvkem je zpravidla grafika) nebo za databázi. Jak tedy z pohledu autorského práva uchopit právě videohry, zůstává stále ne zcela vyjasněnou otázkou.

4.3 Praxe v ČR v oblasti „best efforts“ k získání licence od nositelů práv (čl. 17 odst. 4 písm. a))

Tato podkapitola pojednává o souvislostech s ustanovením čl. 17 odst. 4 písm. a) směrnice, jež příkládá poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online odpovědnost za obsah, pokud nepodniknou kroky směřující k zamezení neoprávněného sdíleného autorsky chráněného obsahu. Konkrétně toto ustanovení praví:

²⁶ Kompletní informace k případu Bezpečnostní softwarová asociace - Svaz softwarové ochrany proti Ministerstvo kultury lze nalézt online – např. <http://ictjudikatura.law.muni.cz/wiki/C-393/09> - [Bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD softwarov%C3%A1 asociace](http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&jur=C,T,F&num=C-393/09&td=ALL) či <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&jur=C,T,F&num=C-393/09&td=ALL>.

„Pokud není svolení poskytnuto, odpovídá poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti, pokud neprokáže, že: a) vynaložil veškeré úsilí k získání svolení.“

Nastavení praxe uzavírání licenčních dohod mezi nositeli práv a OCSSP je de facto zcela stěžejní linkou, jež se vine celým článkem 17, a jedním z jeho hlavních zamýšlených výsledků. I většina subjektů, se kterými byly vedeny konzultace se shoduje, že ultimátním cílem článku 17 není ono diskutované navedení technických nástrojů, jež by službách informační společnosti detekovaly protiprávně nahrávaný obsah, nýbrž nastolení standardu spočívajícího v uzavírání férových licenčních dohod na jednotném digitálním trhu.

V tomto stěžejním bodě však zároveň velká část oslovených vidí možná vůbec nejvážnější nedostatek článku 17. Jak již bylo naznačeno v předcházejícím oddíle, minimálně na tuzemském trhu neexistuje velká důvěra v to, že se nositelé práv a OCSSP dokáží dohodnout na takových licenčních dohodách, jež by byly *„spravedlivé a měly by zachovat přiměřenou rovnováhu mezi oběma stranami“* (jak doslova uvádí recitál č. 61).

Onu a priori nevraživost mezi oběma stranami, jež by se dle preferovaného scénáře měly dohodnout, nyní ponechme stranou. Mnohem závažnějším problémem je totiž v této situaci skutečná pravděpodobnost dohody na konkrétních podmínkách licenčních dohod, zejména pak na parametrech finančních. Minimálně soudě podle uskutečněných konzultací je tato pravděpodobnost velmi nízká. V minulosti již sice jednání ohledně licenční spolupráce mezi provozovateli služeb a subjekty ze strany nositelů práv opakovaně proběhla, zpravidla však ztroskotala na zásadní odlišnosti v elementárních parametrech potenciálních dohod. Nejčastěji byla jednání dle různých oslovených stran ukončena na základě nejméně jednoho z těchto důvodů:

- Výše finančního plnění, jež byli provozovatelé služeb ochotni za licence platit, absolutně neodpovídala požadavkům nositelů práv. Dle nich byly nabízené částky na úrovni zlomků oproti tržním cenám, jež za digitální obsah platí legální služby.
- Poskytovatelé služeb měli zájem o licence jen k velmi omezenému množství děl, ačkoliv se na jejich službách objevuje v mnoha kopiích nepoměrně větší množství děl. Podle nositelů práv takový zájem spíše dokládá, že jde de facto jen o krycí manévr těchto služeb, které chtějí legalizaci malého počtu děl získat jakýsi iluzorní status férového hráče, avšak reálně jim vůbec nejde o legalizaci nabídky celého zpřístupňovaného obsahu.
- Naopak nositelé práv údajně v rámci vyjednávání trvali na garancích minimální sledovanosti (či počtu stažení) licencovaných děl, a tedy na určité výši jistých garantovaných výnosů. Pro poskytovatele služeb by ovšem takováto garance byla nepřijatelným rizikem, neboť se nemohou spolehnout na udržitelnost míry konzumace obsahu zpřístupňovaného prostřednictvím poskytovaných služeb.

V diskuzi, jaké aktivity by měl poskytovatel služby pro sdílení obsahu online vykonat, aby mohl v případě sporu prokázat, že vynaložil „veškeré úsilí k získání svolení“, nezazněly během konzultací se stakeholdery žádné návrhy, co konkrétně se takovým úsilím rozumí. Zazněla spíše obecná vyjádření, jež by se dala i s přihlédnutím k recitálům směrnice a judikatuře v principiálně podobných záležitostech interpretovat v tom smyslu, že poskytovatel služby by byl povinen

prokázat, že podnikl všechny kroky, které by pro dosažení daného cíle podnikl pečlivý hospodář v konkurenčním prostředí.²⁷

Na tomto místě je pak nutné znovu zdůraznit, že (v souladu s recitálem č. 61) směrnice nemá mít žádný dopad na smluvní svobodu nositelů práv, a nesmí tak být povinni licenční dohody s poskytovateli služeb uzavírat. Pokud se tak ovšem rozhodnou, a přesto budou chtít zabránit nezákonnému šíření svých autorských děl, budou muset s platformami i tak spolupracovat a poskytovat jim relevantní a nezbytné informace (např. v podobě fingerprintu či jiného identifikačního parametru), aby mohl nezákonnému sdílení děl na svých platformách v souladu s povinnostmi vyplývajícími z čl. 17 odst. 4 písm. b předejít.

Pokud však nositelé práv svolení ke zpřístupnění neudělí, na licenční smlouvě se s poskytovateli služeb nedohodnou, a navíc budou i nadále pasivní (tj. neposkytnou relevantní a nezbytné informace či nebudou s platformami komunikovat), nemají provozovatelé platform povinnost cokoliv dále činit a nejsou ani odpovědné za nelicencovaná obsah.

4.4 Praxe systémů Notice & Take down / Notice & Stay down“ v ČR a jejich efektivnost

Jak již bylo zmíněno v úvodní kapitole, v České republice je ve věci online sdílení obsahu v souladu s platnou evropskou legislativou (tj. zejména se směrnici o elektronickém obchodu) uplatňován princip Notice & Take down. Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu mají dle tohoto přístupu smazat či znepřístupnit obsah, je-li nahlášen pro porušení autorskoprávní ochrany. Poskytovatelé navíc nejsou v souladu s § 6 zákona o některých službách informační společnosti nuceni využívat jakékoliv proaktivní nástroje, pomocí kterých by se snažili nahrávání nelegálního obsahu preventivně zamezit („*Poskytovatelé služeb ... nejsou povinni dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací*“). Opatření, která někteří poskytovatelé služeb informační společnosti pro prevenci nelegálního šíření autorskoprávně chráněného obsahu zavedli (např. opatření pro mazání nelegálního obsahu Content ID na službě YouTube), tak nejsou nutně vyvolána legislativou, nýbrž politikou samotných poskytovatelů či jejich ovládacích osob.

Z pohledu držitelů práv je však tento model zcela nedostatečný. Jelikož poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu nemají žádnou povinnost obsah nahrávaný na jejich úložiště kontrolovat z hlediska autorskoprávní ochrany, je jejich jedinou možností, jak svá práva chránit, upozorňovat a nahlašovat konkrétní případy porušování. Vzhledem k obrovskému objemu dat sdílených skrze internetová úložiště a další služby informační společnosti by však podobná aktivita vyvolala zcela nepřiměřené náklady na straně držitelů práv či jejich zástupců. Například na server YouTube je každou minutu nahráno v průměru zhruba 500 hodin audiovizuálního obsahu.²⁸ To znamená celkem 720 tisíc hodin obsahu, který je na síť nahrán každý den.

Navzdory vědomí, že jde spíše o pověstný boj s větrnými mlýny, vyvíjejí zástupci držitelů práv nemalou snahu k tomu, aby protiprávnímu šíření obsahu skrze internetové služby ke sdílení dat

²⁷ Na tomto místě je ke zvážení, zda se v rámci transpozice držet termínu „pečlivý hospodář“ dle překladu směrnice. Ten vychází z originálního termínu „diligent operator“ v angličtině. V českém prostředí se nicméně častěji v podobné souvislosti vyskytuje spíše termín „řádný hospodář“, a je tak na zvážení, zda by pro lepší pochopení významu nebylo vhodnější použít v rámci transpozice tento v českém právu ustálenější výraz.

²⁸ Viz např. <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

různého typu potlačovali. Vyhledávání nelegálně zpřístupněného obsahu a jeho nahlašování pak často provádějí manuálně, což je z důvodů uvedených výše zcela neefektivní. Snaží se tak ovšem nahlašovat alespoň díla, u nichž jsou předpokládány ztráty z internetového pirátství nejvyšší. Zpravidla tak jde o nové filmy či seriály, nově vydaná hudební alba, písně z předních příček hudebních hitparád a další obsah, po němž je v danou chvíli mezi uživateli internetu z přirozených důvodů vyšší poptávka.

Implementovaný princip Notice & Take down je navíc zcela nefunkční pro případ, kdy dílo smazané pro porušení autorských práv uživatelem úložiště nahraje znovu. Výsledkem je tak situace, kdy poskytovatel služby sice v souladu s principem Notice & Take down smaže nahlášené dílo, nicméně nijak nezabrání tomu, aby se to stejné dílo okamžitě objevilo na úložišti znovu. Ve výsledku tak dle názorů některých zástupců držitelů práv dochází k situaci, kdy provozovatelé úložišť využívají nahrávání autorskoprávně chráněného obsahu ze strany uživatelů k maximalizaci příjmů z reklamy a poskytovaných služeb (např. za rychlejší či efektivnější stahování), zatímco nositelé práv nesou veškeré související náklady (vyhledávání nelegálně nahraného obsahu a jeho hlášení, přičemž téměř vždy dochází v řádu hodin až dnů k opětovnému nahrání téhož obsahu pod jiným odkazem).

V rámci konzultací se zástupci nositelů práv se zpracovatel setkal i s přesvědčením, že ono výše zmíněné okamžité opětovné nahrání díla smazaného pro porušení autorských práv mají často na svědomí sami poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu. Nedokážou si totiž jinak vysvětlit, že k opětovnému nahrání dochází s takovou rychlostí. Někteří poskytovatelé služeb mají dle tohoto názoru vyvinuté algoritmy, které na smazání určitého díla z úložiště reagují automatickým založením falešných uživatelských profilů, s jejichž pomocí následně nahrají tu samou kopii autorského díla znovu (akorát např. s lehce pozměněným jménem či s jinou primitivní změnou souboru). Každopádně se však nejedná o jakkoliv ověřené či prokázané informace.

Právě proto se držitelé práv vyjadřují obecně pozitivně k přehodnocení stávajícího systému a nahrazení principu Notice & Take down přísnějším režimem známým jako Notice & Stay down. Ten navíc oproti stávající situaci ukládá poskytovatelům úložišť povinnost zajistit, aby se jednou nahlášené dílo již znovu na úložišti neobjevilo, nebude-li k tomu dán souhlas držitele práv. Jak praví čl. 17 odst. 4, „*pokud není svolení poskytnuto, odpovídá poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti, pokud neprokáže, že: ... c) ihned poté, co od nositelů práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).*“

Všichni oslovení zástupci dotčených subjektů, s nimiž byly vedeny konzultace, se shodují, že zmapovat komplexně rozsah nelegálního obsahu je velmi problematické, ne-li nemožné. Nejvhodnějšími daty, které by byly relevantní pro určení či alespoň aproximaci rozsahu nelegálního obsahu na českém internetu, by mohli disponovat právě provozovatelé online úložišť. Ti, které zpracovatel analýzy oslovil, je však z pochopitelných důvodů odmítají poskytnout, případně tvrdí, že taková data k dispozici nemají a jejich sběr by byl mimořádně náročný a nákladný. Jako vhodný způsob pro vytvoření obrázku k tomuto problému tak zpracovatel přikládá trojici krátkých případových studií.

4.4.1 Případová studie II: nahlašování obsahu na online úložištích v režii ČNS IFPI

Tabulka níže nabízí pro ilustraci přehled počtu odkazů (autorskoprávně chráněných zvukových či hudebních zvukově-obrazových záznamů) vyhledaných a nahlášených ke smazání Českou národní skupinou Mezinárodní federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI) na pěti vybraných tuzemských online úložištích v letech 2016–2018 a v prvních osmi měsících roku 2019. Je mezi nimi zahrnuta i služba Ulož.to, jež je s velkým náskokem největší a nejvyužívanější službou tohoto typu v České republice. Jelikož ČNS IFPI sdružuje výrobce zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů, vyhledává na online úložištích zejména hudební soubory – zvukové záznamy (písňe, alba), ale také související audiovizuální soubory – hudební zvukově-obrazové záznamy, tedy videoklipy či záznamy koncertů.

Je třeba mít na paměti, že jeden záznam může a často i bývá na úložišti uložen v mnoha kopiích – zvukové záznamy mohou být navíc uloženy samostatně, v rámci studiového alba, kompilace či dokonce celé diskografie daného interpreta aj. Obecně lze však říci, že vyhledávání nelegálně zpřístupňovaného obsahu probíhá v tomto případě v řádech stovek předmětů ochrany, na základě nichž jsou měsíčně detekovány řádově tisíce souborů.

Organizace nemá kapacity ani finanční prostředky, aby neustále vyhledávala na úložištích veškeré zvukové a hudební zvukově-obrazové záznamy, jejichž výrobci jsou jejími členy. Snaží se tak vybírat mimo jiné takovou množinu předmětů ochrany, u nichž je potenciál nejvyšších finančních škod pro nositele práv. Tato množina je vždy v daném čase sestavena z nahrávek na předních místech aktuálních žebříčků a hitparád, z nově vydaných zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů a ze zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů ve stále se rozšiřujícím katalogu všech záznamů, jejichž výrobce ČNS IFPI sdružuje. Tím je zaručeno, že chráněny nejsou jen zájmy výrobců aktuálních a nejúspěšnějších nahrávek, ale také výrobců starších zvukových a hudebních zvukově-obrazových záznamů.

Tabulka 4: Modelový příklad ČNS IFPI: nahlašování nelegálního obsahu na úložištích

Rok 2016	Ulož.to	Hellspy.cz	Sdílej.cz	EDISK.cz	Fastshare.cz	Celkem
Počet souborů	510 290	32 903	841	2 148	0	546 182
Podíl ze všech	93 %	6 %	0 %	0 %	0 %	100 %
Rok 2017	Ulož.to	Hellspy.cz	Sdílej.cz	EDISK.cz	Fastshare.cz	Celkem
Počet souborů	196 520	21 548	32 361	503	6 861	257 793
Podíl ze všech	76 %	8 %	13 %	0 %	3 %	100 %
Rok 2018	Ulož.to	Hellspy.cz	Sdílej.cz	EDISK.cz	Fastshare.cz	Celkem
Počet souborů	195 897	14 627	878	0	8306	219 708
Podíl ze všech	89 %	7 %	0 %	0 %	4 %	100 %
01-08/2019	Ulož.to	Hellspy.cz	Sdílej.cz	EDISK.cz	Fastshare.cz	Celkem
Počet souborů	244 971	8889	7500	0	13 205	274 565
Podíl ze všech	89 %	3 %	3 %	0 %	5 %	100 %

Zdroj: ČNS IFPI, poskytnuto e-mailem

Vyhledávání nelegálně zpřístupněného obsahu na veřejných úložištích v režii ČNS IFPI neprobíhá jen manuální formou (to by při takto vysokém počtu děl nebylo ani organizačně a ekonomicky možné). Ve snaze o vyšší efektivitu ve vymáhání autorských práv a práv souvisejících vyvinula ČNS IFPI software, prostřednictvím kterého prohledává veřejná úložiště a detekuje soubory, které svým názvem co nejvíce odpovídají hledaným výrazům.

Pro zamezení toho, aby jako závadné byly označovány také soubory třetích osob, je používána následná kontrola, která u vytipovaných souborů zjistí jejich obsah. Ze strany provozovatelů služeb pro sdílení obsahu se nicméně ČNS IFPI dle svých slov setkává s neustálými komplikacemi, které její činnost znesnadňují. Proto mají počty vyhledaných a smazaných souborů kolísavou úroveň, jež je závislá zejména na intenzitě těchto komplikací.

Technologie, kterou ČNS IFPI využívá, nedokáže na úložištích nalézt skutečně všechny kopie konkrétních vyhledávaných předmětů ochrany). Zajišťuje však alespoň elementární ochranu nositelů práv proti nelegálnímu zpřístupňování předmětů ochrany. Náklady na provoz tohoto nástroje by však dle ČNS IFPI měli nést poskytovatelé služeb, kde dochází k nelegálnímu zpřístupňování předmětů ochrany, a nikoliv nositelé práv či subjekty, které je zastupují. Zavedení principu Notice & Stay down ve smyslu čl. 17 odst. 4 tak dle nich představuje zcela zásadní krok na cestě k dosažení adekvátní ochrany autorských práv a práv souvisejících v internetovém prostředí.

4.4.2 Případová studie III: nahlašování obsahu na online úložištích v režii ČPU

Data pro druhou případovou studii byla zpracovateli poskytnuta ve dvou vlnách ze strany České protipirátské unie (ČPU) v prosinci roku 2018 při příležitosti zpracování analýz ke směrnice o autorském právu pro MK. Sledován byl vývoj na internetových úložištích v souvislosti s vydáním nového českého filmu Chata na prodej. Tento film oficiálně vyšel 28. listopadu 2018 a během krátké doby začaly jeho nelegální kopie zaplňovat internetová úložiště. Zástupci ČPU tak začali nelegální soubory okamžitě nahlašovat.

V pátek 28. listopadu, téměř 8 hodin po nahlášení nelegálních kopií, došlo ke smazání nahlášených děl jen na serverech Ulož.to a Hellspy. Mezitím však na Ulož.to přibyly 3 a na Hellspy 22 nových kopií filmu. Ostatní úložiště pak nejenže nahlášené nelegální soubory nesmazala, ale naopak na nich byly zpřístupněny další rozmnoženiny uvedeného díla. Například portál Datoid nesmazal ani jednu z 33 nahlášených rozmnoženin, a naopak zpřístupnil dalších 9 rozmnoženin. Přesto, že byly tyto nové kopie obratem nahlášený ke smazání, podle zkušeností se dalo předpokládat, že k jejich smazání dojde nejdříve v pondělí dopoledne, protože přes víkend žádné z úložišť nahlášené nelegální kopie nemaže. Následující tabulka ukazuje, jak se počty dostupných nelegálních kopií filmu Chata na prodej na různých monitorovaných úložištích vyvíjely mezi pátkem 30. listopadu a pondělkem 3. prosince.

Autorské dílo	Úložiště	Počet neleg. kopií (30/11)	Smazáno mezi 30/11 a 3/12	Přibylo mezi 30/11 a 3/12
Chata na prodej	e-Disk	10	0	3
Chata na prodej	Fastshare	14	5	10
Chata na prodej	Uložto	10	10	6
Chata na prodej	Hellspy	53	0	35

Chata na prodej	Stiahnito.sk	30	0	30
Chata na prodej	Datator	2	0	1
Chata na prodej	Datoid	33	0	59
Chata na prodej	File-share.top	7	0	8
Chata na prodej	Sdílej	14	0	12
Chata na prodej	Sledujteto.cz	5	0	2
Chata na prodej	Webshare	25	0	9
Chata na prodej	Prehrajto	6	0	9

Zdroj: Česká protipirátská unie, poskytnuto e-mailem

Z prezentovaných dat je zcela zřejmé, že i přes intenzivní snahu držitele práv je pro uživatele sdílených úložišť velmi jednoduché nelegální kopii požadovaného filmu nalézt, a to nikoli jen výhradně na jednom z mnoha úložišť, ale prakticky na všech, a zpravidla i v mnoha různých kopiích. Používaný princip Notice & Take down se v tomto případě jeví jako zcela neúčinný.

4.4.3 Případová studie IV: soudní spor Dilia vs. Ulož.to

Třetí případová studie vychází z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, č. j. 34 C 5/2017- 360, jenž lze považovat v České republice v jistém smyslu za průlomový. Soud se totiž vůbec poprvé odchýlil od dosud využívaného modelu Notice & Take down a namísto toho žalované straně uložil, byť zatím pouze prvoinstančně, povinnost blízká se v principu modelu Notice & Stay down. Stalo se tak rozhodnutím soudu ve věci žalobce: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s., proti žalovanému: Ulož.to cloud, a,s, o nárocích vyplývajících z práva duševního vlastnictví. Organizace Dilia zde žalovala provozovatele nejnavštěvovanější české datové úschovny Ulož.to kvůli neoprávněnému zpřístupňování šestice konkrétních českých filmů, jejichž autory Dilia zastupuje.

Soud tímto zatím nepravomocným rozsudkem rozhodl mimo jiné takto:

III. Žalovaný je povinen zdržet se umožnění veřejného zpřístupňování digitálních souborů s příponami .avi, .mkv, .mk3d, .mks, mp4, .m4a, .m4p, .m4b, .m4r, .m4v, .mpg, .ogv, .oga, .ogx, .ogg, .spx nebo .wmv obsahující audiovizuální díla Obušku, z pytle ven! (1955, režie Jaromír Pleskot), Ostře sledované vlaky (1966, režie Jiří Menzel), S čerty nejsou žerty (1985, režie Hynek Bočan), Vesničko má středisková (1985, režie Jiří Menzel), Pelíšky (1999, režie Jan Hřebejk) a Kobry a užovky (2015, režie Jan Prušinovský), pokud můžou členové veřejnosti tyto soubory vyhledat zadáním titulu díla (s diakritikou či bez ní) ve vyhledávači poskytnutém k tomu veřejnosti žalovaným a to do 60 dnů od právní moci rozsudku.

V rozsudku je tak zcela patrné uložení povinnosti vycházející principu Notice & Stay down („Žalovaný je povinen zdržet se umožnění veřejného zpřístupňování...“), což je v tuzemské judikatuře ve své podstatě přelomové rozhodnutí. Také zástupci některých subjektů na straně nositelů práv ostatně poukazují na tento rozsudek jako na možný příklad, jak by bylo možné chápat význam „vysokých odvětvových standardů odborné péče“ ve smyslu čl. 17 odst. 4.

4.5 Dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb (čl. 17 odst. 4 písm. b) a c))

Tento oddíl pojednává o dostupnosti vhodných mechanismů, pomocí nichž by poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online mohli naplnit povinnosti vyplývající z principu Notice & Stay down, který je jim uložen příslušnými ustanoveními Směrnice, konkrétně v čl. 17 odst. 4 písm. c.

Příslušná ustanovení odst. 4 praví:

„Pokud není svolení poskytnuto, odpovídá poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti, pokud neprokáže, že:

- a) vynaložil veškeré úsilí k získání svolení a*
- b) v souladu s vysokými odpovědnými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl a jiných předmětů ochrany, o nichž mu nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace, a v každém případě*
- c) ihned poté, co od nositelů práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).“*

Veškeré úsilí v souladu s vysokými odpovědnými standardy odborné péče

Toto od samotného počátku jen velmi obecně pojaté klíčové ustanovení článku vyvolalo zejména v řadách subjektů informační společnosti, na které mohou povinnosti vyplývající z odst. 4 dopadnout, i u části veřejnosti nemalé obavy, jaká konkrétně opatření budou muset tyto internetové platformy zavést. Hlavními tématy těchto obav byla obecně dostupnost takových opatření, a to jak po stránce technologické, tak po stránce finanční. Potenciálně dotčené subjekty se obávají, že zavedení takových opatření, která by dle následných soudních výkladů povinnosti stanovené v odstavci naplňovala, bude mimo jejich možnosti, a dopadne tak ve výsledku negativně na celý sektor informačních služeb.

I proto byl i do finálního znění článku 17 zařazen samostatný odstavce, jehož cílem je deklarovat následování principů proporcionality a vyváženosti při posuzování, zda dotčené subjekty naplňují povinnosti uložené v rámci článku 17. Příslušná ustanovení jsou náplní odst. 5 a konkrétně praví:

„Při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti podle odstavce 4, a s ohledem na zásadu proporcionality se zohlední mimo jiné:

- a) druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a*
- b) dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.“*

Obecně vzato tedy platí, že povinnosti poskytovatelů služeb sdílení obsahu online musí být přiměřené jejich velikosti, dostupným prostředkům a obchodním modelům a zároveň druhu

obsahu, který je na jejich platformách prostřednictvím uživatelů nahráván. Ustanovení tohoto odstavce je dále rozvedeno zejména v recitálu č. 66 směrnice, kde mimo jiné stojí, že:

„ ... Při posuzování, zda poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online vyvinul veškeré úsilí v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče, by se mělo přihlídnout k tomu, zda poskytovatel služeb učinil veškeré kroky, které by učinil pečlivý hospodář, aby zabránil dostupnosti děl nebo jiných předmětů ochrany, k jejichž užití nebylo poskytnuto svolení, na svých internetových stránkách, s přihlídnutím k osvědčeným postupům v odvětví a účinnosti opatření přijatých s ohledem na všechny relevantní faktory a vývoj, jakož i k zásadě proporcionality. Pro účely tohoto posouzení by měla být zvážena řada prvků, jako je velikost služby, vyvíjející se stav stávajících prostředků, včetně možného budoucího vývoje, aby se zabránilo dostupnosti různých typů obsahu a vzniku nákladů na tyto služby. Podle druhu obsahu by mohly být vhodné a přiměřené různé způsoby, jak zabránit dostupnosti obsahu chráněného autorským právem, k jehož užití nebylo poskytnuto svolení, a proto nelze vyloučit, že v některých případech lze zamezit dostupnosti nepovoleného obsahu pouze poté, co jej nositelé práv oznámili. Opatření přijatá poskytovateli služeb by měla být vždy účinná, pokud jde o sledované cíle, ale neměla by překračovat rámeček toho, co je nezbytné k dosažení cíle, tedy zamezit a ukončit dostupnosti děl a jiných předmětů ochrany, k jejichž užití nebylo poskytnuto svolení. ...“

Proces posuzování plnění uložených povinností by tak měl zohledňovat zejména technologické možnosti v daném sektoru i čase („sector-specific & time-specific“). Zároveň by nebylo správné a účelné uplatňovat jednotné standardy pro všechny typy autorských děl.

O tom, jak by měl ideální model naplnění povinností vyplývajících z příslušného odstavce Směrnice konkrétně vypadat, se již dlouhou dobu vedou aktivní diskuze a spory napříč sektorem. Není s podivem, že postoje dvou hlavních stran této problematiky, tedy strany nositelů práv, na níž stojí společně autoři, producenti, kolektivní správci a další organizace zastupující kreativní tvůrce, a strany poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online (včetně některých sektorových organizací a dalších subjektů informační společnosti), se výrazně liší.

Obecně lze říci, že subjekty na straně služeb informační společnosti spíše vybízejí k přesnému stanovení, jakými mechanismy by měla být ustanovení čl. 17 odst. 4 naplňována, ideálně formou tzv. guidelines na celoevropské úrovni. Naopak strana nositelů práv veskrze preferuje znění v obecné podobě. Pouze tak bude totiž podle nich mechanismus schopen reagovat na dynamický vývoj v sektoru. Kdyby byly v tuto chvíli všechny požadované technologické postupy zakotveny pevně v legislativě, bylo by značné riziko, že za nepřilíš dlouhou dobu by se již tyto standardy staly přežitými, a celý článek 17 by tak v konečném důsledku pozbyl na smysluplnosti.

Co přesně tedy znamenají ony „vysoké odvětvové standardy odborné péče“, by mělo být posuzováno vždy s ohledem na aktuální technologický vývoj, přičemž konečné verdikty by byly v případě potřeby vyřknuty až prostřednictvím soudních judikátů. Zástupci oslovených subjektů na straně nositelů práv veskrze soudí, že například ty technologické nástroje, které jejich organizace v současnosti využívají, by v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče byly. Ani tyto subjekty tak nepovažují za nutné, aby byli poskytovatelé služeb tlačeni k adopci příliš nákladných mechanismů.

Dostatečně odůvodněné oznámení

Jiným termínem, jenž budí v citovaném klíčovém odstavci článku 17 pozornost, je výraz „dostatečně odůvodněné oznámení“ v bodě c. Mělo by se jednat o jakýsi standard, jakým způsobem mohou relevantní nositelé práv nahlašovat protiprávně zpřístupňovaný obsah.

Dle zástupců strany nositelů práv, kteří se již v současné době nahlašování pirátského obsahu na některých úložištích věnují, by takové oznámení mělo obsahovat jednoznačnou identifikaci konkrétního autorského díla, tedy například název filmu a rok vydání. Toto by znamenalo změnu oproti současné praxi, kdy provozovatelé služeb zpravidla žádají poskytnutí konkrétních URL adres, a oznamovatelé tak musí na úložištích sami pracně vyhledávat, aby dosáhli znepřístupnění všech kopií jednoho díla. Nově by tak dle nositelů práv vyhledání a znepřístupnění různých kopií konkrétního nahlášeného díla tak mělo být odpovědností poskytovatele služby.

Dále by v oznámení mělo být prohlášení o tom, z jakého titulu oznamovatel notifikaci zasílá. S tím dle zástupců nositelů práv ani v současné době významný problém není. Některá úložiště – včetně těch největších a nejproblémovějších – adoptovala v tomto ohledu princip „trusted flagger“, a nevyžadují tak již například u oznámení zasílaných z určitých domén zvláštní doklady o statusu oznamovatele ve vztahu k nahlašovanému obsahu.

V první fázi lze úvahy o možném řešení rozdělit do dvou základních větví, a sice na manuální kontrolu nahrávaného obsahu a na automatizovanou kontrolu prováděnou speciálním softwarovým řešením. Oba tyto způsoby je také možné mezi sebou kombinovat.

4.5.1 Manuální kontrola nahrávaného obsahu

Jak název napovídá, v manuálním modelu hraje stěžejní roli lidský faktor. V kontextu předmětného odstavce čl. 17 by byla kontrola zajištěna tím, že by určitý počet pracovníků služby pro sdílení obsahu online osobně kontroloval každý nahrávaný soubor a následně posuzoval, zda v případě, že jde o autorské dílo, má poskytovatel služby oprávnění toto dílo zpřístupnit veřejnosti. Pokud ano, byl by soubor ponechán na úložišti pro potřeby uživatelů (a případně, v závislosti na parametrech uzavřené licenční smlouvy, by došlo ke spuštění mechanismu tantiém či jiných odměn pro nositele autorských práv). V opačném případě by byl soubor z úložiště smazán či jinak znepřístupněn tak, aby jej uživatelé služby nemohli konzumovat (a případně, pokud by tak již nebylo dříve učiněno, by byl kontaktován příslušný nositel práv s žádostí o poskytnutí svolení ke zpřístupnění veřejnosti).

Připomeňme však na tomto místě některá základní fakta o velikosti vybraných služeb pro sdílení obsahu online:

- Na server YouTube je každou minutu nahráno v průměru zhruba 500 hodin audiovizuálního obsahu;²⁹
- Na serveru YouTube je v současné době uloženo více než 5 miliard nahrávek s audiovizuálním obsahem;³⁰

²⁹ Viz např. <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

³⁰ Viz např. <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

- Na serveru YouTube je každý den shlédnuta 1 miliarda hodin audiovizuálního obsahu;³¹
- Jen na serveru Ulož.to se již v roce 2013 nacházelo zhruba 40 milionů veřejně dohledatelných souborů;³²
- Jak ilustruje případová studie ČNS IFPI, jen na čtyřech úložištích Ulož.to, Hellspy.cz, Sdílej.cz a Fastshare.cz bylo v průběhu prvních osmi měsíců roku 2019 detekováno celkem 274 565 souborů uložených a zpřístupněných v rozporu s autorskoprávní ochranou. Jedná se přitom jen o soubory hudebního charakteru a o výsledky vyhledávání pouze vytipované podmnožiny všech hudebních děl.
- Např. jen na serveru Ulož.to bylo k 15. říjnu 2019 veřejně dostupných celkem 60 souborů obsahujících kompletní film Pelíšky z roku 1999 (režie Jan Hřebejk) a celkem 80 souborů obsahujících kompletní film Pán prstenů: Návrat krále z roku 2003 (režie Peter Jackson);³³
- Ke dni 14. listopadu 2019 bylo jen na serveru Ulož.to prostřednictvím projektu Filmy do kapsy (z dílny společnosti Filmtoro) nalezeno celkem 132 202 nelegálně zpřístupněných kopií filmů a seriálů, přičemž tento počet dále roste (Nejedná se o počet různých autorských děl, nýbrž souborů. Jedno dílo může být na serveru uloženo ve více kopiích).

Z výše uvedených údajů je jasně patrné, že zavedení manuálního dohledu nad uploadovanými soubory by si na straně úložišť vyžádalo stovky, ba spíše tisíce pracovníků, kteří by museli 24 hodin denně nepřetržitě kontrolovat obrovské množství nahrávaných dat. Pro většinu služeb pro sdílení obsahu online je tak manuální kontrola očividně nepřijatelným řešením, a to z důvodu enormních personálních, administrativních a finančních nákladů.

Manuální kontrola nahrávaného obsahu je tak představitelná nejvýše u okrajových služeb, na nichž dochází k nahrávání dat ve velmi omezené míře. V ostatních případech je jednoznačně efektivnější využít kontroly automatizované, která vykazuje nesrovnatelně vyšší výkon na jednotku vynaložených nákladů.

I přes nízkou efektivitu je nicméně v současné době manuální kontrola obsahu využívána některými subjekty stojícími na straně nositelů práv. V praxi to vypadá tak, že subjekt, např. kolektivní správce, zaměstnává určitý počet pracovníků, kteří vyhledávají mezi soubory na úložištích vytipovaná autorská díla a nahlašují nalezené soubory pro porušení autorských práv. Jedná se především o díla, u nichž je potenciál nejvyšší finanční újmy, tj. filmové či hudební novinky, díla z předních příček hitparád či díla, která jsou z jiných důvodů momentálně atraktivní. Tímto způsobem se subjekt snaží alespoň v nějaké míře minimalizovat finanční újmu, kterou má nositel práv z nelegálního šíření těchto děl po internetu.

³¹ Viz např. <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

³² Viz článek cnews z roku 2013 dostupný online: <https://www.cnews.cz/nejstahovanejsi-soubory-v-cesku-z-99-filmy-serialy-a-porno/>.

³³ Toto zjištění realizoval sám zpracovatel studie dne 15. 10. 2019. Co se týče filmu Pelíšky, tak počet 60 souborů se vztahuje k počtu všech kompletních kopií filmu, jež byly vyhledány po zadání hesla „pelíšky“ do vyhledávací služby Ulož.to. Nejsou v něm zahrnuty například krátké úryvky z tohoto filmu či film o filmu, které služba po zadání tohoto hesla rovněž vyhledala. V druhém případě, tedy co se týče filmu Pán prstenů: Návrat krále, se počet 80 souborů vztahuje k počtu všech kompletních kopií filmu (v jednom případě je kompletní film rozdělen na dvě poloviny a tedy dva soubory, zde je započítán jen jednou), jež byly vyhledány po zadání hesla „pán prstenů návrat krále“ do vyhledávací služby Ulož.to. Ani v tomto počtu nejsou zahrnuty krátké úryvky z tohoto filmu, které služba po zadání hesla rovněž vyhledala.

4.5.2 Automatizovaná kontrola nahrávaného obsahu

Jak je uvedeno v předcházejícím oddíle, vzhledem k obrovskému počtu autorských děl a jiných předmětů ochrany, jež jsou v rámci služeb pro sdílení obsahu online uživatelům k dispozici, nelze v naprosté většině případů realisticky uvažovat o manuální kontrole souborů. V úvahu tak připadá jedině řešení v podobě automatizovaných technologií, které budou posuzovat, zda soubory nahrávané na servery služeb pro sdílení obsahu online nedochází k porušení autorskoprávní ochrany, resp. zda poskytovatel dané služby disponuje licenčním či jiným oprávněním ke zpřístupňování konkrétního díla.

Tyto mechanismy lze souhrnně označit jako systémy automatického rozpoznání obsahu (dále také jen jako ACR z anglického automatic content recognition). Ve srovnání s manuálním dohledem automatizované systémy téměř eliminují lidský faktor a dokáží vyhledávat díla vyšší rychlostí, a tedy v nesrovnatelně větším objemu za jednotku času, a s takřka nulovými personálními náklady. Naproti tomu zpravidla vyžadují počáteční investici na zavedení mechanismu a následné vynakládání provozních nákladů.

Také automatizované systémy dohledu jsou v současnosti využívány některými subjekty na stojících na straně nositelů práv, jež nahlašování nelegálně zpřístupněných děl usilují alespoň o zmírnění negativních důsledků internetového pirátství pro nositele práv. Například již v minulé podkapitole byl zmíněn mechanismus, jenž odhaluje nelegálně uložený obsah internetových úložišť pro ČNS IFPI. Podobně pak používá různá softwarová řešení Česká protipirátská unie, Národní filmový archiv či Dilia.

Na tomto místě je nicméně nezbytné zdůraznit, že uvedené příklady využívaných mechanismů vycházejí z iniciativy nositelů práv či jejich zástupců, kteří tyto automatizované systémy provozují na vlastní náklady. De facto tak strana nositelů práv investovala vlastní prostředky, aby svá autorská práva ochránila. Schválená ustanovení článku 17 Směrnice však počítají s přesunutím tohoto břemena na stranu úložišť. Detekční mechanismy tak budou namísto nositelů práv na vlastní náklady povinni instalovat poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online. Principiálně lze však hovořit o totožných či velmi podobných mechanismech, jaké nyní využívají k ochraně svých finančních zájmů nositelé práv.

Zpracovatel této analýzy identifikoval v rámci konzultací s dotčenými subjekty a vlastním výzkumem čtyři základní technologické principy, na nichž by mohl být automatizovaný mechanismus rozpoznání nahrávaného obsahu postaven. Principy se liší zejména v technologické náročnosti a s ní související efektivitou (úspěšností v detekci nelegálně ukládaného obsahu) a pochopitelně náklady na jejich zavedení a provoz. Jedná se o modely založené na následujících principech detekce:

- a) metoda vyhledávání na základě metadat,
- b) metoda hashů,
- c) metoda fingerprintu,
- d) metoda vodoznaku.

Jednotlivé metody je zpravidla možné mezi sebou kombinovat, čímž může být dosaženo ještě lepších výsledků v detekci digitálního obsahu.

4.5.2.1 Metoda vyhledávání na základě metadat

První možnou variantou je metoda porovnávání souborů na základě jejich metadat. Metadaty se obecně rozumí taková data, jež poskytují informaci o jiných datech. V případě počítačových souborů se pak jedná od široké spektrum informací o daném souboru, které však nejsou jeho vlastním obsahem (tím je např. obrázek, text, audiovizuální stopa apod.). Mezi metadata lze zahrnout v závislosti na typu souboru například:

- název souboru,
- velikost souboru,
- jméno autora,
- jméno distributora,
- název společnosti nebo organizace,
- název počítače,
- název síťového serveru,
- datum vytvoření,
- osobní poznámky,
- jména a časy předchozích autorů,
- jména a časy revizí dokumentů,
- jméno programu, v němž byl soubor vytvořen,
- vlastní hodnocení souboru (hvězdičky),
- počet stran,
- počet znaků,
- délka stopy,
- hudební žánr,
- rozlišení,
- informace o barevném spektru,
- značka kamery, s níž byl záznam pořízen,
- doba expozice aj.

V souvislosti s detekcí autorsky chráněného obsahu je v základní podobě jedná o detekci a párování na základě názvu souboru. V praxi by tato varianta mohla fungovat tak, že by byly porovnávány názvy souborů, které uživatelé dané služby pro sdílení obsahu online na server nahrávají, s názvy autorských děl v katalogu, v němž by byla obsažena všechna díla, k nimž poskytovatel služby disponuje právem ke zpřístupňování veřejnosti, například na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práv, a také všechna díla, k nimž nositel práv odmítl poskytnout svolení, a u nichž má tak poskytovatel služby povinnost vynaložit veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání (tj. uplatnění princip Notice & Stay down dle čl. 17 odst. 4 písm. c).

Pokud by se název souboru shodoval s názvem díla v databázi se získanými licencemi, a byl by tedy nahráván v souladu s autorskoprávní legislativou, byl by soubor na úložišti ponechán (a případně, podobně jako výše při použití manuální detekce a v závislosti na parametrech uzavřené licenční smlouvy, by došlo ke spuštění mechanismu tantiém či jiných odměn pro nositele autorských práv k danému dílu). Pokud by se název souboru naopak shodoval s názvem děl, jejichž zpřístupnění je poskytovatel služby povinen zabránit (pokud bylo svolení odmítnuto nebo pokud již bylo neoprávněné zpřístupnění v minulosti nahlášeno), došlo by v souladu s principem Notice & Stay down ke smazání či zneprístupnění souboru (a případně, pokud by tak již nebylo dříve učiněno, by byl kontaktován příslušný nositel práv s žádostí o poskytnutí svolení ke zpřístupnění veřejnosti). V případě, že by nedošlo ke spárování v žádném katalogu, zůstal by soubor přístupný, pokud by jej oprávněný nositel práv později nenahlásil.

Tato metoda nabízí poměrně široké možnosti ke zvýšení efektivity, a to přidáním dalších metadat, podle nichž by bylo možné nahrávané soubory porovnávat s databází. Zpravidla by tak bylo docíleno přesnější a spolehlivější detekce nelegálně nahrávaných autorských děl a snížení pravděpodobnosti tzv. false positive výsledků, tedy případů, kdy dojde ke smazání či zneprístupnění

souboru, který ovšem autorská práva neporušuje (například kvůli podobnosti názvu aj.). Mezi další metadata, jež by bylo pro daný účel vhodné sledovat, patří například:

- **Formát souboru** – jako nelegálně nahrávané by byly detekovány jen ty soubory, které jsou navíc nahrávány ve formátu typickém pro dané autorské dílo (např. film v audiovizuálních formátech avi, mpg, mp4, m4v, mpeg, mov, wmv apod.). Toto by mohlo zabránit případům, kdy by byly nesprávně zpřístupněny například zápisky ze čtenářských deníků, recenze či referáty, diplomové práce zabývající se daným autorským dílem a další soubory, jejichž nahrávání na úložiště není v rozporu s autorskými právy nebo si jejich autor práva nenárokuje. Podobně lze specifikovat typické formáty pro hudební díla, audioknihy, elektronické knihy, obrazové soubory a další. Samozřejmě ani toto opatření není stoprocentní: nedokáže například posoudit soubory nahrané v archivech apod. Právě kombinaci názvu díla s formátem využívá k detekci nelegálně zpřístupněného obsahu na předním českém hostingovém serveru jeden ze subjektů zastupujících nositele práv v České republice.
- **Velikost souboru** – jako nelegálně nahrávané by byly detekovány jen ty soubory, jejichž velikost je relevantní pro dané autorské dílo (např. film, PC hra či hudební album mají vždy velikost minimálně v desítkách MB, a lze tak s jistotou říci, že soubor o velikosti jednotek kB nebude obsahovat celé dílo). Toto by také mohlo zabránit případům, kdy by byly nesprávně zpřístupněny například zápisky ze čtenářských deníků, recenze či referáty, diplomové práce zabývající se daným autorským dílem a další soubory, jejichž nahrávání na úložiště není v rozporu s autorskými právy. Samozřejmě ani toto opatření není stoprocentní: ne v každém případě je možné určit konkrétní velikostní rozpětí chráněného autorského díla apod.
- **Délka stopy** – tento parametr má smysl zejména v případě zvukových a audiovizuálních záznamů, přičemž funguje podobně jako parametr velikosti souboru. Jelikož u zvukových a audiovizuálních děl lze určit jejich přehrávací délku, je možné opět vymezit pouze určité rozmezí délky stopy, se kterou se dané dílo může realisticky na úložišti vyskytnout.
- **Detekce klíčových slov** – užitečným vodítkem může být také například detekce vybraných klíčových slov v názvu nahrávaného souboru. Například pokud by název souboru obsahoval vedle jména konkrétního autorského díla např. slova „referát“, „recenze“, „fotky z dovolené“, „čtenářský deník“ aj., pak se lze domnívat, že nejde o dílo nahrávané v rozporu s autorským právem. Pochopitelně by však bylo nutné zajistit vhodnými mechanismy, aby nedocházelo ke zneužívání této výjimky účelovým označováním chráněných děl „bezpečnými“ klíčovými slovy (např. lze stanovit, že tato díla by nebyla okamžitě zpřístupněna, ale podlehla by navíc rovnou i posouzení lidským faktorem).

Tento výčet je pouze ilustrativní a určitě nezahrnuje všechny možné parametry, jež by mohly detekci nelegálně nahrávaného obsahu zefektivnit. Obecně lze nicméně v případě této varianty doporučit nespoléhat jen na párování pouze na bázi jména souboru, nýbrž raději využít více parametrů, aby nedocházelo k nezamýšlenému mazání či zpřístupňování bezproblémových souborů. Nadměrné mazání souborů, které autorská práva nijak neporušují, by mělo negativní dopad na přenos svobodných informací mezi uživateli internetových služeb a v konečném důsledku i negativní důsledky občanskoprávního charakteru (např. zásah do práva na informace aj.) pro poskytovatele služeb.

Obecně je metoda porovnávání souborů na základě názvů tou asi nejprimitivnější metodou detekce neoprávněně nahrávaného obsahu. Má pochopitelně řadu nedostatků, jimž vévodí zejména dvojice následujících:

- Při využívání této metody zůstává i při rozšíření o sekundární parametry poměrně vysoké riziko výsledku false positive, tj. nesprávného označení nezávadných souborů za takové, co porušují autorská práva. Řeč je zejména o souborech, jejichž název se sice shoduje s názvem chráněného díla, ale ve skutečnosti může jít o zcela jiné dílo (např. video z dovolené z marockého města Casablanca může být nesprávně smazáno kvůli shodě jmen mezi tímto městem a slavným válečným filmem z 40. let) či o soubor, jenž se sice chráněnému dílu věnuje, nicméně jeho tvůrcem je často sám uploader (typicky recenze, referáty, zápisky ze čtenářských deníků apod.).
- Druhým zásadním nedostatkem je primitivnost základního rozpoznávacího mechanismu – tedy názvu souboru. Potenciálnímu uploaderovi postačí, pokud název souboru jen dostatečným způsobem pozmění, aby systém nevygeneroval shodu s názvem díla v katalogu, a mechanismus tím jednoduše obejde. Pokud pak budou uživatelé poptávající tento soubor dostatečně kreativní, je poměrně vysoká pravděpodobnost, že dané autorské dílo naleznou i s lehce pozměněným jménem, a budou jej tak moci konzumovat, aniž by nositel práv obdržel adekvátní odměnu.

Přes všechny nedostatky se nicméně jedná o variantu, u níž lze předpokládat, že dokáže alespoň v nějaké míře zabránit neoprávněnému šíření autorsky chráněných děl. Nespornou výhodou této varianty, jež jde ruku v ruce s jednoduchostí, jsou pak relativně nízké náklady na její zavedení. Vyvinutí softwaru na detekci názvů, případně dalších základních vlastností nahrávaných souborů lze v současné době považovat za základní výbavu průměrného IT experta. Další velmi výraznou výhodou této metody je skutečnost, že díky své jednoduchosti je aplikovatelná na veškeré druhy obsahu (každý soubor má metadata, minimálně název, a to bez ohledu, zda se jedná o film, videohru, e-knihu, model do 3D tiskárny či výkres v AutoCADu).

Inspirací pro případnou implementaci tohoto mechanismu může být rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. února 2019, č. j. 34 C 5/2017- 360, jenž lze považovat v České republice v jistém smyslu za průlomový. Soud totiž tímto rozsudkem vůbec poprvé uložil, byť zatím pouze prvoinstančně, povinnost blížící se v principu modelu Notice & Stay down. Stalo se tak rozhodnutím soudu ve věci žalobce: DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s., proti žalovanému: Ulož.to cloud, a,s, o nárocích vyplývajících z práva duševního vlastnictví. Organizace Dilia zde žalovala provozovatele nejnavštěvovanější české datové úschovny Ulož.to kvůli neoprávněnému zpřístupňování šestice konkrétních českých filmů, jejichž autory Dilia zastupuje.

Soud tímto zatím nepravomocným rozsudkem rozhodl mimo jiné takto:

III. Žalovaný je povinen zdržet se umožnění veřejného zpřístupňování digitálních souborů s příponami .avi, .mkv, .mk3d, .mks, mp4, .m4a, .m4p, .m4b, .m4r, .m4v, .mpg, .ogv, .oga, .ogx, .ogg, .spx nebo .wmv obsahující audiovizuální díla Obušku, z pytle ven! (1955, režie Jaromír Pleskot), Ostře sledované vlaky (1966, režie Jiří Menzel), S čerty nejsou žerty (1985, režie Hynek Bočan), Vesničko má středisková (1985, režie Jiří Menzel), Pelišky (1999, režie Jan Hřebejk) a Kobry a užovky (2015, režie Jan Prušinovský), pokud můžou členové veřejnosti tyto soubory vyhledat zadáním titulu díla (s diakritikou či bez ní) ve vyhledávací poskytnutém k tomu veřejnosti žalovaným a to do 60 dnů od právní moci rozsudku.

V rozsudku je tak patrné nejen průlomové uložení povinnosti vycházející z principu Notice & Stay down („Žalovaný je povinen zdržet se umožnění veřejného zpřístupnění...“), přičemž je aplikován mechanismus založený na shodě mezi nahrávanými soubory a autorsky chráněnými díly („...pokud můžou členové veřejnosti tyto soubory vyhledat zadáním titulu díla (s diakritikou či bez ní) ve vyhledávači...“), a to ve spojení s parametrem formátu nahrávaného datového souboru, jenž je typický pro filmová, tedy audiovizuální díla („...digitálních souborů s příponami .avi, .mkv, .mk3d, .mks, mp4, .m4a, .m4p, .m4b, .m4r, .m4v, .mpg, .ogv, .oga, .ogx, .ogg, .spx nebo .wmv...“). Také zástupci některých subjektů na straně nositelů práv ostatně poukazují na tento rozsudek jako na možný příklad, jak by bylo možné chápat význam „vysokých odvětvových standardů odborné péče“ ve smyslu čl. 17 odst. 4.

4.5.2.2 Metoda hashů

Druhou variantou je metoda tzv. hashů. Její princip spočívá v tom, že každý soubor (zvukovou stopu, audiovizuální dílo, software, text aj.) je možné pomocí jednoduché matematické funkce převést do podoby krátkého textu. Takto převedené soubory pak lze mezi sebou jednoduše porovnávat, a potenciálně tak identifikovat shody mezi kontrolovaným souborem (tedy obsahem nahrávaným na úložiště) a katalogy obsahu, pro něž byla anebo naopak nebyla poskytnuta licenční práva (a případně, pokud by tak již nebylo dříve učiněno, může být v tuto chvíli kontaktován příslušný nositel práv s žádostí o poskytnutí svolení ke zpřístupnění veřejnosti).

Metoda hashů představuje řešení poměrně málo technologicky náročně a relativně levně. V současné době jde již o standardizovaný mechanismus, pro jehož zavedení není nutné investovat značné finanční prostředky do vývoje. Na druhou stranu se však jedná o řešení, které lze s vynaložením jen minimálních nákladů spolehlivě obejít. Jak již bylo uvedeno, každý soubor (nezávisle na jeho formátu) lze převést do hashe. Pokud se však originální soubor jen nepatrně změní, vygenerovaný hash bude od původního zcela odlišný.

Pro ilustraci, například anglické slovo ‚hello‘ lze matematickou funkcí převést do hashe ve formátu ‚5d41402abc4b2a76b9719d911017c592‘. Nepatrná změna v podobě pouhého přidání tečky pak vygeneruje nejen výraz ‚hello.‘, ale také hash v podobě ‚d94c10e437d18531e122ed0b45badd2a‘. Bude-li tak uživatel nahrávající na úložiště autorsky chráněný obsah jen trochu pokročilým v oblasti IT, nebude pro něj obtížné tuto nepatrnou změnu v originálu (např. odstrážení několika sekund z audiovizuálního díla) provést, a detekční systém tak obejít.

Celkově je tak metoda hashů technologicky a ekonomicky nepříliš náročným způsobem pro detekci nelegálního obsahu nahrávaného na webová úložiště. Zároveň se však jedná o metodu, kterou lze, podobně jako je tomu u prosté kontroly podle názvu nahrávaných souborů, poměrně snadno obejít, a její účinnost ve vymáhání autorských práv je tak značně omezená.

4.5.2.3 Metoda fingerprintu

Principiálně podobnou, avšak technologicky vyspělejší variantou je metoda tzv. fingerprintu. Fingerprint lze chápat v principu jako pokročilejší verzi hashe. Podobně jako lidské otisky prstů lze měřit a rozpoznávat za účelem jednoznačné identifikace každé osoby, metoda fingerprintu dokáže nacházet jedinečné charakteristiky v rámci souborů k tomu, aby jednoznačně rozpoznala daný soubor a přiřadila jej ke konkrétnímu dílu. Na rozdíl od hashe však fingerprint funguje jinak pro různé typy souborů. Například u zvukových souborů probíhá porovnávání na základě podobnosti zvukové stopy (jako je tomu např. u veřejností oblíbených mobilních aplikací k rozpoznání

hudebních děl – např. SoundHound či Shazham), u programů pak funguje na jiné bázi (zdrojový kód) apod.

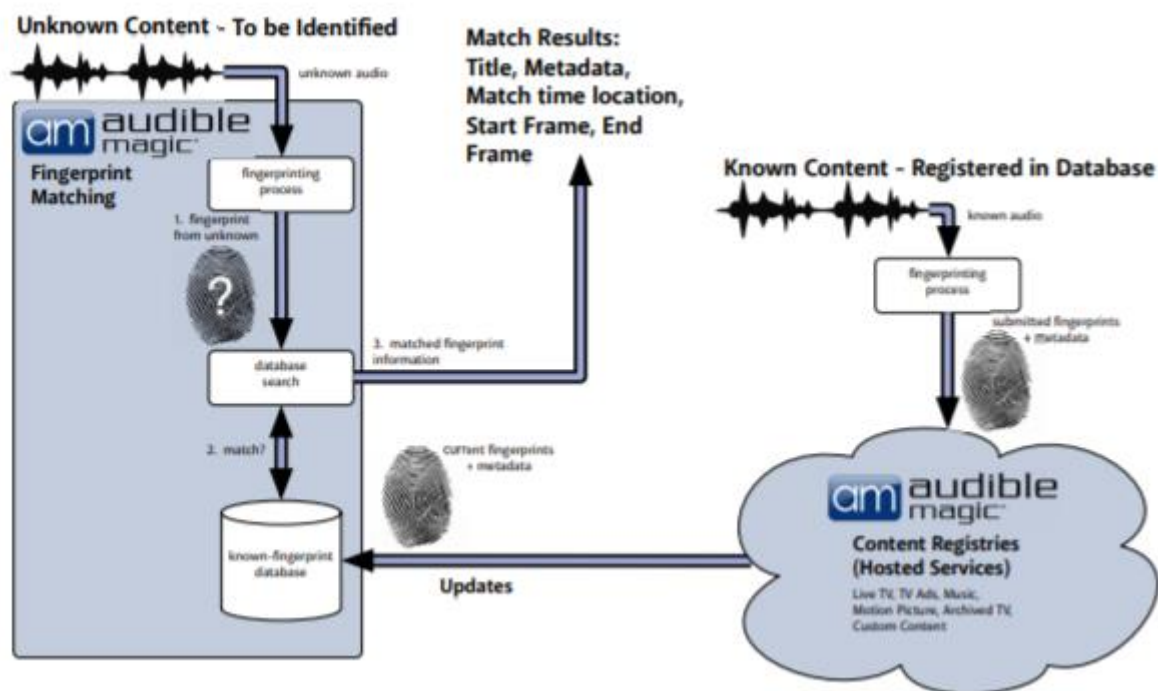
Metodu fingerprintu lze také použít na různé typy souborů. Protože však detekce a následné párování s databází probíhá na pokročilejší úrovni, jedná se o variantu ve srovnání s metodou hashů technologicky i finančně náročnější. Ani tak by však nemělo vzbudit nepřiměřené náklady, neboť se nejedná o řešení vyžadující extenzivní vývoj. Naopak lze již v současné době na trhu vybrat z celé řady produktů, které za zcela přijatelné ceny službu „matchování“ nahrávaného obsahu zajišťují. Například pro detekci zvukových souborů je dle ředitele ředitel asociace ICMP Johna Phelana aktuálně dostupných zhruba 43 produktů různých od různých poskytovatelů. Některé z nich jsou představeny dále v sekci 4.5.2.6. Výstavba podobného mechanismu pro zdaleka největší české úložiště umožňující sdílení digitálního obsahu, tedy Ulož.to, by dle názoru zpracovatelem osloveného odborníka z oboru představovala investici maximálně v řádu milionů korun.

Hlavní výhodou metody fingerprintu je pak skutečnost, že ji v porovnání s metodou hashů nelze tak snadno obcházet. Nepatrná změna originálního souboru (např. ustřížení několika sekund filmu) totiž její fingerprint nezmění (např. nezmění zvukovou stopu, která je porovnávána), a na funkci rozpoznání shody tak nemá vliv. Pochopitelně ani u této metody nelze předpokládat stoprocentní spolehlivost, nicméně ve srovnání s metodou hashů jde již o značný posun vpřed.

Obecně tak lze metodu fingerprintu pro účely detekce a mazání nelegálního obsahu považovat za metodu účinnou, a z toho důvodu je také preferována velkou částí nositelů práv, neboť jim poskytuje vyšší právní ochranu. Pro vyšší spolehlivost lze různé metody kombinovat, a to jak mezi sebou, tak s jinými metodami, doplňovat či jinak zvyšovat jejich účinnost.

Základní model fungování ACR nástrojů na bázi fingerprintu je vesměs velmi podobný. Pro jeho ilustraci je tak níže přiloženo schéma, jež konkrétně odhaluje princip, na kterém je postavena služba Audible Magic, která je jedním z lídrů na trhu ACR technologií. Více o produktu Audible Magic lze dohledat v kapitole 4.5., na jejímž konci je tato služba podrobněji popsána spolu s dalšími technologiemi na detekci digitálního obsahu.

Schéma 2: Princip fungování systému Audible Magic

Zdroj: Audible Magic

Na principu fingerprintu je založen i mechanismus pro ochranu práv duševního vlastnictví na serveru YouTube, tedy YouTube Content ID. Vídeje nahrávané uživateli na YouTube jsou automaticky porovnávány se zvukovými a video soubory zaregistrovanými nositeli práv v databázi Content ID. Dojde-li ke shodě mezi nahrávaným souborem a souborem v databázi, mají nositelé práv na výběr, zda má být nahrávaný obsah odstraněn, nebo zda má být ponechán a monetizován ve prospěch nositele práv.

4.5.2.4 Metoda digitálního vodoznaku

Čtvrtá metoda umožňující detekci nelegálně šířených autorských děl je postavena na principu digitálního vodoznaku (watermark). Jedná se de facto o obdobu klasického vodoznaku, jenž je běžně používán například při sdílení textových dokumentů ve formátu pdf. Lépe řečeno, jedná se o stejný nástroj, avšak v mnoha ohledech vyspělejší. Vodoznak lze vložit do různých typů souborů, a to prakticky nezpovězovatelně. Uživatel daného souboru tak ani jeho přítomnost nepozná. Vyspělejší, tzv. robustní vodoznaky jsou pak navíc obzvláště těžko vyhledatelné a odstranitelné, díky čemuž jsou také velmi odolné vůči změnám hostitelského souboru.

V praxi může metoda fungovat tak, že tvůrce obsahu (případně producent či vydavatel) nahraje vodoznak do digitálního originálu autorského díla, a to ještě před jeho rozmnožením a distribucí. Následně je hostitelské dílo distribuováno, přičemž vodoznak na něm zůstává v takové podobě, jak jej nositel práva vložil. V případě, že se pak kopie tohoto díla objeví například na serveru hostingové služby, lze jej nalézt právě spárováním s původním vodoznakem. Následuje klasický postup, kdy poskytovatel služby prohledá databázi poskytnutých vodoznaků a dále postupuje podle toho, zda má k danému dílu (s tímto vodoznakem) svolení ke zpřístupňování, zda mu bylo udělení

svolení odmítnuto, nebo zda dané dílo v databázi vůbec není (nahrávaný soubor neobsahoval žádný z vodoznaků v databázi).

Efektivita tohoto řešení záleží primárně na robustnosti vodoznaku. Je-li vodoznak jen málo robustní (v extrémním případě na první pohled rozpoznatelný – jako je tomu např. u klasických vodoznaků na dokumentech v pdf), může dojít k jeho deformaci či ztrátě s každou provedenou modifikací daného souboru, tj. například s každým kopírováním, konverzí do jiného formátu, změnou metadat či oříznutím. Soubor s poškozeným nebo ztraceným vodoznakem pak postrádá schopnost být spárováním se vzorovým vodoznakem v databázích. Naopak je-li vodoznak skutečně robustní, běžný uživatel si jej vůbec nevšimne a ani pokročilý uživatel jej nemusí nalézt, ani kdyby se o to záměrně snažil (např. aby mohl vodoznak odstranit, a zbavit tak kopii díla schopnosti být nalezenou). Vysoká robustnost vodoznaku je tak základním předpokladem pro efektivitu tohoto přístupu.

Jsou-li tedy vodoznaky dostatečně robustní, lze tuto metodu považovat za velmi efektivní způsob ochrany práv duševního vlastnictví, jež může být v některých případech i účinnější nežli fingerprint. Její velkou výhodou zároveň je, že vodoznak lze vložit do různých typů souborů, ať už jde o zvukové záznamy, audiovizuální soubory nebo obrazové a textové formáty.

Naopak velkou nevýhodou tohoto systému je, že vodoznak je nutné vložit do originálního souboru vždy před jeho distribucí. Metodu tak nelze využívat na díla, která byla již jednou publikována bez vodoznaku. Respektive jde, avšak je třeba pak počítat s tím, že jakékoliv kopie původní verze díla, která ještě neobsahovala vodoznak, nebude možné detekovat. Obecně je tak metoda vodoznaku vhodná zejména pro tvůrce nového obsahu, případně pro tzv. re-releasy, tedy znovu vydávané verze původních děl (např. filmů s remasterovaným obrazem, hudebních děl s lehce pozměněnou aranží apod.). Naopak tato metoda není vhodná pro autorskoprávní ochranu starších děl a vůbec děl, jež již byla v nějaké podobě bez vodoznaku vydána.

4.5.2.5 Diskuze technologických řešení

Jak již bylo řečeno v úvodu této podkapitoly, postojí dvou hlavních stran této problematiky, tedy strany nositelů práv a strany poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online se výrazně liší. Na jedné straně tábor nositelů práv jednoznačně preferuje zavedení spolehlivých technických mechanismů, aby maximalizoval efektivitu boje proti neoprávněnému šíření autorských děl a tím minimalizoval škody nositelů práv, které zastupuje.

Oproti tomu strana poskytovatelů služeb s povinností monitoringu nahrávaného obsahu obecně nesouhlasí, a to z několika zásadních důvodů. Některé z těchto důvodů jsou spíše ideové a netýkají se technologií jako takových, protože jsou podrobněji rozebrány v kapitole 4.8. Argumenty, které se vztahují ke konkrétním technologickým řešením, a spadají tak tematicky do této kapitoly, uvádíme zde.

V diskuzi o možných konkrétních řešeních argumentuje strana poskytovatelů služeb třemi stěžejními postoji:

- a) neadekvátně vysoké náklady na potřebná technologická řešení,
- b) nemožnost zaručení stoprocentní spolehlivosti i v případě nejvyspělejších řešení,
- c) neexistence řešení pro celou škálu možných autorských děl.

Neadekvátně vysoké náklady na potřebná technologická řešení

První argument proti adopci přísnějších technologických opatření naplňujících princip Notice & Stay down poukazuje na to, že i ta „jednodušší“ řešení, která již nyní existují právě pro ty nejtypičtější formy obsahu, jsou neadekvátně nákladná a zejména pro menší internetové firmy mohou být i likvidační, což by v konečném důsledku zcela zabrzdílo rozvoj služeb informační společnosti nejen v České republice, ale napříč celou Evropskou unií.

Zatímco velcí světoví hráči, jako je Google (se službou YouTube) či Facebook by tyto náklady byli schopni pokrýt (ostatně oba tyto giganti již na svých službách mechanismy na rozpoznání autorsky chráněného obsahu používají), pro malé začínající technologické společnosti a inovativní start-upy by taková povinnost představovala znatelnou bariéru ve vstupu na trh.

Svoji argumentaci opírají o dostupná data o vývoji mechanismu YouTube Content ID, podle nichž investovala společnost Google do vývoje rozpoznávacího nástroje během 12 let částku atakující v přepočtu 2 miliardy korun. Vzhledem k tomu, že na YouTube dochází pouze ke zpřístupnění audiovizuálních děl, tedy souborů jednoho typu, argumentují někteří, že podobnou částku by bylo nutno vynaložit na zavedení obdobných nástrojů detekujících neoprávněně nahrávaný software, zvukové soubory, textové dokumenty apod. Ve výsledku by tak muselo dojít k naprostému zamrznutí v rozvoji internetových společností.

Proti takto vysokým odhadům potřebných finančních nákladů se ovšem důrazně staví (nejen) zástupci strany nositelů práv. Argumentují tím, že adoptovaná řešení nemusí vůbec vykazovat takovou technologickou vyspělost jako nástroj YouTube Content ID. Deklarovaná hodnota nákladů ve výši 2 miliard korun navíc údajně neodpovídá nákladům vynaloženým na vývoj mechanismu, nýbrž představuje celkovou hodnotu, za kterou Google akvíroval společnost, jež daný nástroj poskytuje, plus další náklady s tím spojené.

Pro zajištění přiměřené ochrany práv autorů a jejich zástupců podle zástupců nositelů práv zcela postačí technologie podobné těm, které v současnosti tyto subjekty samy na své náklady využívají pro vyhledávání a nahlašování neoprávněně zpřístupňovaných souborů na internetových úložištích. Těchto nástrojů přitom již v současnosti existuje celá řada, navzájem si konkurují a náklady na jejich využívání se pohybují ve zcela jiných řádech.

Pro ilustraci, některé subjekty využívající některé z předmětných nástrojů vynakládají na využívání těchto nástrojů částky v řádech nižších jednotek tisíc dolarů měsíčně. Samotné pořízení a nastavení systému si přitom vyžádala jednorázovou investici v hodnotě cca 2500 dolarů. Podle strany nositelů práv si tak investice do vhodných prověřovacích nástrojů v žádném případě nevyžádají náklady v takových hodnotách, že by znemožňovaly internetovým hráčům vstup na trh nebo by pro ně byly likvidační.

Ostatně sami zástupci nositelů práv také připomínají ustanovení Směrnice v čl. 17 odst. 5, v němž je pro případné posuzování adekvátnosti přijatých mechanismů na straně poskytovatelů služeb informační společnosti zakotven princip proporcionality. Tím má být právě zamezeno situacím, kdy by měla adopce pro poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online přinést neúnosně vysoké, tím spíše pak likvidační náklady. Předmětný odstavec pro připomenutí praví:

„Při určování, zda poskytovatel služby splnil své povinnosti podle odstavce 4, a s ohledem na zásadu proporcionality se zohlední mimo jiné:

- a) *druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby a*
- b) *dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb.*“

A znovu je nyní na místě připomenout již výše citovaný recitál č. 66, podle něhož by se při posuzování, zda poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online vyvinul veškeré úsilí v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče, mělo přihlídnout k tomu, zda poskytovatel služeb učinil veškeré kroky, které by učinil pečlivý hospodář, a to s přihlédnutím k osvědčeným postupům v odvětví a účinnosti opatření přijatých s ohledem na všechny relevantní faktory a vývoj, jakož i k zásadě proporcionality. Přestože tedy směrnice nestanoví konkrétní mechanismy, jakými by měli poskytovatelé služeb dostát svým novým povinnostem, poskytuje právě recitál 66 velmi užitečné vodítko pro interpretaci „veškerého úsilí“, o němž mluví čl. 17 odst. 4 v bodě b).

Ani subjekty na straně nositelů práv v rámci konzultací nedeklarovali své požadavky na žádná technologicky mimořádně náročná a nákladná opatření. Naopak se jejich zástupci vesměs vyjádřili v tom smyslu, že k naplnění „vysokých odvětvových standardů odborné péče“ zcela postačí adopce mechanismů srovnatelných s těmi, které nyní sami nositelé práv využívají pro vyhledávání a nahlašování nelegálně zpřístupněného obsahu na úložištích. Řeč je tak o klasických nástrojích pracujících na bázi fingerprintu (např. Audible Magic), případně dokonce mnohem jednodušší a levnější varianty detekce podle metadat.

Důležité dle různých oslovených subjektů je, aby alespoň nějakou minimalistickou sadu jednoduchých opatření zavedla každá služba pro sdílení obsahu online. V závislosti na její velikosti, dosahu a ekonomické hodnotě zpřístupňovaných děl by pak měla být výška této pomyslné minimální laťky nastavena, a to od nejjednodušších opatření fungujících na principu identifikace dle názvu souboru u nejmenších služeb až po robustní, rychlé a efektivní mechanismy založené na principu fingerprintu či vodoznaku nebo kombinující různé metody u největších hráčů typu YouTube, Facebook, Dailymotion či v tuzemském prostředí Ulož.to.

Je samozřejmé, že na straně poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online vyvolávají povinnosti uložené článkem 17 nutnost vynaložení určitých finančních nákladů. Jak však poznamenávají některé oslovené subjekty (nejen ze strany nositelů práv, ale i ze strany technologických firem), s provozem takřka každé služby jsou spojeny nějaké vstupní bariéry, ať už v podobně investiční, regulatorní či ryze finanční. Působí-li navíc některé společnosti v sektoru, v němž dochází v masivním měřítku k porušování zákonů a k zásahu do práv jiných subjektů, je nutnost vynaložení určitých nákladů na „copyright compliance“ v zásadě přijatelnou cenou za vstup na tento velmi lukrativní a stále rostoucí trh.

Nemožnost zarušení stoprocentní spolehlivosti

Druhým stěžejním argumentem je skutečnost, že ani ty v současnosti nejvyspělejší řešení nedosahují a pravděpodobně nikdy nedosáhnou stoprocentní úspěšnosti v detekci neoprávněně zpřístupněného obsahu. Některé společnosti nabízející prostor pro sdílení obsahu online tak namítají, že i když v dobré víře zavedou co nejeфекtivnější technologické mechanismy pro detekci a automatické odstraňování obsahu porušujícího autorská práva, nikdy se jim nepodaří mít v této detekci stoprocentní úspěšnost. Uživatel, který je v oblasti IT dostatečně znalý, si vždy najde cestu,

jak tyto mechanismy obejít. Vyloučit samozřejmě nelze ani chybu na straně samotného mechanismu. Poskytovatelé se tak obávají, že i přes zavedení pokročilých technologií v dobré víře u nich bude nalézáno opakované porušování autorských práv ke stejnému obsahu, a budou tak tvrdě sankciováni.

Zde je nutné podotknout, že odborníci zastupující držitele práv s tímto argumentem souhlasí. Ostatně i již zmíněný a technologicky velmi vyspělý nástroj YouTube Content ID, jenž se právě principy podobné přístupu Notice & Stay down snaží naplňovat, nevykazuje úspěšnost na úrovni 100 procent. Pokročilejší uživatelé internetu si vždy cestu k nelegálnímu šíření naleznou, a tak i na serveru YouTube bude vždy určité procento obsahu, jenž tam byl uložen a zpřístupněn v rozporu s autorským právem. A stejně tak je třeba také počítat s určitým počtem tzv. „false positive“ výsledků, tedy případů, kdy je soubor chybně nahlášen jako nelegálně zpřístupněný. Obecně je však přístup YouTube ke copyrightu vnímán spíše pozitivně, a to i ze strany českých nositelů práv: nemá smysl trestat poskytovatele za 10 procent nelegálního obsahu, pokud 90 procent dokáží pohlídat.

Spíše než hledat řešení se stoprocentní úspěšností je tak i podle některých zástupců držitelů práv nutné v případné implementaci směrnice zachovat určitou formu tolerance pro ty poskytovatele, kteří prokáží, že zavedli pro detekování ilegálního obsahu mechanismy alespoň dostatečně efektivní. Ostatně i zde lze znovu připomenout ustanovení článku 17 v odstavci 5, který zdůrazňuje kritérium proporcionality a adekvátnosti aplikovaných technologických řešení, a současně opět bod (66) recitálu Ten totiž jasně praví, že *„podle druhu obsahu by mohly být vhodné a přiměřené různé způsoby, jak zabránit dostupnosti obsahu chráněného autorským právem, k jehož užití nebylo poskytnuto svolení, a proto nelze vyloučit, že v některých případech lze zamezit dostupnosti nepovoleného obsahu pouze poté, co jej nositelé práv oznámili.“*

S potenciálním dosažením výše uvedeného cíle nicméně souvisí dva nelehké problémy v právní rovině:

- a) Nastavení legislativního rámce tak, aby onu „toleranci“ výskytu nelegálně zpřístupněného obsahu v omezeném množství umožňoval, avšak zároveň aby neusnadňoval zneužívání této tolerance ze strany OCSSP. Ona míra přijatelného množství protiprávně zpřístupněného množství by měla být v souladu s aktuálními technologickými možnostmi, možnostmi jednotlivých poskytovatelů i zásadou proporcionality. Nutno dodat, že jistou mírou tolerance by neměla být dotčena povinnost jakýkoliv nahlášený soubor znepřístupnit a vynaložit veškeré úsilí k zamezení budoucího nahrání příslušného díla.
- b) Potřeba nezávislého auditu technologických opatření zaváděných poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online k detekci nelegálního obsahu. Tento audit by měla provádět nezávislá odborná autorita, aby na jedné straně mohla kvalifikovaně posoudit relevanci a funkcionalitu zavedených mechanismů, a na straně druhé nebudila podezření z podjatosti či zavádění prvků připomínajících cenzuru. Případné odhalení cílených systematických distorzí v detekčních mechanismech by pak provinilým poskytovatelům nemělo být obtížně prokazatelné, a to i v trestněprávní rovině.

Neexistence řešení pro celou škálu možných autorských děl

Třetím argumentem proti adopci přísnějších standardů principu Notice & Stay down je tvrzení, že spolehlivé technologické řešení zabírající celou škálu autorsky chráněných děl v současnosti neexistují. Co se týče filmů, seriálů, e-knih, audioknih, hudebních děl či obrazových souborů, jež

jsou nejčastěji spojovány s problémem internetového pirátství, tam, jak bylo zmíněno výše, jsou již dostatečně efektivní opatření dostupná (několik případů je uvedeno dále v sekci 4.5.2.6.).

Na principu zdrojového kódu či vodoznaku lze například nastavit systémy pro rozpoznání softwarových produktů, včetně počítačových programů či videoher. Vážnější problém pak nastává u jiných typů obsahu, na který se také může vztahovat autorskoprávní ochrana. Jedná se například o následující druhy digitálního obsahu:

- výkresy v AutoCADu,
- modely do 3D tiskáren,
- moduly do počítačových her,
- schémata elektrických obvodů,
- databázová schémata,
- DTP výkresy,
- finanční záznamy,
- geografické údaje,
- vektorové grafiky,
- textury,
- matematické rovnice,
- balíčky programů pro operační systémy,
- meteorologické databáze,
- biomedicínská data,
- chemické záznamy,
- programovací jazyky.

Problémem navíc je, že s dynamickým rozvojem informačních technologií se spektrum digitálního obsahu neustále rozšiřuje, a druhů děl, na něž se může autorskoprávní ochrana vztahovat, v čase velmi rychle přibývá.

Samostatnou kapitolou je potom neschopnost ACR nástrojů prověřovat soubory zabalené nahrávajícími uživateli do archivů (např. rar, zip, arj, gz, tgz aj.). Existuje tak obava, že právě častějším využíváním datových archivů mohou být ustanovení článku 17 do značné míry obcházena. V takovém případě by bylo možné obsah detekovat pouze podle názvů, případně přidat do detekčních mechanismů nástroje na rozbalení archivů. To však již může být dosti obtížné (např. jsou-li archivy zaheslovány) a také nákladnější, nehledě na právní otázku, zda automatické rozbalování zaheslovaných archivů není v rozporu se zásadami ochrany osobních údajů apod.

Také v této souvislosti je nicméně na místě opět připomenout ustanovení článku 17 v odstavci 5 a zejména pak recitál č. 66, které mají za cíl poskytnout oporu právě pro argumentaci nemožnosti či přílišné náročnosti detekce některých komplikovaných či hůře rozpoznatelných typů souborů. V těchto ustanovení se mimo jiné praví, že:

- při posuzování splnění povinností OCSSP se zohlední dostupnost vhodných a účinných prostředků a jejich náklady pro poskytovatele služeb (z čl. 17 odst. 5);
- zároveň se zohlední druh a rozsah služeb, jejich cílové publikum a typ děl a jiných předmětů ochrany nahraných uživateli služby (z čl. 17 odst. 5);
- podle druhu obsahu by mohly být vhodné a přiměřené různé způsoby, jak zabránit dostupnosti obsahu chráněného autorským právem (z recitálu č. 66);
- nelze vyloučit, že v některých případech lze zamezit dostupnosti nepovoleného obsahu pouze poté, co jej nositelé práv oznámili (z recitálu č. 66).

Tato ustanovení jednoznačně deklarují, že zaváděné mechanismy a zejména pak vymáhání jejich výsledků by měly brát ohled na technologické a finanční možnosti služeb (připomeňme výklad o vykonání kroků, které by učinil pečlivý/řádný hospodář). A v této souvislosti opět jednoznačně deklarují, že zaváděná opatření nemusí být stejná či generovat stejné výsledky (efektivitu) napříč

různými druhy obsahu. V posledním bodě je pak dokonce explicitně připuštěno, že případě některých druhů děl nemusí být ideální řešení dostupná, a nezbude tak prozatím, než se spokojit s ochranou práv duševního vlastnictví na stávajícím principu Notice & Take Down.

Také mnozí z oslovených zástupců strany nositelů práv vyjádřili názor, že v případě obtížně rozpoznatelných druhů obsahu považují za zcela adekvátní, aby byly pro detekci pirátského obsahu přijata alespoň ta nejprimitivnější opatření, jako je detekce na základě metadat, konkrétně třeba jen dle názvu díla. I výkres v AutoCADu, model do 3D tiskárny, matematická rovnice či chemický záznam mají minimálně název, a jsou-li autorským dílem, může detekce jejich nelegálního zpřístupnění probíhat alespoň na takto primitivním principu, a to až do doby, kdy se na trhu objeví dostatečně efektivní a současně dostupný rozpoznávací nástroj i na tyto druhy obsahu.

Katalog autorského obsahu

Výše popsané metody detekce nahrávání předmětů ochrany v digitální podobě na internetové úložiště předpokládají vytvoření a správu jakýchsi katalogů. Ty by mohly mít různou podobu v závislosti na tom, jakým způsobem by OCSSP svá protipirátská opatření zavedli.

Obecně princip, jenž článek 17 v odstavci 4 nastoluje, vyžaduje existenci katalogu či databáze, která bude obsahovat:

- a) seznam děl, ke kterým byla ze strany nositelů práv udělena svolení ke sdělování veřejnosti (např. na základě licenční smlouvy) – a to včetně potřebných informací poskytnutých nositeli práv pro účely detekce těchto děl (tj. metadata, hash, fingerprint či vodoznak). V případě shody nahrávaného souboru s dílem v tomto seznamu bude dílo zpřístupněno veřejnosti a (v závislosti na parametrech licence) potenciálně dojde ke spuštění mechanismu odměn pro nositele práv, distributory či autory.
- b) seznam děl, u kterých nositel práv odmítl poskytnout svolení ke sdělování veřejnosti – a to včetně potřebných informací poskytnutých nositeli práv pro účely detekce těchto děl (tj. metadata, hash, fingerprint či vodoznak). V případě shody nahrávaného souboru s dílem v tomto seznamu nebude soubor zpřístupněn.

Předpokladem pro funkční párování nahrávaných souborů s databázemi autorských děl je pochopitelně součinnost nositelů práv, kteří musí do databází dodávat data relevantní pro zvolenou metodu detekce.

Relevantní a nezbytné informace

Jak již bylo uvedeno na několika místech tohoto textu, součinnost nositelů práv s poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online ve smyslu poskytování „relevantních a nezbytných informací“ (jak o nich mluví č. 17 odst. 4b) je zcela kritickým předpokladem pro fungování a naplnění hlavních cílů článku 17. Budou-li totiž nositelé práv pasivní, nebudou-li s poskytovateli služeb komunikovat nebo nebudou-li jim poskytovat tyto „relevantní a nezbytné informace“ v kvalitě dostatečné pro jejich zpracování detekčními mechanismy, nelze očekávat jakoukoliv nápravu současného stavu.

Co přesně se rozumí těmito „relevantními a nezbytnými informacemi“ (díle v tomto oddíle jen jako Informace), záleží především na zvolené metodě, která bude pro ochranu autorských práv daného druhu digitálního obsahu zvolena. Bude-li zvolena metoda detekce na základě metadat, budou nositelé práv v zájmu ochrany svých zájmů muset dodávat sady metadat pro konkrétní autorská

díla. V dalších variantách pak bude třeba, aby nositelé práv poskytovali provozovatelům služeb ke konkrétním autorským dílům hashe, fingerprinty či vložené vodoznaky.

Poskytovatelé služeb jsou na druhé straně v souladu s odst. 8 čl. 17 povinni poskytnout nositelům práv přiměřené informace o tom, jaké Informace od nich potřebují, a to v závislosti na tom, jaký konkrétní mechanismus na ochranu autorských práv v rámci své služby adoptovali. Měli by přitom být dostatečně konkrétní, aby nebyla narušena transparentnost mechanismů.

V úvahu připadá více modelů, jak by poskytování těchto Informací mohlo v praxi fungovat. Níže zmíní zpracovatel některé z nich:

- a) poskytovatel služeb spravuje vlastní databázi, která je uzavřená – OCSSP vytvoří vlastní databázi autorských děl. V návaznosti na každou uzavřenou licenční dohodu si nechá poskytnout Informace a ty nahraje do databáze. Případně v závislosti na parametrech licenční dohody dá těmto nositelům práv možnost nahrávat Informace k novým dílům samostatně, přičemž OCSSP o tom například dostává reporty aj.
- b) poskytovatel služeb spravuje vlastní databázi, která je otevřená nositelům práv – OCSSP vytvoří vlastní databázi autorských děl, avšak přístup nechá otevřený. Každý nositel práv se pak bude moci do databáze zaregistrovat a nahrávat do ní Informace sám, přičemž licenční dohoda bude uzavřena automaticky aktem registrace dle standardů služby.
- c) poskytovatel služeb využívá externí databázi dodavatelé detekčního nástroje – OCSSP zakoupí detekční mechanismus či jeho provoz od externího subjektu (např. společnosti, jež systémy ACR vyvíjí či dodává) a využije i jeho databázi děl. Ta však může být omezená. V případě, že na server
- d) poskytovatel se připojí k centrální databázi autorských děl – OCSSP zavede vlastní či zakoupený mechanismus na detekci autorského obsahu, ale místo vlastní databáze děl se připojí k databázi centrální. Tento model, jež byl v rámci konzultací také zmíněn, předpokládá, že v reakci na směrnici jako takovou dojde k vytvoření jakési globální databáze autorských děl, do které budou moci nositelé práv nahrávat Informace. S vytvořením takové databáze je ovšem spojeno několik otázek. Zaprvé, katalog bude muset být někým vytvořen a následně svěřen do něčí správy. Proto je zcela esenciální podmínkou to, aby správa katalogu probíhala nezávisle, důvěryhodně a transparentně a aby byla podrobována pravidelnému nezávislému auditu. Zároveň je třeba počítat s tím, že vybudování a provoz databáze by si vyžádalo poměrně významné náklady (např. byl-li by katalog pod provozem státu, lze dle osloveného odborníka z oboru náklady na jeho vybudování odhadnout v řádek desítek milionů korun). Z technologického hlediska by vybudování katalogu a jeho uvedení do provozu významně obtížné nebylo. Základem by muselo být stabilní API rozhraní, skrze které by probíhalo ověřování obsahu ze strany jednotlivých poskytovatelů služeb pro jeho online sdílení. Katalog by musel být pravidelně dynamicky doplňován, přičemž toho doplňování by nemělo mít vliv na jeho funkčnost.

Uvedené příklady jsou pouze ilustrativní a je možné je mezi sebou kombinovat. Například ona centrální databáze autorských děl nemusí obsahovat skutečně všechna díla, jež ne na internetu objeví. V takových případech by pak i služba napojená na centrální systém pravděpodobně shromažďovala Informace na individuální bázi.

4.5.2.6 Konkrétní příklady produktů pro detekci nelegálně sdíleného obsahu

V tomto oddíle uvádí zpracovatel konkrétní příklady nástrojů, jež mohou sloužit k detekci nelegálně zpřístupňovaného obsahu v rámci služeb pro sdílení obsahu online. Technologie, jež byly vybrány do tohoto ilustrativního přehledu, jsou zaměřeny na různé typy děl.

Nástroje jsou rozděleny do skupiny podle metody detekce, kterou využívají. Metody detekce na bázi metadat a hashů jsou příliš jednoduché, a proto zde vyhledáváním jejich poskytovatelů zpracovatel nezabýval. Jedná se v podstatě o jednoduché IT nástroje. Níže jsou tedy uvedeny příklady poskytovatelů ACR řešení na bázi fingerprintu či vodoznaku. Výčet nástrojů si v žádném případě neklade ambici být výčtem kompletním. Dle jednoho z konzultujících subjektů existuje jen pro oblast hudebních děl nejméně 43 spolehlivých detekčních nástrojů.

A) NÁSTROJE NA PRINCIPU FINGERPRINTU

Audible Magic

- Systém Audible Magic je se svými 31 patenty jedním z lídrů trhu ACR. Společnost nabízí mimo jiné hardwarové a softwarové produkty, které identifikují zvukový a obrazový obsah, synchronizují akce mezi mediálními zařízeními, spouštějí interaktivitu uživatelů, generují reporty o využití obsahu a napomáhají nositelům práv k monetizaci obsahu.
- Mezi zákazníky a partnery Audible Magic lze nalézt významné zástupce technologického, zábavního a mediálního průmyslu – např. Dailymotion, Deluxe, Ensequence, Intel, Sling Media, Sony Music, SoundCloud či Vimeo. Systém Audible Magic využívá také sociální síť Facebook. Organizace IFPI vidí v systému Audible Magic vhodný nástroj, jež v případě zvukových záznamů naplňuje vysoké odvětvové standardy odborné péče.
- Technologie systému Audible Magic se používá k identifikaci neznámého mediálního obsahu. Fingerprint tohoto obsahu je porovnáván se známými fingerprintu zaregistrovanými v databázi Audible Magic. Proces funguje pro jakoukoli formu zvukového obsahu a pro videoobsah, který obsahuje zvukovou stopu. Patentovaná technologie ACR identifikuje všechna média na základě vnímacích charakteristik zvuku a videa, a to napříč různými formáty souborů, kodeky, bitovými rychlostmi a kompresními algoritmy.
- S mírou správné identifikace na úrovni 99,99 procenta vykazuje systém Audible Magic téměř nulovou míru „false positive“ výsledků a nevyžaduje žádnou závislost na metadatech, vodoznacích nebo hashi jednotlivých souborů. Systém si dokáže poradit také s mnoha typy transformací nebo s hlukem na pozadí.
- Stejný proces se používá pro identifikaci médií i pro synchronizaci se zdrojem médií. Tato technologie tak uživateli dokáže sdělit, co se hraje, a také aktuální polohu na časové ose toho, co se hraje.
- Audible Magic již více než deset let shromažďuje a provozuje registry známého obsahu, které jsou v čase průběžně doplňovány, a to rychlostí v průměru přes 250 000 nových titulů za měsíc. Odesílání fingerprintu a metadat do Audible Magic je nyní integrováno v rámci standardních pracovních postupů ve většině renomovaných mezinárodních mediálních společnostech, včetně hlavních nahrávacích společností a televizních a filmových studií. Audible Magic nabízí databáze a hostované vyhledávací služby zahrnující živé televizní vysílání, televizní reklamu, archivovaný televizní obsah a filmová a hudební díla. Služby

Audible Magic fungují v plném nasazení již řadu let, přičemž splňují nebo překračují náročné požadavky na výkon a úroveň služeb i u těch největších světových společností v oblasti sociálních médií, jež čítají řádově stovky milionů uživatelů.

- Náklady na systém Audible Magic se skládají z jednorázového nákladu na připojení (nižší jednotky tisíc dolarů) a dále z provozních nákladů (ve výši dle počtu detekovaných souborů). V českých podmínkách jsou měsíční provozní náklady odhadovány rovněž ve výši jednotek tisíc dolarů.

ACRCloud

- ACRCloud je původem čínský systém na rozpoznání hudebního obsahu metodou fingerprintu. Kromě samotné detekce obsahu nabízí také nástroje na následnou monetizaci a zajištění odměn pro tvůrce obsahu.
- Disponuje rozsáhlou databází více než 72 milionů hudebních děl.
- Kromě klasického ‚music recognition‘ nabízí také tzv. ‚humming recognition‘, tedy rozpoznání hudebního díla na základě pouhého broukání, a to na vzorku více než 1 milionu děl v šesti světových jazycích.
- Systém ACRCloud využívá například služba Deezer, výrobci smartphonů Huawei a Xiaomi či výrobci automobilů, jež ho využívají pro rozpoznání hudby při poslechu za jízdy.

Beatgrid Media

- Nástroj z dílny nizozemské firmy Beatgrid Media slouží primárně k rozpoznání televizního či rozhlasového obsahu (zejména reklam) na základě zvukového fingerprintu. Zakládá si na přesnosti a rychlosti detekce.
- Využíván je zejména společnostmi v reklamní branži.

Bing Audio

- Bing Audio je nástroj pro rozpoznání hudby pomocí fingerprintu z dílny Microsoftu.
- Jako aplikace je instalován na chytré telefony s operačním systémem Windows Phone.

bmat

- Nástroj bmat je původem španělská technologie k rozpoznání hudebních děl z televize, rozhlasu i venkovní produkce, a to za použití fingerprintu.
- Uživatelé nabízí nejen rozpoznání daného díla, ale rovněž poskytnutí komplexních metadat včetně informací o autorství, licenci a nositeli práv.
- Cílovou skupinou jsou zájemci o rozpoznání obsahu napříč celým řetězcem, tj. od autorů přes producenty, vydavatele, kolektivní správce, provozovatele vysílání, streamovací služby a další poskytovatele digitálního obsahu až po hudební kluby.
- V databázi bmat lze nalézt přes 72 milionů děl od více než 120 autorů.
- Služba pokrývá tisíce rozhlasových a televizních stanic ve 134 zemích a stovky klubů po celém světě. Služby bmat využívá například německé ZDF radio.

Gracenote

- Americká společnost Gracenote nabízí prostřednictvím svého fingerprintového nástroje MusicID službu pro rozpoznávání hudebních děl, přičemž uživateli poskytuje komplexní sadu metadat, včetně obrázku s obalem příslušného alba relevantních odkazů.
- Produkt MusicID je využíván například v rámci hudebních přehrávačů iTunes, Groove Music, Windows Media Player či dříve v legendárním Winampu. Kromě toho jsou s jeho pomocí rozpoznávána hudební díla také ve 110 milionech automobilů po celém světě.

ivitec

- Německý nástroj ivitec slouží k rozpoznání jakéhokoliv televizního signálu na bázi video-fingerprintu.
- Je poměrně robustní, a poradí si tak i se signálem v horší kvalitě.

Mytitle

- Mytitle je produkt české společnosti ARTinii Production.
- Nabízí vyspělé kódování jakýchkoliv datových souborů spolu s párováním na bázi fingerprintu. Určen je tak pro hudebníky, fotografy, grafické designéry, scenáristy, ale také pro právníky a jiné profese zacházející s tajnými dokumenty.

Pex

- Kalifornský nástroj Pex nabízí mimořádně kvalitní a robustní rozpoznání na bázi audio- a video-fingerprintu.
- Technologie je odolná vůči kompresím, oříznutím, okolnímu hluku i jiným modifikacím.

Samba TV Content ID

- Samba TV Content ID je patentovanou technologií automatického rozpoznávání obsahu společnosti Samba, jež kombinuje fingerprint se strojovým učením, díky čemuž dokáže okamžitě identifikovat veškerý obsah přehrávaný v televizi či rádiu.
- Nástroj je produktem americké společnosti Axwave, jež byla teprve v srpnu 2019 koupena společností Samba.
- Využíván je ve velké míře společnostmi v oblasti mediálního výzkumu či pro reklamní účely.
- Databáze televizních reklam a pořadů a pokrytí TV kanálů patří k vůbec nejširším na trhu.

Shazam

- Shazam je jedním z nejnámějších a nejoblíbenějších ACR systémů. Jako aplikaci na chytrém telefonu jej aktivně využívá více než 100 milionů uživatelů.
- Od roku 2018 je tento v Londýně vyvinutý nástroj vlastněn společností Apple.
- Kromě hudby rozpozná Shazam také TV pořady, reklamy či některé filmy. Potřebuje však čistou zvukovou stopu, a neporadí si tak s poslechem živé hudby či karaoke.
- Po rozpoznání pomocí zvukového fingerprintu nabídne uživateli komplexní sadu metadat včetně odkazů na legální platformy ke koupi či přehrání.

- Shazam je integrován také do hlasového asistenta Siri na přístrojích Apple.

SoundHound

- SoundHound je rovněž jedním z neznámějších a nejoblíbenějších ACR systémů. Také v jeho případě přesahuje počet uživatelů hodnotu 100 milionů.
- Původem kalifornský nástroj lze kromě smartphonů nalézt také v automobilech značek Mercedes-Benz, Honda či Hyundai.
- K rozpoznání hudebních děl používá zvukový fingerprint. Poradí si však také s rozpoznáním lidského hlasu i pouhého broukání.

TuneSat

- Americký nástroj TuneSat slouží k rozpoznání hudebních děl na bázi audio-fingerprintu.
- Díky vysoké robustnosti funguje i v hlučných prostředích. Uživatelům posílá nejen informace, ale také konkrétní audionahrávky z každé detekce.
- Využívá jej například vydavatelé Universal, Razor & Tie Music Publishing či kanál NBC Sports.

Vobile

- Nástroj VideoTracker americké společnosti Vobile Group slouží k rozpoznání audiovizuálního obsahu na bázi video-fingerprintu.
- VideoTracker monitoruje široké spektrum služeb zpřístupňujících digitální obsah včetně úložišť, streamovacích služeb, sociálních sítí, rozcestníků i peer-to-peer služeb a automaticky zasílá notifikace o zásazích do práv duševního vlastnictví.

B) NÁSTROJE NA PRINCIPU VODOZNAKU

Digimarc

- Americká společnost Digimarc nabízí prostřednictvím svého produktu Digimarc Barcode obzvláště robustní nástroj k identifikaci digitálního obsahu různých podob – zvukových i audiovizuálních stop, obrázků i textových souborů.
- Za použití metody vodoznaku tak nositelům práv napomáhá k ochraně autorských práv v oblasti hudby, audioknih, filmů a dalších audiovizuálních děl, elektronických knih i fotografií a dalších obrazových děl.
- Vodoznak Digimarc Barcode pro zvukové nahrávky je zcela nerozpoznatelný, a nemá tak žádný vliv na kvalitu nahrávky. Zároveň je vložený vodoznak extrémně robustní a funguje uspokojivě ve všech prostředích. Bez újmy projde i opakovanou kompresí, překódováním a dalšími modifikacemi hostitelského souboru. Díky své robustnosti nemůže být vodoznak prakticky identifikován, a v důsledku tedy ani odstraněn, aniž by nedošlo k fatálnímu poškození samotného obsahu.

- Podobné parametry, včetně praktické neviditelnosti, má také vodoznak Digimarc Barcode pro digitální obrazy. Bez újmy projde také opakovanou kompresí, změnou formátu, editací, ořezáváním a dalšími modifikacemi hostitelského souboru.
- Vodoznakem Digimarc Barcode lze opatřit také textové soubory, typicky pak elektronické knihy, a napomoci tak autorům a nakladatelům předcházet nelegálnímu šíření literárních a jiných textových děl.
- Vodoznaky Digimarc Barcode lze pro dosažení ještě vyšší efektivity bez problému kombinovat s dalšími technologiemi včetně fingerprintu.
- Nástroje Digimarc využívají k ochraně autorskoprávně chráněného obsahu například nakladatelství HarperCollins Publishers and LibreDigital.

Artinii

- Vodoznak používá k zabezpečení filmů také česká inovativní společnost Artinii, jež nabízí kompletní servis pro středně velké filmové projekce na míru, a to v globálním měřítku.
- Artinii de facto vyplňuje mezeru mezi VoD službou a projekcí v kině.

Nagra

- Produktem švýcarské společnosti Nagra jsou vodoznaky NexGuard zaměřené na detekci autorských děl mezi audiovizuálními soubory.
- Vodoznaky NexGuard jsou pro spotřebitele de facto nepostřehnutelné, a nemají tak žádný dopad na kvalitu diváckého zážitku. Navíc jsou také extrémně robustní, a pro potenciální piráty je tak prakticky nemožné je odstranit či zneplatnit. Bez újmy projdou digitální i analogovou konverzí, kopírováním, transkódováním, kompresí i geometrickou manipulací.
- Uživatelé jsou velká filmová studia, nositelé práv a provozovatelé placených TV kanálů.
- Forenzní vodoznaky NexGuard mohou být použity i v kinech, a napomáhat tak proti šíření tzv. kinoripů, tedy pirátských kopií filmů nahraných tajně na videokamery v kinosálech. Technologií NexGuard je na světě vybaveno více než 200 000 kin.

SyncNow

- Systém SyncNow, jenž využívá principu zvukových vodoznaků k detekci audiovizuální tvorby, je produktem americké společnosti Kantar Media.
- Vodoznaky jsou vkládány do živého i předtočeného vysílání na více než 1000 televizních kanálech, a to bez zaznamatelného vlivu na kvalitu obrazu.

4.5.3 Závěrečné poznatky

Obecně se dá předpokládat, že ať národní legislativa a následně soudní praxe zavede cokoli, poskytovatelé, na něž je článek 17 primárně zaměřen, budou mít vždy tendenci nalézt v legislativě skuliny či ji nějakým způsobem obejít. O tom ostatně vypovídá i současná praxe. Nelze tak počítat s tím, že se podaří pirátství z českého internetu zcela vymýtit a že poskytovatelé, kteří momentálně nelegální obsah z největší části šíří či k jeho šíření napomáhají, v této (často velmi ziskové) činnosti ustanou či skončí.

Základní heslo zastřešující jakoukoliv aktivitu státu v ochraně autorských zájmů proti šíření chráněného obsahu online by se tak mělo i dle některých zástupců držitelů práv ubírat spíše směrem: Co nejvíc to poskytovatelům umožňujícím nelegální sdílení dat ztížit a zároveň nepřenést další povinnosti či náklady na legální poskytovatele. Údaje i názory odborníků naznačují, že za předpokladu dostatečné uživatelské přívětivosti a dostupnosti lokálního obsahu u legálních poskytovatelů vykazuje jejich obsah známky substitutu k obsahu poskytovatelů nelegálního obsahu. Lze tak předpokládat, že ztížení podmínek pro nelegální poskytovatele má potenciál vyvolat přesun jejich uživatelů směrem k poskytovatelům obsahu legálního, byť placeného, budou-li tyto poskytovatelé představovat funkčně a obsahově dostatečně atraktivní alternativu.

Stejně tak je nutné počítat s tím, že snaha o úplné vymýcení internetové pirátství pravděpodobně žádný definitivní triumfem neskončí. Vždy bude existovat množina lidí, kteří za legální digitální obsah nezaplatí z důvodů ideologických, a to ani kdyby byl „zadarmo“. Za smysluplnou lze tak považovat především snahu o to, aby těm, kteří jsou ochotni za určitých podmínek autorská práva cítit, byly tyto podmínky v co nejvyšší míře splněny. Mezi tyto podmínky pak lze počítat zejména dostatečné množství obsahu v dobré kvalitě, uživatelskou přívětivost, tuzemskou lokalizaci a pochopitelně přijatelnou cenu.

Další oblastí, v níž by stát mohl činit dodatečnou aktivitu, je edukace veřejnosti. Jak ukazují data v předešlé kapitole, pro 54 procent tuzemské internetové populace je pirátské stahování obsahu přijatelné. Stát by tak měl dle držitelů práv vyvíjet větší snahu o to, aby internetové pirátství nebylo považováno za standard. Zdůrazňovat, že je normální za obsah platit stejně tak, jako je normální platit za jízdenku.

S tím souvisí také potřeba vyvinout snahu, a to i za pomoci regulačních opatření shora, o rozpuštění ve společnosti široce sdílené iluze, že pokud si na online úložištích vytvoří osobní účet a zaplatí například za rychlejší stahování, platí v této ceně i za obsah. Je nutné, aby uživatelé věděli, že i v takovém případě z jejich plateb benefitují nikoliv držitelé práv, nýbrž pouze poskytovatelé příslušného webového úložiště.

4.6 Stížnostní mechanismy poskytované provozovateli služeb a jejich využívání (čl. 17 odst. 9)

Opatření přijatá poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online by ani nadále neměla zasahovat do tradičních výjimek z autorského práva, které ve většině zemí EU napomáhají k udržování svobody projevu. Proto jsou v odstavci 7 tyto výjimky napříč jednotným trhem harmonizovány, a vztahují se na jakýkoliv obsah vytvářený uživateli pro účely citace, kritiky, recenze, karikatury, parodie nebo pastíše.

Aby však mohly být tyto výjimky skutečně naplňovány i v prostředí pravděpodobné automatické detekce autorskoprávního obsahu, deklaruje článek 17 v odstavci 9 povinnost dostupnosti nápravných opatření, jež budou moci uživatelé využít k uplatnění výjimky dle odstavce 7. Bez efektivních nápravných opatření by hrozilo, že mechanismus na odhalování pirátského obsahu vyhodnotí například nahrávanou recenzi nesprávně jako originální dílo, a zamezí jejímu zpřístupnění. Dle odstavce 9 má uploader v takovém případě možnost znepřístupnění nahrávaného souboru „reklamovat“, a vymoci si tak v souladu s výjimkou pro recenzi nápravu v podobě zpřístupnění souboru na serveru služby. Odstavec 9 čl. 17 konkrétně praví:

„Členské státy stanoví, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online musí zavést účinné a rychlé mechanismy pro stížnosti a nápravu, které uživatelé jejich služeb budou moci využívat v případě sporů týkajících se znemožnění přístupu k jimi nahraným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo jejich odstranění.

Pokud nositelé práv požádají o znemožnění přístupu k jejich konkrétním dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo o jejich odstranění, musí svou žádost řádně odůvodnit. Stížnosti podané v rámci mechanismu stanoveného v prvním pododstavci jsou vyřizovány bez zbytečného odkladu a rozhodnutí o znemožnění přístupu k nahranému obsahu nebo o jeho odstranění podléhají přezkumu člověkem. Členské státy rovněž zajistí, aby pro řešení sporů byly k dispozici mimosoudní nápravné mechanismy. Tyto mechanismy musí umožňovat nestranné řešení sporů a nesmějí uživateli bránit ve využití právní ochrany, kterou mu poskytuje vnitrostátní právo, aniž jsou dotčena práva uživatelů na účinnou soudní ochranu. Členské státy zejména zajistí, aby uživatelé měli přístup k soudu nebo jinému příslušnému justičnímu orgánu za účelem uplatnění výjimky z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo jejich omezení.“

Zástupci oslovených subjektů zastupujících zájmy nositelů práv, se kterými byly vedeny konzultace, prakticky nemají s vyřizováním tohoto druhu stížností přímé zkušenosti. Zpravidla však soudí, že ono posouzení, zda by měla být v konkrétním případě aplikována výjimka v souladu s ustanovením odst. 7 článku 17, by mělo přijít na řadu pouze po uživatelské stížnosti podané v rámci mechanismu stížností a náprav. Poskytovatelům služeb pro sdílení obsahu online by tak článek 17 neměl udělovat povinnost posuzovat případnou aplikaci výjimek dle odst. 7 před případným zabráněním nahrání daného souboru nebo před implementací principu Stay Down.

V recitálu č. 70 se pak praví, že *„veškeré stížnosti podané v rámci takových mechanismů (tj. mechanismů stížností a nápravu) by měly být vyřizovány bez zbytečného odkladu a měl by je přezkoumávat lidský faktor.“* Pokud tento posoudí, že nahrávaný soubor je skutečně v souladu s některou z výjimek dle odstavce 7, soubor opětovně zpřístupní. Stále je však možné, že nositel práva nebude se zpřístupněním nadále souhlasit. V takovém případě je pak povinen podat poskytovateli služby „řádné odůvodnění“, proč by měl být soubor i nadále blokován. Oslovení zástupci nositelů práv s tímto pojetím nápravných mechanismů víceméně souhlasí. Preferovali by nicméně konkrétnější výklad onoho termínu „řádné odůvodnění“, přičemž se někteří obávají, že poskytnutí takového odůvodnění může pro nositele práv představovat nepřiměřenou zátěž.

V souvislosti s mechanismem stížností a náprav se však zpracovatel setkal i s kritickými ohlasy. Jakkoliv prakticky všichni oslovení kvitují zařazení výjimky pro výše uvedené druhy obsahu, někteří stakeholderi se obávají, že i přes zakotvení výjimek a dostupnosti nápravných mechanismů je to právě tento typ obsahu, který je celým článkem 17 extrémně ohrožen.

Toto ohrožení pak ilustrují například na situaci oblíbených youtuberů, kteří jsou právě velmi častými tvůrci recenzí, kritik, parodií či karikatur. Proto je dost pravděpodobné, že právě jejich tvorba bude případnými nástroji na detekci pirátského obsahu zachycena například kvůli krátkému úryvku z filmu či TV pořadu. Přestože tito youtuberi budou mít možnost využít stížnostního mechanismu, už to pro ně představuje konkrétní překážku. Mnohem větší problém však nastane u tvorby, která nějakým způsobem reaguje na aktuální události nebo je u ní důležité přesné načasování. Přestože recitál č. 70 ukládá poskytovatelům služeb povinnost vyřizovat tyto stížnosti „bez zbytečného odkladu“, lze se předpokládat, že vyřízení i tak zabere nějaký čas, a to zejména

tehdy, bude-li je opět v souladu s recitálem č. 70 muset vyřizovat lidský faktor. Minimálně pro tvorbu, jejíž úspěch se do větší míry odvíjí od rychlosti či správného načasování, tak článek 17 obecně přináší určité ohrožení.

Pro provozovatele velkých služeb pro sdílení obsahu online pak již povinnost zavedení mechanismu stížností a náprav může údajně přinést nezanedbatelné náklady. Aby mohli skutečně obrátit a se zapojením lidského faktoru reagovat na větší počet stížností na znepřístupnění obsahu spadajícím do některé z výjimek, budou již muset zajistit dostatečné personální zdroje.

4.7 Poskytování informací uživatelům služeb (čl. 17 odst. 9 poslední pododstavec)

Tato krátká podkapitola pojednává o problematice poskytování informací uživatelům služeb pro sdílení obsahu online o tom, že uživatelé mohou při nakládání s autorskými díly využívat výjimek z autorského práva a omezení autorských práv. Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online by dle Směrnice měli tyto informace svým uživatelům poskytovat prostřednictvím svých obchodních podmínek.

Jak praví poslední pododstavec čl. 17 odst. 9 směrnice o autorském právu:

„Poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online informují své uživatele prostřednictvím svých obchodních podmínek o tom, že uživatelé mohou užívat díla a jiné předměty ochrany na základě výjimek z autorského práva a práv s ním souvisejících nebo omezení těchto práv stanovených v právu Unie.“

Cílem ustanovení tedy je deklarovat uživatelům služeb pro sdílení obsahu online jejich právo na nakládání s autorsky chráněným obsahem v souladu s výjimkami a omezeními z autorského práva. Je tím myšleno zejména právo uživatelů na využívání výjimek stanovených v odstavci 7 čl. 17, tedy na nakládání s citacemi, kritikami, recenzemi, karikaturami, parodiemi a pastiši. Toto právo by přitom mělo být garantováno ve veřejně dostupných obchodních podmínkách, s nimiž by se každý uživatel služby měl seznámit a souhlasit s nimi.

Je otázkou, zda směrnice předpokládá, že tato informace má být v rámci obchodních podmínek služeb pro sdílení obsahu online uvedena explicitně, či zda postačí obecný odkaz na to, že uživatel musí při využívání služby postupovat v souladu s platnými zákony (které tyto výjimky určují). V rámci realizovaných diskuzí na toto nezazněl jednotný názor, přičemž obecně oslovení stakeholderi předmětné ustanovení nepovažují za příliš významné.

Lze však ovšem vyslovit doporučení, aby proces transpozice na tuto nejasnost pamatoval, a aby bylo například v rámci důvodové zprávy k novele autorského zákona přiblíženo, zda má být informace o právu uživatelů na využívání výjimek a omezení z autorského práva v obchodních podmínkách služeb uvedena explicitně či jen prostřednictvím odkazu na obecnou legislativu v oblasti autorského práva.

Tak či onak lze nicméně předpokládat, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online budou muset své stávající podmínky zpravidla upravit. Jak totiž vyplývá z rešerše provedené zpracovatelem, ustanovení, které by bylo ve smyslu posledního pododstavce čl. 17 odst. 9, se v současné době ve všeobecných podmínkách dotčených služeb nevyskytují. Zpracovatel prošel podrobně podmínky několika největších tuzemských subjektů (dle seznamu v Případové studii I

v kapitole 3.4.4.) a ani v jednom případě podobné ustanovení nenalezl, a to ani v podobě explicitního uvedení, ani ve formě implicitní, tedy povinností využívat službu v souladu se stávajícími právními předpisy. Poskytovatelé služeb se ve svých všeobecných podmínkách soustředí spíše na vymezení takového uživatelského chování, které je protiprávní, ať už v konkrétních případech (např. v oblasti autorského práva, dětské pornografie, propagace terorismu apod.) či obecně. Podmínky jsou tak v této souvislosti psány spíše ve smyslu „nesmí se jednat v rozporu se zákonem“ namísto „musí se jednat v souladu se zákonem“. Taková praxe však neposkytuje prostor ani pro implicitní uvedení předmětné informace formou odkazu na konkrétní zákon, v němž jsou výjimky a omezení autorského práva uvedeny.

Například ve Všeobecných smluvních podmínkách služby Ulož.to (Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb poskytovaných společností Ulož.to cloud a.s. (mimo jiné) na stránkách uloz.to) a na nich navazujících Zásadách Uživatelského obsahu v různých bodech stojí, že:

- *„Uživatel je povinen zajistit soulad umístění Nahraného souboru jakož i jiného Uživatelského obsahu na Server se Zásadami Uživatelského obsahu.“* (bod 4.7.);
- *„Uživatel prohlašuje, že je oprávněn Uživatelský obsah umístit na Server. V případě, že Uživatel umožní sdílení Nahraného souboru (popř. jiného Uživatelského obsahu), prohlašuje rovněž, že je oprávněn takový Uživatelský obsah sdílet v souladu s čl. 4.5. těchto Obecných Podmínek...“* (bod 4.8.);
- *„Umístění Uživatelského obsahu na Server, zejména ve vztahu k názvu a obsahu Nahraných souborů ukládaných Uživatelem na Server Poskytovatele, textům komentářů a/nebo obsahu pošty, nesmí být v rozporu s právními předpisy a Podmínkami, zejména pak těmito Zásadami Uživatelského obsahu, jakož i s právy a právem chráněnými zájmy Poskytovatele, ostatních Uživatelů nebo třetích osob. Uživatel zejména nesmí umístěním Nahraných souborů na Server:* (bod 2.2. Zásad)
 - *porušovat autorská práva, práva související s právem autorským, práva k ochranné známce, obchodní jméno, chráněné označení původu nebo práva průmyslová.“* (bod 2.2.1. Zásad).

Jiným příkladem může být služba Hellshare.cz. V rámci jejích Podmínek pro používání služby Hellshare v bodech 3.1. a 3.2. stojí:

- *„Uživatel je oprávněn nahrát v rámci užívání Služby pouze takové datové soubory, které je oprávněn užívat, rozmnožovat, rozšiřovat, sdělovat či jinak zveřejňovat, a to na základě autorství, licence, nebo jiného titulu k takto nahranému datovému souboru.“*
- *„Uživatel nesmí nahrát v rámci užívání Služby takové datové soubory, jež jsou v rozporu s právními předpisy, porušují autorská práva či jiná práva třetích osob, podněcují k trestnému činu, obsahují pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, nebo v němž se zobrazuje násilí či neucta k člověku, nebo které zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem.“*

V podobném duchu jsou formulovány Všeobecné podmínky serveru DATOID.CZ, ve kterých v bodě 3.4. a navazující odrážce 3.4.a. stojí, že:

„uživatel se zavazuje, že prostřednictvím Serveru nebude ukládat, stahovat a sdílet data, jejichž obsah a stahování je protiprávní, zejména je v rozporu s právním řádem České republiky, Evropské Unie nebo státu, z jehož území Uživatel služby Poskytovatele využívá,

resp. na jehož území se Uživatel zdržuje. Uživatel nesmí ukládat, stahovat a sdílet zejména data:

a) jejichž obsah je chráněn autorským zákonem, nebo jejichž stažením by mohla být porušena autorská práva, jakož i ostatní práva z oblasti práva duševního vlastnictví;“

Ve všech uvedených příkladech nejen že není informace o možnosti využívání výjimek a omezení z autorského práva explicitně uvedena, ale ani ji nelze dovozovat z jiných ustanovení, která by na konkrétní legislativu upravující tyto výjimky a omezení odkazovala. Lze tak předpokládat, že všeobecné podmínky pro užívání těchto služeb budou muset být upraveny, aby byla předmětná ustanovení v posledním pododstavci čl. 17 odst. 9 naplněna.

Zpracovatel prošel v souvislosti s tímto tématem i všeobecné podmínky dalších služeb pro sdílení obsahu online (např. Hellspy.cz, Sdílej.cz, eDisk.cz či file-share.top) a ani v jednom případě podobné ustanovení nenalezl, ať už v podobě explicitní či implicitní. Lze ta předpokládat, že nutnost (jakkoliv jen minimálně nákladná) úpravy všeobecných podmínek služeb pro sdílení obsahu online dopadne téměř na celý sektor.

Jedinou výjimkou, kterou zpracovatel identifikoval, je služba Datator.cz, v jejíchž Všeobecných obchodních podmínkách mimo jiné v bodě 4.3. stojí, že:

„uživatel je odpovědný za veškerý uložený obsah, za soulad nahraného souboru s ustanoveními zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.“

Pokud takové ustanovení zavazuje uživatele k souladu nahrávaného obsahu s autorským zákonem, lze z něj implicitně dovodit právě i platnost výjimek a omezení z autorských práv. Pokud by tedy v rámci transpozice bylo zakotveno, že všeobecné podmínky služeb pro sdílení obsahu online mají uživatele informovat o možnosti využívání výjimek a omezení z autorského práva, avšak ne nutně výslovně, pak by právě ustanovení v podmínkách služby Datator.cz mohlo býtí postačující.

4.8 Jiná témata, která mohou mít vliv na volbu vhodné právní úpravy implementující ustanovení čl. 17 Směrnice

Tato podkapitola zmiňuje některé další poznatky a zjištění, jež je vhodné v souvislosti s plánovanou transpozicí Směrnice zmínit a které se obsahem nevešly do předešlého textu.

4.8.1 Nutnost ochrany legálního využívání služeb

V rámci celého procesu transpozice je obzvláště nutné zajistit, aby ve jménu boje proti internetovému pirátství nedošlo adopcí detekčních mechanismů k omezení dostupnosti služeb těm uživatelům, kteří využívají služeb poskytovatelů pro sdílení obsahu online k tomu, aby v rámci těchto služeb zákonně nahrávali informace a měli k nim přístup. Pokud tak například na serveru Ulož.to bude fungovat nástroj mazající veškerý protiprávně nahrávaný obsah, neměl by postihnout uživatele, kteří si na server nahrávají legálně pořízenou kopii autorského díla pro účely zálohy dat pro osobní potřebu.

Podle zástupců nositelů práv má však tento zdánlivě velký problém poměrně jednoduché řešení. Každý uživatel služby pro sdílení obsahu online by měl před samotným nahráním zvolit, zda chce

soubor poskytnout veřejnosti, anebo zda jej chce ponechat viditelný jen ze svého uživatelského účtu. Zvolení druhé možnosti by pak dle nositelů práv mělo u tohoto konkrétního souboru zajistit, aby nebyl při nahrávání z hlediska autorskoprávní ochrany vůbec posuzován. Vráťme-li se tak k příkladu uživatele ukládající zálohu díla na server Ulož.to: pokud tento uživatel zvolí, že nahraný soubor nebude viditelný pro jiné uživatele, pro detekční nástroj to bude signál, že daný soubor nebude vůbec posuzovat a ponechá jej na úložišti. K posouzení pak dojde potenciálně až v momentu, kdy by uživatel tento soubor překvalifikoval na soubor veřejný.

Ostatně sám poskytovatel služby Ulož.to takovou možnost nabízí. Jak praví bod 2.1.1. Zásad uživatelského obsahu, jež jsou součástí obchodních podmínek služby:

„uživatel je povinen při umístění Nahraného souboru na Server rozhodnout o tom, zda bude Nahraný soubor veřejně sdílet či zda bude přístup k Nahranému souboru omezen.“

Obdobnou možnost volby, zda má být nahrávaný soubor přístupný veřejně či jen pro vlastní potřebu (např. jen z vlastního uživatelského účtu, či jen prostřednictvím přímého URL odkazu), pak nabízí i jiné v tuzemsku působící služby pro sdílení obsahu online.

4.8.2 Možnost stanovení sankcí, opatření proti uploaderům

Dle některých zástupců strany nositelů práv by efektivitě článku 17 napomohlo, kdyby byly do legislativy zakotveny i konkrétní sankce, jímž by měly poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online čelit v případě neplnění povinností vyplývajících z článku 17. Zakotvení těchto prvků do novely autorského zákona proto doporučují. V případě neplnění povinností nositeli práv pak údajně sankce nejsou potřebné. Nositelé práv jsou svoji případnou pasivitou trestáni sami sebou tím, že se připravují o možnost předcházet nelegálního zpřístupňování autorských děl.

Jiní zástupci oslovených subjektů pak rovněž doporučují, aby MK při návrhu novely autorského zákona zvážilo explicitní zařazení ustanovení (v důvodové zprávě), podle něhož by provozovatel služby pro sdílení obsahu online měl právo uplatnit sankce (ne nutně finanční) vůči uživatelům, kteří na platformu nahráli nebo opakovaně nahrávají díla v rozporu s právy duševního vlastnictví.

4.8.3 Rizika automatického filtrování obsahu

Jak již bylo uvedeno v oddíle 4.5., kritika článku 17, a zejména pak jeho stěžejního odstavce 4, jenž uvádí do praxe princip Notice & Stay Down, se neomezuje jen na argumenty technologického či finančního rázu. Ustanovení je kritizováno také z údajného rozporu s právem na svobodu projevu a informací a z dalších důvodů spojených se zavedením principu Stay Down. Tato kritika zazněla i z úst několika zástupců oslovených subjektů, s nimiž vedl zpracovatel analýzy konzultace.

Kritika pro rozpor se svobodou projevu a informací³⁴

Stěžejním bodem kritiky je údajný rozpor povinností stanovených odstavcem 4c (tj. nastolení principu Stay Down) se svobodou projevu a informací, která je zaručena v čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Dle kritiků je totiž jediným opatřením, které může dodržování těchto povinností zajistit, zavedení automatického ověřování (filtrace) nahrávaného obsahu. Poskytovatelé služeb pro

³⁴ Při zpracování tohoto oddílu vycházel zpracovatel z konzultací s různými dotčenými subjekty, zejména však z konzultace s organizací Iuridicum Remedium a z právního rozboru, jenž tato organizace vypracovala ve věci C-401/19 – Polská republika v. Evropský parlament a Rada EU.

sdílení obsahu online tak budou povinni zavádět preventivní kontrolní mechanismy, přičemž ona kontrola bude prováděna ještě v okamžiku, kdy neexistuje dosud žádné podezření na neoprávněný zásah do autorských práv. Takový mechanismus však dle kritiků zasahuje do práva na svobodu projevu a informací a nesplňuje požadavek přiměřenosti a nezbytnosti omezení tohoto práva. Naopak uvádí do provozu nástroje, jež mohou být zneužity pro ovlivňování přípustnosti obsahu nejen z pohledu autorskoprávní ochrany, ale i z pohledu politického, podnikatelského a dalších.

Právě údajný rozpor ustanovení odstavce 4c, konkrétně pak formulace „a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b)“, s Listinou základních práv a svobod se tak stal hlavním předmětem žaloby Polské republiky proti Evropskému parlamentu a Radě EU. Polská strana v tomto směru požaduje vypuštění předmětného ustanovení (tj. zavedení Stay Down principu), přičemž pokud by toto ustanovení nešlo od zbytku článku oddělit, požaduje Polská republika určení neplatnosti článku 17 v plném rozsahu.

Vzhledem ke skutečnosti, že ono problematické ustanovení odst. 4c lze splnit pouze zavedením automatizovaných filtrů obsahu (využití řešení zahrnujících i lidský faktor by bylo s ohledem na obrovský objem a různorodost autorsky chráněného obsahu pro svoji finanční i technickou náročnost nemožné), stojí navíc toto ustanovení dle kritiků rovněž přímo v rozporu s jiným ustanovením článku 17, konkrétně s odstavcem 8, jenž mimo jiné praví, že „uplatňování tohoto článku nesmí vést k žádným obecným povinnostem v oblasti dohledu“.

Jakousi vnitřní protichůdnost spatřují kritici článku 17 i v dalších ohledech. Budou-li poskytovatelé dotčených platforem zavádět automatické filtry obsahu (jiným způsobem prý ani povinnosti v odst. 4c být splněny nemohou), je pak dle kritiků prakticky nereálná představa o fungování „účinných a rychlých mechanismů pro stížnosti a nápravu“, nota bene se zapojením lidského faktoru. Výjimky garantované v odst. 7 čl. 17 zůstanou pak spíše iluzorní.

Kritika pro nepřiměřený zásah do ochrany soukromí a osobních údajů

Druhou oblastí základních lidských práv a svobod, do které článek 17 dle kritiků neúměrným způsobem zasahuje, jsou práva na ochranu soukromí či ochranu osobních údajů. Ono preventivní filtrování nahrávaného obsahu bude údajně z principu nezbytně spojeno s možností přístupu k soukromým informacím. Jakkoliv Směrnice v čl. 17. odst. 9 explicitně uvádí, že plnění povinností nesmí vést k identifikaci uživatelů, je otázkou, do jaké míry lze reálně posuzovat oprávněnost zpřístupňování autorského díla, pokud je uploadera identifikovat. Dle kritiků tak dojde k vytvoření značného prostoru pro zneužívání přístupu k osobním datům ze strany poskytovatelů služeb, například za účelem vytěžování informací o konkrétních osobách, a to pod záminkou ochrany práv duševního vlastnictví.

Kritika pro rozpor se zásadami bezpečného chování na internetu

Další problém s vyvolanou potřebou zavedení automatických detekčních mechanismů vidí kritici článku 17 v nesouladu se zásadami bezpečného chování na internetu. Patrné je to na příkladu nahrávání dat v archivech. To je obecně často doporučovaná metoda, jak obsah na internet nahrávat, jelikož archiv lze mimo jiné ochránit heslem a obecně je přístup do něj o krok složitější než přístup k volně uloženému souboru či složce.

Automatické filtry však zpravidla nejsou schopny archivy samostatně otevřít a nahrávané soubory z nich extrahovat a pak teprve posoudit z hlediska autorské ochrany (což je ostatně právě důsledkem určité úrovně robustnosti archivů). Zvláštní otázkou pak je, zda by rozbalování archivů v rámci automatizovaného protipirátského nástroje nebylo v rozporu se zásadami ochrany osobních údajů. Je tak možné, že poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online budou své uživatele zrazovat od nahrávání archivovaných dat, případně nahrávání archivů na úložiště přímo znemožní.

Kritika spojená s hrozbou aktivit copyright trollů

Poslední zde uvedeným nedostatkem článku 17, jež je důsledkem zpřísnění podmínek pro ochranu autorskoprávního obsahu je nebezpečí zvýšené aktivity tzv. copyright trollů. Jako copyright trollové jsou označovány osoby, které se snaží obohatit na úkor běžných uživatelů služeb pro sdílení obsahu, přičemž využívají jejich neznalosti v oblasti autorskoprávní legislativy. Trollové tak například kontaktují uživatele, jež na platformu pro sdílení obsahu nahrál autorské dílo, přičemž se vydávají za nositele práv a hrozí vysokým právním postihem za způsobnou škodu. Tímto způsobem pak z uživatele vymámí často vysokou finanční sumu. V jiných případech se pak copyright troll může vydávat za právníka, jež uživateli naopak v případném sporu pomůže. Vždy je však cílem uživatele (jež ani nemusel nutně nahrát na platformu dílo v rozporu se zákonem) zastrašit a pomocí praktik připomínajících spíše vydírání jej dotlačit k zaplacení finanční sumy.

Kritici článku 17 se v tomto případě obávají, že vzhledem k zavedení přísnějších mechanismů ve srovnání se stávajícím stavem se možnosti i důvěryhodnost copyright trollů mohou navýšit, a větší počet uživatelů služeb pro sdílení obsahu online tak může být ze strany copyright trollů ohrožen.

4.8.4 Opomenutí problému sítě BitTorrent

Dalším ze zásadních nedostatků předmětné směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu je dle mnoha dotčených subjektů z řad držitelů autorských práv či jejich zástupců skutečnost, že směrnice, konkrétně článek 17, nepokrývá způsob nelegálního šíření chráněného obsahu prostřednictvím sítě BitTorrent. Přestože šíření obsahu touto formou již v současnosti nedosahuje takového rozsahu, jako v období svého vrcholu v druhé polovině minulého desetiletí, stále představuje pro držitele práv problém, který nelze brát na lehkou váhu. Článek 17 problematiku sítě BitTorrent nepokrývá z toho důvodu, že v rámci přenosu dat přes síť BitTorrent nedohází k přesunu souboru z veřejně dostupného serveru k uživateli, nýbrž od jednoho uživatele k druhému. Neexistuje zde tak subjekt, který by splňoval definici OCSSP dle čl. 2 odst. 6 směrnice.

Mezi hlavní příčiny ústupu sítě BitTorrent v poslední dekádě totiž patří rozvoj jiných platform, které umožňují sdílení, stahování a sledování chráněného obsahu zdarma, a to v uživatelsky přívětivější formě (v ČR např. servery Ulož.to apod.). Držitelé práv tak nyní mají obavy, že i když by se podařilo zamezit nelegálnímu šíření chráněného obsahu těmi formami, na které směrnice cílí, uživatelé by se mohli „vrátit“ zpět k poněkud složitějšímu, ale stále bezplatnému stahování obsahu prostřednictvím sítě BitTorrent.

Zdroje dat a literatura

Český statistický úřad. Informační společnost v číslech. 2018.
Český statistický úřad. Informační společnost v číslech. 2019.
ČVUT, Havel & Partners. 2018. Studie poskytovatelů vybraných služeb informační společnosti v české republice v rámci společnosti 4.0.
Datator.cz Všeobecné podmínky [online]. [citováno 29.11.2019]
DATOID.cz. Všeobecné podmínky serveru DATOID.CZ [online]. [citováno 29.11.2019]
EEIP. 2018. II. analýza k tématům z návrhu směrnice týkajícím se užití předmětů ochrany online
European Commission. 2016. Eurobarometer: Country Report Czech Republic.
European Commission. 2016. Flash Eurobarometer 437: Internet users' preferences for accessing content online.
European Commission. 2019. Flash Eurobarometer 477a: Accessing content online and cross border portability of online content services
Hellshare.cz. Podmínky používání služby Hellshare [online]. [citováno 29.11.2019]
Maisner, M. Filtrování ze strany ISP ve světle aktualit evropského práva [online]. 2017. <i>Bulletin-advokacie.cz</i> .
MarketingSalesMedia. Více než polovina Čechů si stahuje filmy a hudbu nelegálně [online]. 2018 [citováno 30.11.2018]
Nielsen Admosphere. TZ Češi za audiovizuální obsah na internetu platit nechtějí – Nielsen Admosphere [online]. 2013 [citováno 30.11.2018]
Nielsen Admosphere. TZ Internetová videa mají Čechy bavit, ale zadarmo – Nielsen Admosphere [online]. 2015 [citováno 30.11.2018]
Nobre, T. 2017. Copyright and Education in Europe: 15 everyday cases in 15 countries. COMMUNIA
Poort, J., Quintails, J.P. 2018. Global Online Piracy Study. <i>Kluwer Copyright Blog</i> .
Rozsudek jménem republiky MS v Praze ve věci DILIA, divadelní, literární, audiovizuální agentura, z.s., proti Uloz.to cloud a.s. Č. j. 34 C 5/2017- 360.
Svaz českých knihkupců a nakladatelů. 2018. Zpráva o českém knižním trhu 2017/2018.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ("směrnice o elektronickém obchodu")
Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES
Ulož.to. Všeobecné smluvní podmínky užívání služeb poskytovaných společnostmi Ulož.to cloud, a.s., na stránkách uloz.to [online]. [citováno 6.11.2019]
Výroční zpráva CIKS 2017
Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

Seznam zkratek

ACR	Automatické rozpoznání obsahu (Automatic Content Recognition)
AK	Advokátní kancelář
API	Rozhraní pro programování aplikací (Application Programming Interface)
CIKS	Centrum informačních a knihovnických služeb VŠE
ČNS IFPI	Česká národní skupina Mezinárodní federace hudebního průmyslu
ČPU	Česká protipirátská unie
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
ČT	Česká televize
ČVUT	České vysoké učení technické
DPH	Daň z přidané hodnoty
DMCA	
DSM	Jednotný digitální trh (Digital Single Market)
EK	Evropská komise
EMEA	Evropa, Střední východ a Afrika (Europe, the Middle East and Africa)
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IA	Studie hodnocení dopadů (Impact Assessment)
ICT	Informační a komunikační technologie
InfoSoc	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
IP	Internet Protocol
IT	Informační technologie
MK	Ministerstvo kultury České republiky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OCSSP	Online Content Sharing Service Provider (Poskytovatel služby pro sdílení obsahu online)
OOH	Out Of Home (venkovní reklama)
OSA	Ochranný svaz autorský

P2P	Peer-to-peer
PDA	Akvizice řízená uživateli (Patron Driven Acquisition)
PPP	Public-Private Partnership
R&D	Výzkum a vývoj (Research & Development)
RIA	Studie hodnocení dopadů regulace (Regulation Impact Assessment)
RTB	Real Time Bidding
SČKN	Svaz českých knihkupců a nakladatelů
SERP	Stránka s výsledky vyhledávání (Search engine results page)
SPIR	Sdružení při internetový rozvoj
STM	Vědecký, technický a lékařský trh (Scientific, Technical & Medical Market)
TDM	Vytěžování textů a dat (Text & Data Mining)
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
ZNSIS	Zákon o některých službách informační společnost